CATALOGUE
SANSKRIT MANUSCRIPTS
GOVERNMENT COLLECTION

A

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

Sanskrit Manuscripts in the Government Collection

UNDER THE CARE OF

THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASAD SHĀSTRĪ,

M.A., C.I.E., F.A.S.B.,

Vice-President, Asiatic Society of Bengal, and Honorary Member, Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland.

VOL. IV

HISTORY AND GEOGRAPHY

CALCUTTA:

PRINTED BY D. N. BANERJEE,

AT THE BANERJEE PRESS, 2, MAHARANI SARNAMOYEE ROAD,

AND PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

1923.

PREFACE

The fourth volume of the *Catalogue of Sanskrit Manuscripts* from No. 3078 to 3132 is now presented to the public. I have ventured to call it a volume on *History* and *Geography*. This might seem strange to the ear of Oriental scholars who always lament the paucity of historical works in Sanskrit. The works described in this volume are mostly little known to the public and it will appear so, as there are few Catalogue references given in this volume.

The first work treated of in this volume is "Rāmacaritaṃ" by Sandhyākara Nandī, written about the end of the 11th century A.D. It gives the history of three generations of Pāla kings of Bengal. It is accompanied by a commentary for a canto and a half, the rest of the work not being commented upon. The work is rather difficult to understand without a commentary because it is written throughout in *double-entendre*, giving, on the one hand, the story of Rāmāyaṇa and on the other, that of Rāmapāladeva, a Pāla King of Bengal. Attempt was made by certain Bengali scholars to prepare a commentary of the uncommented portion of the work, but as the history of Bengal of that period is absolutely unknown, the attempt failed. But I need not dilate on this work as it has been published in the *Memoirs* of the Asiatic society of Bengal, Vol. III, No. 1, and as it froms the basis of many histories of the Pāla Dynasty that have appeared after its publication.

The second work is "Hammīracaritaṃ" by Nayacandra Sūri, a Jaina writer, giving the history Hamnīra Cauhāna, the Rājā of Raṇastambhapura (*vulgo*-Rintambore), the strongest hill-fort in India, now in the Jaipur state. Hammīra fought gallantly in the defence of his kingdom against Ala-uddin Khilji during the closing years of the 13th century A.D.

The third Ms. (No. 3079) is a history by Vāsudeva Rath Somayājī, which gives an account of the Gaṅga family of Kings in Orissa, who ruled that country from the middle of the 11th century to the middle of the 15th.

The fourth work, *Bhojaprabandha* (No. 3081) gives a fabulous account of King Bhoja of Dhārā. The next two works give the history of Pṛthvīrāja and Mānasiṃha, Rājās of Amber (mod. Jaipur) in the 15th and 16th centuries respectively. The former is well known as the first great King of Jaipur, who divided his kingdom amongst his twelve sons. The division is called Bāra-kotharī. The latter is the well-known general of Akbar and Jehangir, who pacified and settled Bengal, and helped his masters in most of their wars, throughout India.

No. 3084 is "Sūrjanacaritam" by Candraśekhara of Bengal. Sūrjana was the Rājā of Raṇastambhapura in Akbar's time. Akbar took the fort from him, not in war, but by exchange. He gave the whole of Hāḍāvatī to Sūrjana as his Svarāja, and made him the Jāgirdār of Benares, with his capital at Chunar. He had a daughter who consecrated a temple at Benares to Pītāmbara, the yellow-clothed Kṛṣṇa. No. 3085 gives the story of the consecration.

No. 3086 gives the story of the consecration of the Phallic emblem of Śiva by Devakumārī, mother of Saṃgrāma-Siṃha, the Rāṇā of Udayapura, in the 18th century.

No. 3087 gives the history of Sevāi Jayasiṃha, King of Jaipur in the beginning of the 18th century.

"Śivarāja-rājyābhiṣeka-Kalpataru" (No. 3088) gives an account of the coronation of Śivajī, the founder of the Māhrāṭṭā greatness. No. 3089 is the history of Chet Singh, the Rājā of Benares, who was dispossessed by Warren Hastings, the first Governor-General of India.

" Rājāvalī" (No. 3090) gives the names of prominent Kings of India down to the year 1754 A.D., when Ālamgir II was the nominal Emperor of India. The last work on history

(No. 3091) treats of the administration of Pratāpa Śiva, descendant of Śivajī to whom Sitārā was restored by the British Government after the last Māhrāṭṭā war in 1818, and after their annexation of Peshwa's territories to the Government of Bombay.

The second section of this volume treats of *Geography* and *Gazetteer.* The names of 56 countries of India are mentioned with their extent, in "Ṣaṭpañcāśaddeśavibhāga" (No. 3092). Fragments of a Gazetteer work, entitled "Deśāvalīvivṛti" are given in No. 3093. It was composed by Jaganmohana Paṇḍit under the patronage of Vijjala Bhūpati, a Cauhāna Rājā of four Pargannās, round Patna, in the 17th century. The fragments give descriptions of Pāṭaliputradeśa, Raṇastambhadeśa, Bundeladeśa, Vangadeśa, Varadayoginīdeśa, Vākalā-Candradvīpa, Bhūpāladeśa, Sarayūpāradeśa, Kośaladeśa, Āvadhideśa, (mod. Oudh), Ālāpasiṃhadeśa, Mānātadeśa in Rāḍha, Aṅgadeśa, Sāgaradeśa, Varendradeśa, Ḍungurapuradeśa, Heḍambadeśa, Gādhideśa, Tāmralipta, Āsāmadeśa, and Viṣṇupura. In giving descriptions of these countries the author gives legendary accounts, recent history, character of the people, character of the products of the country and other interesting information about them. There are bigger fragments of Deśāvalīvivṛti and other and older Gazetteer works in the Ms. collection of the Sanskrit College, Calcutta.

The third section of this volume treats of *Genealogies.* The genealogy of the Bengali Brahmins of the Rāḍha country, the "Mahāvaṃśāvalī" of Dhruvānanda, the most important heraldic work of the higher class Rāḍhīya Brahmins is represented in four numbers from No. 3096-3099. In the Vaṃśāvalī only the highest Kulīna Brahmins are treated of, namely, the Banerjis, Chatterjis, Mukherjis, Gangulies and Kāñjilālas. They rarely have anything to do with Brahmins who are not Kulīnas. The genealogy of the higher classes of the Vaidya Caste is represented in two manuscripts, No. 3100 and 3100A. one of them being compiled by our late Resident Paṇḍit, Paṇḍit Mathurānāth Mazumdār. The genealogical works are

not confined to Bengal. There are works treating of the Śeṣa family hailing from the south, Gauḍa Brahmins, Moḍhas, Kanojiyas and Bhṛgus. These are represented in the Nos. from 3101 to 3106. The Nepal Vaṃśāvalī is represented in 3107.

The fourth section of this *Catalogue* treats of *Biographies* and *Panegyrics*. Nṛsiṃhāśrama was a great figure in the 16th century. He, as a travelling monk, was respected throughout the country. In many parts of India his word was law. The Musalman rulers also respected him, and at his request, remitted pilgrim taxes and prohibited the slaughter of cows. He used to get large sums of money from wealthy people all over India, but he never kept anything for himself. He was a Tāntric Yogī, and as such, is to be differentiated from his name-sake Nṛsiṃhāśrama, the well-known Vedāntic teacher and writer, who also was his contemporary. In the 17th century there was a very great Sannyāsī at Benares. His name was Vidyānidhi and his title Kavīndra. He seems to have come from the Nizāmśāhī dominions on the Godāvarī after their destruction by the Moguls. He was very wealthy and very learned and had a big library of well written Sanskrit Mss. He was the patron of all students. With a large retinue of followers he approached Emperor Shah Jehan at Agra and by his eloquence and learning obtained, from His Majesty, the remission of all pilgrim taxes in Benares and Prayāga. The Emperor was so much pleased with him that he conferred upon him the title of "Sarvavidyānidhāna-Kavīndra-Sarasvatī." When he came back to Benares, Addresses poured on him from all sides. His treasurer collected these Addresses and edited them. Two collections of these Addresses are represented in Nos. 3110 and 3111.

Lakṣmīnārāyaṇa, surnamed *Kavi*, was a prominent figure in Benares during the last half of the last century. His biography, written by one of his admirers is to be found in No. 3113.

The fifth and the last section of this *Catalogue* treats of

the founders of the various religious sects in India. The story of Saṅkarācāryya is represented in No. 3114 and 3115, and that of Rāmānuja in 3116. One of the *Gurus* of the Mādhva sect, named Satyanātha, is treated of in 3117. The succession of *Gurus* of the Nīmbāditya sect has been given in No. 3118, and the biography of Vallabha in Nos. 3119 and 3120.

"Sampradāyapradīpa" (Nos. 3121-23) gives the history of the rising of the Vaiṣṇava sects in opposition to the doctrines of Śaṅkarācāryya, which the Vaiṣṇavas considered as a disguised form of Buddhist ideas. This work contains a verse which is very important for the Vaiṣṇava sects—

"Utpannā Draviḍe Bhaktiḥ Vṛddhim Karṇāṭake gatā ।
Kvacit kvacit Mahārāṣṭre Gurjjare pralayaṃ gatā ॥"

This represents the exact position of Vaiṣṇavism before the advent of Vallabha and Caitanya in the 15th and the 16th centuries. The legends about Vallabha and his son, Viṭṭhala are to be found in large numbers in No. 3124. "Caitanyacaritāmṛta", a biography of Caitanya in Sanskrit, written by Kavikarṇapūra is to be found in No. 3130. This work is to be differentiated from a famous work of the same name and on the same subject by Kṛṣṇadāsa Kavirāja in Bengali. In the generation succeeding Caitanya the leadership of the Vaiṣṇavas of Bengal devolved upon Śrīnivāśa Ācāryya, a list of whose followers is given in No. 3131.

The religion preached by Nānaka is represented in "Nāmāvatāra" (No. 3125), "Nānakacandrodaya" (Nos. 3126-8) and Gurusiddhāntapārijāta (No. 3129). The Nānakacandrodaya is a Sanskrit translation of a Pañjābī work related by Vāla to Aṅgada, one of the earliest *Gurus* of the Sikh sect. The translation was made by Gaṅgārāma, a Sannyāsī, at the instance of Rājā Bhāga Malla. Two more chapters were added to the Sanskrit version by Devarāja, bringing the story down to the 10th *Guru* of the Sikh sect, Guru Govinda.

There was, in the sixteenth century, a leader of Vaiṣṇavism at Delhi, named Hitaharivaṃśa. No. 3132 contains two

works by two of his followers on his achievements as a Vaiṣṇava Guru, and those of his followers.

In conclusion, I have to thank Mr. Johan van Manen, General Secretary to the Asiatic Society of Bengal, for expediting the work of printing this *Catalogue*, and to my assistants Paṇḍits Ashutosha Tarkatīrtha and Nanigopal Banerji for their whole-hearted co-operation in my work.

RAMNA, DACCA,
The 15th September, 1923.

HARAPRASĀD SĀSTRI.

SYNOPSIS OF CONTENTS

PREFACE.

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

SANSKRIT MANUSCRIPTS.

VOLUME IV.

HISTORY AND GEOGRAPHY.

3078.

8960. रामचरितम् Rāmacaritam with a commentary.

The Text by Sandyākara Nandī, son of Prajāpati Nandī and grandson of Pināka Nandī.

Prajāpati Nandī was the minister of Peace and War to Rāmapāla Deva, King of Bengal, about 1080 A.D. The author lived at Pauṇḍravardhana, the capital of the Pāla Kings.

The Post Colophon Statement:—यथादृष्टेत्यादि श्रीशीलचन्द्रस्य ।

Substance, palmleaf. $11\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 17. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 272. Character, Bengali of the 12th century. Appearance, old. Complete.

The Commentary, probably by the author himself, is on leaves, separately paged and comes up to verse 36 of Canto II. Copied in a different hand.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 35. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 693. Character, Bengali of the 12th century. Appearance, old.

Both the text and the commentary have been printed by M. M. H. P. Shāstrī in the memoirs of the Asiatic Society of Bengal, Vol. III, No. 1, p. 1 to 56.

3078 A.

3143. हम्मीरचरितम् Hammīracaritam.

By Nayacandra Sūri, disciple of Jayacandra Sūri.

Substance, country-made paper. 10 × 1 inches. Folia, 78 by counting 1-78 in regular order 2 leaves of which are marked 29. The leaf marked 75 is blurred over with ink. Of the two last leaves one is marked 88th. Character, Jaina Nāgara. Date, Saṃvat 1527. Appearance, old, discoloured and pasted.

See Indian Antiquary. Vol. VIII, pp. 55 to 73.

The Post Colophon Statement:—संवत् १५२७ वर्षे मधुमासि भार्गववासरे कृष्णर्षिगणाम्बुध्युल्लासनग्लौ + + + पद्मसागरमिश्रस्य शिष्यगुणप्रभेणाभाणि प्रतिभाविस्तृतये ॥ श्री ॥

3079.

5029. गङ्गावंशानुचरितम् Gaṅgāvaṁśānucaritam.

By Vāsudeva Ratha Somayājī.

Substance, palmleaf. 12 × 1½ inches. Folia, 50. Lines, 4 on a page. Character, Nāgara in a Uḍiyā hand. Written with a style. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

Beginning—

श्रीगणेशाय नमः । अविघ्नमस्तु ।

श्रीनीलाचलतुङ्गशृङ्गविहरन्मातङ्गभङ्गीभृतो
दुर्दैवातपतापतप्तमनसां कादम्बिनीकन्दलः ।
पादाम्भोरुहरक्तभक्तजनताकारुण्यपाथोनिधिः
यः सोऽयं जगदीश्वरो वितनुतां श्रेयांसि भूयांसि नः ॥
श्रीवृन्दावनभृङ्गो निगमजिनोत्सङ्गसङ्गमातङ्गः ।
व्रजपुरवनितानङ्गो घनरुचिराङ्गो हरिर्जयति ॥
प्रणिपातकातरमनसः कठोरकोटितो धातुः ।
स्खलिता निलीय यस्मिन् महेन्द्रमणयोऽद्रिवेपनेन ॥
अनुसवनसेवनोद्यद्रागोद्रेकाम्महीतले लुठन्तः ।
गिरिशशिरसो भुजङ्गा निपत्य यस्मिन् मृणालन्ति ॥

यत्राङ्गुष्ठपुरस्तादाविर्भूत: स्वभावतो मधुर: ।
मकरन्दविन्दुवृन्दति मन्दाकिन्या: पय: पूर: ॥
शारद-शशधर-सुन्दर निर्मलतरभावभागिनामभित: ।
नखकिरणांकुराणां किञ्जल्कति यत्र मञ्जुल: पुञ्ज: ॥

2A. अथ वर्णनीयं वस्तु स्तौति—

गङ्गावंशावतंसाणां राज्ञामाज्ञानपेक्षया ।
जातोऽस्मि गुणलोभेन कीर्त्तिकीर्त्तनकौतुकी ॥

तत्रापि वैतालिकयोरपि परस्परं ।

प्र+तरपदेशेन मयाभिमतमुच्यते तद् यथा—
+लेभे मगधेन्द्रराजपदवीं कर्णाटभूमीश्वरात् ।
जित्वा संसद्दि वन्दिवृन्दमखिलं वादेषु वागीश्वरै:
अध्येता विरुदावलीषु समये भोगावलीपाठक: ॥
सञ्जाते जगदीशवीक्षणरसे विद्यार्णव: कौतुकं ।

स च । गोदावरीदक्षिणतीरवासी युवा शुभाचारपरो विलासी
दिदृक्षया श्रीजगदीश्वरस्य विद्यार्णव: प्राह कदापि जायां ॥

विद्याप्रिये लीलावति ?

दुष्पूरोदरपूरणाय परित: प्रायो मया भूतले ।
ये देशा: परिशीलिता न बहुशो निर्व्याजमर्थार्थिना ।
अद्य श्रीजगदीशवीक्षणमहालाभैकलोभाकुलं ।
क्षेत्रे श्रीपुरुषोत्तमे जिगमिषां धत्ते मदीयं मन: ॥

एतदनुश्रवणमात्रेण प्रपञ्चितरोमाञ्चाडम्बरेण कदम्बकुसुमानुकारिणी लीलावती सानन्दं ... ...

इति लीलावत्यां तां चिकीर्षामभिनन्दन्त्यां सत्यां । विद्या—[उवाच]

Then follows a long discourse between the husband and the wife on the glory of Puruṣottama, and at last they decide to visit the sacred place.

7B. देशे देशे प्रविश्य ... ...

तस्मिन् तस्मिन् धरणिपतिभि: साधुसम्भाष्यमाण: ।

कुर्वन्नुर्व्वीवलयकथया कौतुकं कौतुकिन्याः ।
लीलावत्याः श्रमणमकृत मन्दमन्दं व्ययासीत् ।
अथाहोभिः कतिपयैरलङ्घ्य विषयान् बहून् ।
कुम्भिलानिकटे रामराजरायमुपागताः ॥

लीला, विलोक्य सविकासम् ।

नाथ ?

देशा ये वीक्षितास्तेषु कलिङ्गकलिकोदरः ।
कोऽयं जनपदः श्रीमान् किन्नामा किमधीश्वरः ॥

विद्या, प्रियांप्रति ।

अन्ध्राणामेष देशः परिचिनु सुभगे लालजापालजाभिः
येषामेषां विशेषाज्जनयति परमानन्दमानन्द रामः ।
ते चामी मीननेत्रा विपुलकगमदोन्मादमत्तैकचित्ता (?)
वित्ताधीशादि तत्तत् सुरगणगणनां गर्वतः कुर्वते किं ।

इदानीमपि

दोर्भ्यां श्रीरामराजस्य पूर्ववत् परिपालिताः
... ... कलिङ्गाः सुखमासते ।

... ...

... ...

परन्तु ईदृक् सपत्नानामपि विपत्नानामिव कलिङ्गानां दोषविशेषः ।

एषां दानकथा—कथास्वपि मया नाकर्ण कर्णान्तरे
यक्षाणामिव वित्तरक्षणकृतां भोगेषु को वादरः ।
तेनैषा किल दानभोगरहिता सम्पत्तिरप्यद्भुता ।
जाता दीपशिखेव शून्यसदनेऽरण्ये यथा मालती ॥

See my report for 1901-1906 in which there is an account of a complete copy of the work.

3080.

5652. *The same.*

3081.

4177. भोजप्रबन्धः Bhojapravandhaḥ.

The well-known fabulous story of King Bhoja of Dhārā, by Vallāla Paṇḍita.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 73. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1923. Appearance, fresh. Complete.

Colophon. इति श्रीपण्डितवल्लालविरचितो राज्ञः श्रीभोजस्य प्रबन्धः सम्पूर्णः ।

Post Colophon statment. श्रीसंवत् १९२३ अधिक ज्यैष्ठ कृष्ण १ बुधवासरे समाप्तः ।

For the work *see* I.O. Catal. No. 4055. It agrees with the I.O. manuscript. But at has a verse more at the end. It runs :—

दीर्घायुर्भव शङ्करे रिपुगणान्निर्जित्य राज्यं कुरु
क्षौणीनाथ परोपकारकरणे धीरः सदा त्वं भव ।
चण्डीविष्णुरवीशविप्रचरणे भक्तिः सदा वर्द्धतां
कीर्त्तिर्यातु दिगन्तरे तव गृहे लक्ष्मीः स्थिरा तिष्ठतु ॥

3082.

10434. पृथ्वीराजविजयः Pṛthirājvijayaḥ.

Substance, country-made paper. 5 × 9 inches. Folia, 12 (marked by me). Lines, ranging between 36 and 48. Character modern Nāgara. Appearance, soild. Written lengthwise and on one side.

The former owner of the Ms. thought the 7th leaf to be the first on which he wrote :—

गोकुलप्रशादस्येदं पुस्तकं पृथ्वीराजविजय खण्डित् १२ पत्राणि ।

These leaves contian a fragment of the annals of Amber. The stanzas are marked from 624 to 778.

We get here the following names of Kings :—(1) Dullaha, (2) Kākila, (3) Hanotaka (4) Vijala, (5) Rājadeva, (6) Kīlana, (7) Sayonasi, (8) Narasiṅha, (9) Vanavīra, (10) Uddharaṇa, (11) Kuṇḍasena, (12) Candrasena, (13) Pṛthvīrāja, (14) Pūrṇamalla, (15) Bhīma.

The following is said of Rājadeva—

Fol. 11. भ्रातृभ्यामुदितो भुवं स बुभुजे श्रीराजदेवो दिवा
सस्पर्द्धामिव संविधाय नगरीमाम्बेरिकामम्बिकां ।
संपूज्यापि तमम्बिकेश्वरमहादेवेश्वरौ मायुवां (?)
सन्मातापितरौ प्रपातमितितौ (?) संप्रार्थ्य तस्थौ पुरः ॥

The date of the coronation of Pṛthvīrāja—

राज्यं प्राज्यतमं विभुज्य जनके स्वाराज्यभोगेप्सया
स्वर्याते बहुदायिनि श्रितनयश्रीचन्द्रसेने नृपे ।
अङ्केषुश्वसनावनीपरिमिते संवत्सरे वैक्रमे
चक्रे फाल्गुनकृष्णकुण्डलितिथौ विप्रैरसौ पार्थिवः ॥

The Ms. ends with the coronation of Bhīma—

याते तूवरिकासुते सुरपुरं बालासुतो विक्रमी
संचक्राम च वैक्रमे जलनिधि व्योमाङ्कवाणेन्दुभिः ।
वर्षे संकलिते सहस्यधिकधीशुक्ले मृडानीतिथौ
राज्यं भ्रातुरलंचकार चतुरो भीमाभिधः स्वैर्वलैः ॥

[ ]/

3083.

8259. मानप्रकाश Mānaprakāśa.

By Murāridāsa Rāya.

Substance, country-made paper. 13½ × 8¼ inches. Folia, marked 2, 3, 17-28, 30-33, 66. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured. A mere fragment.

A biography of Mānsiṁha, the General of Akbar and Jāhāṅgīr and the Rājā of Jaipur.

The Ms. from which this was copied, seems to have been worm-eaten.

19B. दुष्टानां दमनेन देवनिलयं तीर्थञ्च यः स्थापयेत्
एवं चेतसि चिन्तयन्निति मुहुर्ज्जलालदीनः कृती ।
एकं भारतभूतले प्रभुमसौ विज्ञापितुं मानवाः
तद्वद्भूतलरक्षणाय विजयी सस्मार जिष्णुं पुनः ॥

अथ स्मृतस्तेन महोग्रतेजाः
जिष्णुस्तदाज्ञावशगस्तदैव ।
स्वर्भानुवंशोचितमेव कर्म्म
कर्त्तुं प्रपेदे जनुषेऽत्र वंशे ॥
यत्राभवद्भूपकुलावतंसः
पृथ्वो नृपो नाम गुणप्रदीप्तः ।
तस्मादभूज्ञारहमल्लभूपः
सद्धर्म्मकर्म्मार्ज्जितपुण्यपुञ्जः ॥
जज्ञेऽथ तस्माद्भगवन्तदासः
प्रचण्डदोर्दण्डजितारिसङ्घः ।
तस्मात् स जिष्णुः कृत विष्णुवाक्यो
जातो जयायास्य महीतलस्य ॥
जाते जगत्यां कच्छवाहवंशे
राधाधवाराधनपूतपाणौ ।
दिङ्मण्डलं साधुमनस्तदानीं
वाले स्फुरत्तेजसि सप्रसन्नं ॥
मानेन सिंहो भवितेति नूनं
अवेच्य स चौणिपतिः कृतज्ञः ।
नाम्ना रिपुव्रातभयङ्करेण
श्रीमानसिंहं तनयं चकार ॥

22A. राजपुत्रान् वशीचक्रे समस्तानिह तान् शृणु ।

पुरः कच्छवाहोस्ति राठौर भाटी,
हड़ाटाकनिर्व्वाण चौहान खीची ।
सिसौदो पमारः सुलंकी वखेलः
चंदेलोऽथ गौरस्तथा यादवोपि ॥
पवस्तून् सुरोवएस वंशप्रसूतः
सचैतान् वशीकृत्य राजा प्रतस्थे ।

चितोरवंशरणथंभोरं कुंभलमेरुं वितयमिदं
यः स्वजननिवासविलासकृतेऽकृत तं नृपतेर्विजिगीषुरगात् ॥
यत् पूर्व्वपुरुषाङ्केपि नेमुः कश्चन नो नृपं ।
नमति प्रतिभूपालं स्वयं दर्पान्नु कश्चन ॥
स दिल्लीपतिसाहेन समं युद्धं महोद्धृतं ।
व्यधाद्दुर्दामदर्पौघः क्रुद्धो भास्वत्सुतोपमः ॥
तमथ जेतुमना नृपतिः स्वयं वरतुरङ्गसरङ्गगतिद्रुतिः ।
वरमतङ्गघटाभटकोटि[भि]र्विरचे रुचञ्चललोचनः ॥
श्रीमानसिंहस्य शुभप्रयाणे ववौ समीरः सुखदोऽनुकूलः ।
चकम्पिरे वैरिगणाः समस्ता व्यस्ताशयास्ते च तदा बभूवुः ॥

33B. इति श्रीरायमुरारिदासकृते मानप्रकाशे उत्तरदिग्विजयो नाम चतुर्थः किरणः ।

The leaves of the Ms. appear to have been, at one time, wrapped in golden leaves.

3084.

1135. सूर्जनचरितम् Sūrjanacaritam.

By Candraśekhara of Bengal, an Ambaṣṭha or Vaidya by caste.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 87. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 2200. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

For the beginning and end *see* L. 76.

This is an epic poem in 20 cantos. Sūrjana belonged to the Hāḍā Cauhān family. The geneology of the family commences in this work with Vāsudeva Dīkṣita who had his capital at Vṛndāvatī. Ajayapāla of this family founded the city of Ajayameru or Ajmere. Several generations after Ajaya Pāla came Pṛthvīrāja who lost the kingdom of Ajmere in his war with Sāhāvuddin Ghori. Some generations after, Hamvira Rājā fortified Raṇastambhapura or Rintambore. Alauddin attacked it and took it after a long seize, but left it in the hands of the Cauhāns. Akvar took it from Sūrjana Simha and gave him Cuṇār in exchange. With the death of Sūrjana Sinha and the coronation of his son Bhīma the work comes to an end. It is practically

a work of Bardic Chronicle, but Candraśekhara has embellished it with poetic descriptions. He is remarkably accurate in his history and geography. He wrote it at the request of Sūrjana Siṁha but apparently finished it after his death.

Sūrjjana Siṁha was the founder of the family of the Rājās of Hāḍāvati, namely, the Rājs of Bundi and Koṭā.

3085.

1132. पीताम्बरचरित Pītāmbaracarita.

By Āgami-Rāmacandra.

Substance, country-made paper. 9½ × 3½ inches. Folia, 19. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 220. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1652. Appearance, old, with the first leaf pasted with yellow paper. Complete.

Pītāmbara-carita means a hymn to Pītāmbara, Śrīkṛṣṇa. But the hymn is preceded by a statement of the circumstances under which it was composed.

The work begins :—

पीताम्बरचरित ।

अकारणं कारणमाप्तवाचं
प्रधानसम्बन्धविभिन्नमूर्त्तिं ।
स्वर्गस्थितिध्वंसविधानदक्षं
परं पुमांसं नियतं नतोऽस्मि ॥ १ ॥
चौहानवंशोद्भवभूपतीनां
चूडामणिप्रोन्नतरत्नमौलिः ।
त्रिपिष्टपभ्रान्तपवित्रकीर्त्तिः
बभूव भूपो भुवि सूर्ज्जनेन्द्रः ॥ २ ॥

* * *

यः कार्म्मुकाक्रान्तसमस्तचक्र-
श्चिरं रणस्तम्भगिरिं शशास ।
ततः सुरद्वीपवतीतरङ्ग-
पवित्रितं पादगिरिं सिषेवे ॥ ७ ॥

शचीव शक्रस्य रमेव विष्णोः
गौरीव शम्भोर्नृप सुज्जनस्य ।
अरुन्धतीव प्रथितप्रभावा
नाम्ना प्रियासीत् कनकावतीति ॥ ८ ॥

* * *

तदात्मजो भोजमहीमहेन्द्रः
प्रचण्डदोर्दण्डयुगप्रतापः ।
प्रशास्ति पृथ्वीं पृथुपौरुषश्रीः
पृथुर्द्वितीयः प्रथितप्रशस्तिः ॥ १० ॥
यवीयसी तस्य सहोदरीयं
रूपेण शीलेन परेन्दिरेव ।
कन्येव जह्नोरतिपूतमूर्त्ति-
र्जगत्प्रसिद्धाजनि पूरवायी ॥ ११ ॥
महीभुजामुन्नतवंशभाजां
वंशे विशालेऽजनि मालदेवः ।
यस्मिन् धनुर्धन्वति सम्पराये
पराञ्चि वक्त्राण्यभवन्नरीणाम् ॥ १२ ॥
तदात्मजन्माजनि चन्द्रसेनः
चन्द्राननश्चण्डभुजप्रतापः ।
तदात्मजस्तापचमत्कृतेन
वशं धरित्रीमनयत् समग्रां ।
य उग्रसेनाभिधया प्रतीतः
पतिः पृथिव्याः सुरभिर्यशोभिः ॥ १४ ॥
स कामरूपाधिकरूपराशि-
र्भोजानुजां पङ्कजपत्रनेत्रां ।
गुणैरुदारैर्जगति प्रसिद्धां
पित्रा प्रदत्तां विधिनोपयेमे ॥ १५ ॥

* * *

लभते स्म साथ कनकावतीसुता
तनयाग्रयेन विनयेन बृंहितान् ।
अपि कर्म्मसेननृपसम्मुखान् सुखाद
सुखाय ये रिपुगणस्य दीक्षिताः ॥ १७ ॥
स्वयमुग्रसेनधरणीपुरन्दरो
जननीप्रतीपवनितात्मजन्मना ।
समियाय सङ्गरसुखे समेष्यता
निपतिष्यता विधिविपर्य्ययेण सः ॥ १८ ॥
द्वन्द्वयुद्धमतिकुर्व्वतोस्तयो-
र्मण्डलाग्रहतिविक्षताङ्गयोः ।
तत्क्षणं रहितदेहबन्धयो-
रन्वरज्यत मनोऽथ नन्दने ॥ १९ ॥
भोजानुजा तद्विनिधार्य्य वृत्तं
स्वयं प्रवृत्ता त्रिदिवं विजेतुं ।
समेधयामास समेधितात्मा
समिद्भिरुच्चै रथ वीतिहोत्रं ॥ २० ॥
तत्र भोजनृपतिः स्वयमागात्
रागतः सहचरान् विनिवार्य्य ।
तां ददर्श पुरतो धृतसत्त्वां
वाष्पपूरपरिपूरितचक्षुः ॥ २१ ॥
उपासनं भर्त्तुरुदीरयन्ति
स्वर्गं गतस्यापि यथा मुनीन्द्राः ।
बालात्मजानां प्रमदाजनानां
तथैव ते तत् प्रतिषेधयन्ति ॥ २२ ॥
तस्मादिदं साहसमाशु रुध्वा
वत्साब्ज[लेमे] गदतो वचांसि ।
विचार्य्य चित्ते ऽर्प्पितसच्चरित्रे
कुरुष्व पुत्रेषु मनःप्रवृत्तिम् ॥ २३ ॥

एवमादिमनुजाधिपाग्रणी-
र्भोजराजनृपतिः प्रदर्शयन् ।
तां न्यवर्त्तयत साहसात्ततः
स प्रपत्य पदयो रथाग्रहात् ॥ २४ ॥
तत्प्रभृत्यमलमानसा हरिं
सा रराध मनुजेन्द्रकन्यका ।
वन्यया निजशरीरचिन्तया
षष्ठकालकृतयान्वरज्यत ॥ २५ ॥
दिने दिनेऽतीव विशुद्धचेता
दानान्यदीनानि ददौ द्विजेभ्यः ।
फलानुसन्धानमृतेऽपि यस्याः
फलानुसन्धानविधि र्बभूव ॥ २६ ॥
सा तीर्थराजप्रमुखानि तीर्था-
न्याराध्य संरुध्य निजेन्द्रियाणि ।
विचिन्तयामास मुहुर्मुरारे-
श्चिरन्तनं धाम चिराय चारु ॥ २७ ॥
तदाज्ञया सम्प्रति सम्प्रवृत्तः
पीताम्बरं स्तोतुमुदारचित्तः ।
तन्नामपारायणमात्रवित्तः
स रामचन्द्रः सुकविः सुवृत्तः ॥ २८ ॥

Rāmacandra then goes on with the description of the temple erected, the image of Viṣṇu consecrated the worship conducted, and the donations bestowed, by Pūravāyī. A Nāgara Brāhmaṇa, Narasiṁha, conducted the worship for her, and Murāri Vyāsa, son of Gopāla Vyāsa recited and expounded the Mahābhārata at the temple.

The work concludes :—

आसीच्छ्रीपुरुषोत्तमो बुधवरस्तत्वाब्धिकुम्भोद्भवो
यस्याद्यापि पिबन्ति कर्णपुटकैराशागजेन्द्रा यशः ।
तस्मादाप जनिं जनार्द्दनबुधः संख्यावतामग्रणी-
स्तत्पुत्रो रचयांचकार चरितं पीताम्बरस्योत्तमम् ॥ १३१ ॥

Post Colophon Statement :—

संवत् १६५२ फाल्गुन सुदी ८ गुरौ ॥

3086.

10383. वैद्यनाथप्रासादप्रशस्ति Vaidyanātha-prāsāda-Praśasti.

By Deva Kumārī.

Ten sheets of foolscap paper, written on one side only. Lines, 26 on a leaf. Extent in ślokas, 230. Character, Modern Nāgara. Copied from a Ms. dated Saṃvat 1775. Appearance, discoloured. Complete.

Vaidyanātha is the name given to a phallic emblem of Śiva, consecrated by Deva Kumārikā, mother of Rāṇā Saṁgrāma Siṁha. It begins with an account of the Rāṇās of Udayapura and ends with a hymn to Vaidyanātha. It includes also the genealogy of Chauhāna family which Deva Kumārī came of. Saṁgrāma Siṁha was the son of Amara Siṁha and the great-grandson of Rāja Siṁha who fought with Auraṅgzeb.

Beginning :—श्रीमहागणपतये नमः ॥

शिवं साम्बमहं वन्दे विद्याविभवसिद्धये ।
जगत्सु निकरं शम्भुं सुरासुरसमर्चितम् ॥

गुञ्जद्भ्रमद्भ्रमरराजिविराजितास्यं
स्तम्बेरमाननमहं नितरां नमामि ।
यत्पादपङ्कजपरागपवित्रितायाः
+ + दराशय इह प्रशमं प्रयन्ति(?) ॥

*　　*　　*

तदा मुनीनां प्रवरस्तपस्वी
हारीतनामा शिवभक्त आसीत् ।
स एकलिङ्गं विधिवत् सपर्य्या-
विधेरतोषिष्ट शिवेष्टनिष्ठः ॥
बापाभिधो रावल उन्नतेच्छो
हारीतमेनं गुरुमन्वमंस्त ।

विद्याप्रसादोदयबुद्धिहृष्टौ
यथामरुत्वानिव वागधीशं ॥

The names of the Rāṇās :—(1) Bāppā, (2) Yaśaḥkarṇa. (3) Nāgapāla. (4) Pūrṇapāla. (5) Hastimalla. (6) Bhuvana Siṁha. (7) Bhīma Siṁha. (8) Jaya Siṁha. (9) Lakṣmaṇa Siṁha. (10) Ari Siṁha. (11) Hāmīra. (12) Kṣettra Siṁha, (13) Mokala. (14) Kumbhakarṇa. (15) Rājamalla. (16) Saṁgrāma Siṁha. (17) Udaya Siṁha (who built Udayapura) (18) Pratāpa Siṁha. (19) Amarendra. (20) Karṇa. (21) Jagat Siṁha. (22) Rāja Siṁha. (23) Jaya Siṁha. (24) Amara Siṁha. (25) Saṁgrāma Siṁha, son of Deva Kumārikā.

5A. इति देवकुमारिकानामराजमातृकारितवैद्यनाथप्रासादप्रशस्तौ वंशवर्णनं ॥

इति श्रीदेवकुमारिकानामराजमातृकृतवैद्यनाथप्रासादप्रशस्तौ महाराणा श्रीसंग्रामसिंहपट्टाभिषेकादिनाम द्वितीयप्रकरणं ।

After a few lines we have :—

संवत् खाद्रिमुनीन्दुभिः परियुतेऽब्दे शम्भुसूनोस्तिथौ
शुक्रे मासि सितेतिपण्डितवरः शास्त्रार्थपारङ्गमः ।
काशीस्थोतितरां सुधीर्दिनकरः तस्मै हिरण्याश्वयुग्-
ग्रामं विप्रवराय यो नृपवरः संग्रामसिंहो ह्यदात् ॥

Other recipients of Saṁgrāma Siṁha's grants are. (1) Ānanda Bhaṭṭa. (2) Puṇḍarīka. (3) Devarāma. (4) Kamalākānta.

6A. दानप्रशंसाप्रकरणं ।

संग्रामसिंहजननी चाहुवानान्वयोद्भवा ।
पितुर्वंशोद्भवं तस्या अतः परमिहोच्यते ॥

This royal family is called after the name of the founder (Chauhāna). The genealogy starts with Saṁgrāma Rāva, Rājā of Citrakūṭa, who was followed by Pratāpa Rāva, Balabhadra, Rāgacandra, Śavala Siṁha, Sultāna Siṁha whose sister was Deva Kumārī.

8A. इति देवकुमारिकानाम्नि राजमातृकृतवैद्यनाथप्रासादप्रशस्तौ चाहुवाणोद्भवप्रकरणं चतुर्थं ।

अथ प्रतिष्ठा विधिवद्व्यकार्षी-
च्छुभे मुहूर्त्ते सति राजमाता ।
आहूय सर्व्वांश्च पुरोहितादीन्
तान् भूमिगीर्व्वाणवरान् सुविद्यान् ॥
तस्यास्ति मन्त्री हरजीति नामा
गुणाधिकः पुण्यभृतां वरिष्ठः
यः सर्व्वकार्य्याणि निदेशमात्रात्
सदा करोत्येव सुबुद्धिरासीत् ॥

The Queen Mother is praised in this chapter for her liberal gifts to the Brāhmaṇas of Benares.

The date of the consecration of the temple of Vaidyanātha is given thus :—

9A. संवद्भुजाब्धिमुनिचन्द्रयुताब्दमाघे
शुक्ले विशाखतिथियुग्गुरुवासरे च ।
श्रीवैद्यनाथशिवसद्मभवां प्रतिष्ठां
देवी चकार किल देवकुमारिकाख्या ॥

Then begins the Vaidyanāthāṣṭaka.

शेषनागमणिसुप्रभावलीभूषितोद्धतजटाकलापकः
कोटिसूर्य्यसमभासमन्वितो वैद्यनाथ इह भूतयेऽस्तु वः ॥

At the end, the name of the writer of Vaidyanāthāṣṭaka is given as Hariścandra.

Last Colophon :—इति देववकुमारिकानामराजमातृकारित-वैद्य-नाथप्रासादप्रशस्तौ प्रतिष्ठाप्रकरणं पञ्चमं समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon :—यादृशमित्यादि ।

पञ्चद्वीपमुनीन्दुसम्मितशरच्छुक्लासिताद्रीन्द्रजा
षष्ठे सूर्य्यसुतान्विते द्विजवरो गोवर्द्धनस्यात्मजः ।
प्रत्यर्थि-क्षितिभृत्-पराजयकरः श्रीमण्डितपामतः (?)
+ + रेश्वरस्य वचनात् श्रीरूपभट्टो लिखत् (?)

श्रीरामकृष्णा नमः ॥

संवत् १७७५ वर्षे जेठ वदि श्रीं शनौ लिखितं भट्ट गोवर्द्धनवेतेन रूपजिता ॥

3087.

8176. जयवंशमहाकाव्य Jayavaṁśa Mahākāvya.

By Rāma.

Substance, country-made paper. 11¾×4 inches. Folia, 11-27+1-11+1-11. Lines, 9 to 13 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

Jayavaṁśa means the family of Savai Jaya Siṁha of Jaypore.

There are three fragments in three batches of leaves.

I. (Foll. marked 11-27).

Contains cantos XIII to XVI. The XIII begins with the conquests (Digvijaya) of the father of Iśvarī Siṁha I. There are many ślokas in various *Bandhas* in this canto.

It begins :—अथासौ भुजवीर्य्येण दिग्जयं प्रति नोदितः ।
दिग्वीरान् बलिनो जेतुं प्रतस्थे सबलो बली ॥

18B. तातो यस्य पराजितामरगुरुः श्रीलक्ष्मणाख्यः सुधीः
माता यस्य सती सतीव्रतपरा यद्भ्रातरावग्रजौ ।
योधिः स्वंततदाद्यजं त जयति प्रागवर्त्तिरामाभिधौ (?)
रामस्यास्य कृतौ त्रयोदशमितः सर्गः समाप्तिं गतः ॥

XIV.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ तं विशंतमधिपं स्वपुरं
जगता विलोकितुमियाय समा ।
नृपमार्गमुत्सुकतमा वितमा
बहुभिर्दिनैर्व्यतिगतैर्नृपतौ ॥

20A. अथ जातकर्म्मविधिशुद्धतनुं
सुतमात्मनो नरपतिर्विबुधः ।
अलमीश्वरो प्रथमसिंह इति
प्रततान नामधरमागमवित् ॥

22A. यज्वा यज्वजनप्रियः प्रियतमामानापनोदक्षमः
क्ष्माभारोद्वहनक्षमो मृदुमना न्यायोदधिः क्षोदधिः ।
वंद्या वंदनलब्धशर्म्मविततिः श्रीविष्णुसिंहात्मजो
ज्येष्ठो ज्येष्ठतमो गुणैरगणनैरोपस्यमत्यक्रमीत् ॥
तातो यस्य पराजितामरगुरुः श्रीलक्ष्मणाख्यः सुधीः
माता यस्य सती सतीव्रतपरा यद्भ्रातरावग्रजौ ।
योधिः स्वं ततदाद्यजं त जयति प्राग्वत्तिरामाभिधौ (?)
रामस्यास्य कृतौ चतुर्द्दशमितः सर्गः समाप्तिं गतः ॥

XV.

अपरास्यः वधूः सूतं सती
समसूत प्रसवोचिते क्षिते ।
समये स निजौजसा शिशुः
शुचिजन्मानमिनं तिरोकरोत् ॥
सुतनाम मनोहरं पिता
विदधे माधवसिंह इत्यदः ।
नहि केवलमस्य नाम तत्
चरितार्थं समभून्निधेः श्रियां ॥

24A. सर्गः शरेन्दून्मितः

XVI

पित्र्यं पदं प्राप्य समृद्धि रेजे
24B. नराधिपो माधवसिंहवर्म्मा ।
अथाभवन्मन्त्रगुरुर्नृपस्य
25B. मन्त्रागमज्ञो हरदत्त भट्टः ।
27. सर्गो नव षोड़शः ॥

II. The second batch of leaves (1-11) contains cantos XVII and XVIII.

XVII.

Beginning :—विद्याम्भोनिधिरधिपः प्रतापसिंहः
संवद्धां जलनिधिभिर्मही समन्तात् ।
शत्रूणामथ दलनेऽधिकं पटीयान्
भर्त्ता स्वा । मिव । वनितां पपौ सवीर्य्यः ॥

... ...

2B. संचक्रे जगदिति पूर्व्वसिंह-
नाम्ना पुत्रं स्वं नरपतिरद्भूतप्रबोधः ।

End (5A.) :—इत्याद्यनेकैरणकर्म्मभिस्तै-
स्तान् स्तान् रिपून् उच्चबलान् बलीयान् ॥
निवार्य्य राज्यं विदधे पितॄणां
प्रतापसिंहो युवराजसूनुः ॥
चिरं भुक्त्वा राज्यं ... ...

... ...

... ... सोऽयं स्वरतिथिरभूद्भूपरिवृढः ॥

Col. :— गतः सर्गोऽद्रिचन्द्रोन्मितः ॥

XVIII.

6A. Beg. :—पित्र्यं राज्यं वंधुराजीव सूर्य्यो
धौरेयाणामग्रणीरग्रगण्यैः ।
वृद्धामात्यैः सोऽनुकूलोऽनुकूलै-
राज्ञः सूनुः पालयामास सोयं ॥

End :— राज्ञी नृपस्यैजनपूर्व्ववृत्ति
कुमारिका साधुचरित्ररम्या ।
गर्भं दधाराष्टदिगीशभागै-
र्यो मांसलो भाग्यविवृद्धिधारी ॥

संवत्सरे पंचनगाष्टचन्द्रे
पौषे नवम्यां बहुलस्य कल्पे ।
वैकुण्ठमासाद्य हरेः सपर्य्यां
जग्राह पत्नीभिरसौ सतीभिः ॥
मन्त्रीवरो मोहननामधेयः
स रैवलो लोभनिवृत्तचित्तः ।
गर्भोङ्गवापेच्छितचित्तवृत्ती
द्वौ बभ्रतूराज्यमकंटकौघं ॥

वैशाखे शुक्लपक्षे शरदि च षड्गाष्टेन्दुतुल्योन्मितायां
तिथ्यामादौ रवौ वा वृषवपुषि तथा मेषगौ भानुसौम्यौ ।
चन्द्रस्त्वोर्व्वीतनूजो भृगुशनियुगलौ चन्द्रवैरो च मीने
नक्रे जीवश्च केतुः सुदृशि नृपसुतः प्रादुरासीदनंतः ॥
नाम्ना यो जयसिंह इत्यभिमतः सर्व्वस्य सर्व्वै गुणाः
साङ्गं तेन नृपात्मजेन गुणिना जन्मालभंतेव ते + ।
द्यौर्भूमिः सममेव मोदमगमत् गन्धादयो भौतिकाः
स्वोत्कर्षं जनितः स को मुदमगाद्यो नान्तरे तत्क्षणं ॥ ?

Col. गतः सर्गोयमष्टादशः ।

III. The third batch of leaves (Foll. 1-11.) contains the 19th canto. It treats of Savai Jayasiṁha.

श्रीमान् सवाईजयसिंहवर्म्मा
नृपः पदं पित्र्यमलं करोति ।
तेजोभिरौर्व्वानलसन्निभैः स्वै-
र्भस्मीकृतारातिपयोधिनीरैः ॥
रामचन्द्रेण कविना निर्मितस्तीव्रबुद्धिना
जयवंशोऽयममलः कस्य हर्षाय नो भवेत् ॥

इति श्रीजयवंशे महाकाव्ये रामाभिधानकृतौ जयसिंहवर्णनं नामैकोनविंशः सर्गः ॥

3088.

10185. शिवराजराज्याभिषेककल्पतरु ।

Sivarāja-Rājyābhiṣeka-Kalpataru.

By Aniruddha Sarasvatī.

Substance, country-made paper. 11 5 inches. **Folia,** 13. **Lines,** 8 on a page. **Extent** in ślokas, 231. **Character,** Nāgara of the 18th century. **Appearance,** old and worn out. **Complete** in 8 chapters, called śākhās.

A versified description of Śivājī's coronation at Rāirī under the ministration of Gāgā Bhaṭṭa, in the form of a dialogue between Govinda and Niścala, who met together when on a visit to the holy places in Koṅkaṇa.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

उमाकान्तसुतं कान्तमुमाया गिरिजामुमां ।
नत्वा श्रीशिवराजस्य वर्ण्यते छत्रधारणम् ॥
राइरीपर्व्वतात् प्राज्ञो निश्चलस्तीर्थमानसः ।
सर्व्वतन्त्रार्थतत्त्वज्ञो यजुर्वेदकृतश्रमः ॥
पूर्व्वाश्रमेऽपि वैराग्यमहाभाग्यभुगग्रजः ।
अद्वैतानन्दपूर्णार्थसदसत्तत्त्वविन्मुनिः ॥
दम्भोलिनगरं प्राप्तस्तीरस्थं क्षारवारिधेः ।
ततः पञ्चनदं दृष्ट्वा भार्गवं क्षेत्रमागतः ॥
रेणुकातनयं तत्र नमस्कृत्य परां मुदं ।
अगमत् सङ्गमेशस्य दर्शनानन्दलब्धये ॥
सङ्गमेशः परं तीर्थं काशीतुल्यं पुरोदितम् ।
यत्र तीर्थानि रम्याणि षष्ट्युत्तरशतानि च ॥
ततो निर्वैरकं ग्रामं दृष्टवान् यत्र विघ्नपः ।
गणेशः सिद्धिदः पूर्णस्तीरे तिष्ठति वारिधेः ॥
दृष्ट्वा तं गणपं जातो धूतपापेश्वरं सुधीः ।
तत्तीर्थं परमं पुण्यं जाह्नवी यं न मुञ्चति ॥

कदाचित् प्रकटाख्यास्ते कदाचिद्गुप्तरूपिणी ।
स्नानार्थं गच्छतः पुंसो यस्यां पुण्यं पदे पदे ॥

... ...

दृष्ट्वा तीर्थानि सर्व्वाणि सप्तकोटीश्वरं गतः ॥
शिवराजकृतं तत्र देवालयमनुत्तमम् ॥
दृश्यते दूरतो लोकैः कैलास इव पर्व्वतः ।
जीर्णोद्धारे कृते पुण्यं नूतकोटिगुणं भवेत् ॥
इति ज्ञात्वा महाराजशिवराजेन कारितः ।
सौधः परमकल्याणः सप्तकोटीश्वरस्य यः ॥
तत्राश्चर्य्यपरं पञ्चगङ्गामध्ये प्रदृश्यते ।
जन्माष्टम्यां विल्वपत्रगिरिरुत्पद्यते सदा ॥
मज्जने दशमद्वारान्महान् सञ्जायते ध्वनिः ।
कपाटोद्घाटनसमो महदाश्चर्य्यकारकः ॥
स्नानं कृत्वा तु गङ्गायां सदा कोटीशदर्शनम् ।
सम्पाद्य विधिवद् योगी राङ्गरीं गन्तुमुद्यतः ॥
एतस्मिन्नन्तरे प्राज्ञः गोविन्दो नाम वै द्विजः ।
सोपि कौंकणतीर्थानि द्रष्टुकामः सभार्य्यकः ।
कुड़ालाख्यप्रदेशे तु कुड़ालेश्वरसन्निधौ ।
ददर्श+प संप्राप्तं काश्यां दृष्टं स्थितं पुरा ॥
तमाह श्लक्ष्णया वाचा भोः स्वामिन् गम्यते कुतः ॥

2A. इति श्रीमन्महाराजाधिराजशिवराजराज्याभिषेककल्पतरौ श्रीमद् वर्षापनामकनारायणभट्ट-सूरिसूनु-गोविन्दमुखपद्मवासिन्यनिरुद्धसरस्वती-कृते प्रथमशाखा ॥

इति पृष्टो महायोगी निश्चलः समभाषत ।
मत्कृपापात्र गोविन्द वदामि तव सन्निधौ ॥

निश्चल उवाच ।

त्यक्तं भवद्भिः स्वगृहं वर्णाश्रमसमन्वितम् ।
गुणातीते पथि प्रेम्णा तिष्ठतां किं प्रयोजनम् ॥

राजमन्त्रिधिरूपस्य प्रपञ्चस्य महामुने ।
इति श्रुत्वैव गोविन्दं वाक्यमाह पुरो स्वयम् ॥

निश्चल उवाच ।

नायं राजा मनुष्योऽस्ति किन्तु साक्षाच्छिवः स्वयम् ।
यद्यप्यहं गुणातीतः सङ्गत्यागसुखे रतः ॥
तथापि भक्तिपाशेन वश्यश्छत्रपतेरहम् ।

गोविन्द उवाच ।

यदि पूर्णः शिवस्यायं अवतारस्त्वयोदितः ।
तर्हि तस्य कथा पुण्या पुण्यश्लोकशिखामणिः ॥
अनुभूता त्वया योगिन् योगराडेन चक्षुषा ।
कथं छत्रपतिः सोभूत् इति मे वद पृच्छतः ॥
वाग्वादिनी वक्तुकामा छत्रधारणवर्णनम् ।
इति पृष्टो महायोगो तं वक्तुमुपचक्रमे ॥

निश्चल उवाच ।

... ...

3A. स्वस्थं राज्यं रिपुर्नष्टः संहृष्टा निजसैनिकाः ।
तादृशे समये प्राप्तो गागाभट्टस्तु नासिकं ॥
स तु पूर्व्वजकीर्त्याप्तमहाकीर्त्तिः स्वतश्च हि ।
तथैव तमपि ज्ञात्वा कारणं कृतवान् शिवः ॥
आगते सविधे तस्मिन् अभिषेकाय उद्यतः ।
राजराजः स तु शिव आदरं कृतवान् मुदा ॥
तस्यागमनतः कैश्चिद्दिवसैः स्वामिवल्लभा ।
काशीं त्यक्त्वा निजं रूपं स्वरूपेण व्यवस्थिता ॥
ततः प्रतापराजश्च विख्यातः शत्रुतापनः ।
यवनैन हतो मग्नो गोष्पदेऽम्बुधिपारगः ॥
तत्प्रसङ्गेन हम्मोपि व्ययं कृत्वाथ भार्गवे ।
चैत्रे सैनिकतुष्ट्यर्थं रायरीमन्वगान्नृपः ॥

3B. इति श्रीमन्महाराजाधिराजश्रीशिवराजराज्याभिषेककल्पतरौ द्वितीया शाखा ; 5A. o तृतीया शाखा ; 6A. o चतुर्थी शाखा ; 8B. o पञ्चमी शाखा ; 10A. o षष्ठी शाखा ; 12A. o सप्तमी शाखा ।

It Ends :—

एवं छत्रपतिः सोऽभूत् सद्धर्म्माणान्तु रक्षणात् ।
एतस्यातिरथः पुत्रो रामराजेति यं विदुः ॥
उत्साद्य यवनान् सर्व्वान् सार्व्वभौमो भविष्यति ।
एक एव महीपृष्ठे सर्व्वसद्धर्म्मरक्षणम् ॥
करिष्यति ब्राह्मणार्थं महीपालनमीजमा ॥
शिववंशे राज्यलक्ष्मीः स्थिरैव त्रिशतं समाः ।
तावत्ताम्राननाः सर्व्वे यवना ये द्विजद्विषः ॥
नश्यन्ति शिवराजस्य प्रतापान्नात्र संशयः ॥
इति योगीन्द्रगोविन्दसंवादेनानुवर्णितम् ।
अनिरुद्धसरस्वत्या शिवराज्याभिषेचनम् ॥

Last Colophon :—

इति श्रीमद्दरोपनामनारायणभट्टसूरिसूनुगोविन्द + + + सरस्वती-कृतौ श्रीमन्महाराजाधिराजशिवराजराज्याभिषेकवर्णनेऽष्टमी शाखा ।

3089.

8187. चेतसिंहविलासमहाकाव्य ।
Cetasiṁhavilāsa-Mahākāvya.
By Balabhadra.

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folia, 101. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1900. Character, Nāgara. Date, saṃvat 1852 (in a later hand.) Appearance, fresh.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ॥

नित्यानुकूलसम्बन्धौ प्रकृतिप्रत्ययाविव ।
लक्ष्मीनारायणौ वन्दे प्रतिभातिशयश्रियै ॥
वाल्मीकिव्यासयोः काव्ये सुवर्णप्रकृती उभे ।
ययोर्विकृतयोर्भूषा कालिदासादिसूक्तयः ॥

4B. इति श्रीचेतसिंहविलासे महाकाव्ये राजवर्णने शिष्टाचारप्रदर्शनं नाम प्रथमं प्रकरणं ।

सिसृक्षोर्ब्रह्मणः पूर्व्वं हृदयान्नव सूनवः ।
द्वीपा इवाम्बुधेरासन् मरीच्यद्यङ्गिरोमुखाः ॥

... ...

प्रकाश इव तिग्मांशोः प्रसाद इव शीतगोः ।
ज्ञानवांश्च प्रशान्तश्च तस्मादजनि गौतमः ॥

The founder of the family :—

6A. गौतमस्यान्ववायेऽभूत् उत्तराशाविभूषणे ।
उन्नते हिमवच्छृंगे गङ्गापूर इवोज्ज्वलः ॥
कर्म्मोपास्तिज्ञानकाण्डमार्गत्रयविभासुरः ।
कृष्णशर्म्मा द्विजः कश्चित् सम्बन्धो विबुधोत्तमः ॥

... ...

6B. स विज्ञाय कलिं प्राप्तमुदासीनो गृहादिषु ।
वाराणसीनिवासेच्छां कृतवान् कृष्णभूसुरः ॥

इति श्रीचेतसिंहविलासे महाकाव्ये गौतमान्वयवर्णनं नाम द्वितीयं प्रकरणं ।

अत्रान्तरे शशासोर्व्वीं यवनारिर्नराधिपः ।
वाराणसीमधिष्ठाय राजधानीं पुरद्विषः ॥
चन्द्रवंशसमुद्भूतः प्रचण्डभुजविक्रमः ।
यवनारिर्महीपालो बभौ भास्वानिवौजसा ॥
कदाचिदस्मिन् हरितो जेतुं दूरं गते नृपे ।
दस्युभिर्यवनैरेत्य गावोऽस्य विषया हृताः ॥
चतुरंगबलाधीशः श्रुत्वा काशीमरेश्वरः ।
गवाहरणमुद्वृत्तम्लेच्छेभ्योऽक्रुध्यदुद्भटः ॥

यवनान्यत्र जानाति तत्रापत्य निहंत्यसौ ।
मृगानिव मृगाधीशो व्यसनं हि सदेषुता ॥ (?)
तेनैव कर्म्मणा तस्य यवनारिरिति प्रथा ।
गुणप्रसिद्धनामानो महीयांसो न पामराः ॥
म्लेच्छान्तकरणोद्युक्ते हयारूढेऽसिधारिणि ।
तस्मिन् दृष्टे जनो मेने कथं कल्क्युद्भवोऽधुना ॥

.. .. ..

7B: एकदा स्वप्न आगत्य तपस्वी कश्चिदुज्ज्वलः ।
तमभाषत राजानं संबोध्य प्रणतं पुरः ॥
नश्वरेषु शरीरेषु ममत्वमनुबुद्धये ।
न स्वार्थमवगच्छन्ति ते मूढमतयो नराः ॥
आर्य्यावर्त्ते कुलीनत्वं ज्ञातिप्राधान्यमत्र च ।
तत्रापि सविवेकत्वं कस्यचित् पुण्यकर्म्मणः ॥
चन्द्रवंशे समुद्भूतिर्भूतिर्धनपतेरिव ।
आधिपत्यमकूपारावधिभूमावखण्डितम् ॥
मनोऽनुकूला विषया भृत्या इव धराभुजः ।
निरामयं शरीरं च यस्य सोऽत्रैव देवता ॥
देवो देवाधिको वापि स त्वं काश्याधिपत्यतः ।
नृशंसकर्म्मा किं वृत्तो म्लेच्छमात्रवधव्रतात् ॥
अन्यैर्गावो हता म्लेच्छैरन्य एव हतास्त्वया ।
को विवेकोऽत्र भवतो निघ्नतोऽनपराधिनः ॥
यज्जातं जातमेवैतत् किमतीतानुचिन्तया ।
भावि श्रेयोऽनुचिन्तायां यत्नः कार्य्यस्त्वयाऽधुना ॥
आग्रहायणमासस्य कृष्णपक्षत्रयोदशी ।
अद्यैतो मासषट्केन म्लेच्छचक्रं भविष्यति ॥
काशीमुत्सृज्य गच्छ त्वं विन्ध्यं वसुमतीधरं ।
तत्र स्थापय शुद्धान्तं प्रजां च स्वानुरागिणीं ॥

.. .. ..

इत्युदीर्य्य गते तस्मिन् तपस्विनि हितैषिणि ।
प्रबुध्य राजा सहसा समुत्थाय कृताह्निकः ।

.. .. ..

विरक्तः सर्व्वभोगेषु शनैरर्थान् मुमोच सः ॥
निवेश्य विन्ध्यद्रोणीषु चातुर्वर्ण्यं यथाक्रम ।
पुनः काश्यां समागत्य दानानि विदधावसौ ॥
सर्व्वपापविशुद्ध्यर्थं वाजपेयं चिकीर्षुणा ।
आमन्त्रिता द्विजा दिग्भ्यः समायाता यथायथं ॥

Kṛṣṇa Miśra graced the occasion with his presence. To the Brāhmaṇas invited, the King gave all they wanted and to Kṛṣṇa Miśra he gave Dātṛpura, but to make him accept it the king had to resort to a trick.

10B. यथाकाममवाप्यार्थंस्त्वथ स्वस्वाश्रमं प्रति ।
प्रयतात्मसु यातेषु कृष्णं भेजे धरेश्वरः ।
पर्य्यचर्य्यत भूपेन द्वाभ्यां स्त्रीभ्यां समन्वितः ॥
एवं बहुतिथे काले गते वसुमतीश्वरः ।
छलेनास्मै ददौ ग्रामं श्रवणद्वादशीदिने ॥
दत्तं दातृपुरं कृष्णशर्म्मणे यवनारिणा ।
वनसीमाद्य [व] च्छिन्नं कृष्णस्तेन प्रसीदतु ॥
इति ताम्बूलपत्रस्य मध्ये संलिख्य भूपतिः ।
स प्रतिग्राहयामास गौतमं छलतः पुरं ॥
प्रतिगृहीतेऽथ पुरे ताम्बूलच्छलतोऽर्पिते ।
किञ्चिन्मालिन्यमापायं पूर्णचन्द्र इवात्मनि ॥
अथ ताम्बूलमुत्कील्य वाचयित्वाक्षरस्रजं ।
सत्रासं नमते दात्रे प्यदाच्छापं तपोधनः ॥
अप्रतिग्रहतो धर्म्माद् यत्त्वया च्यावितोऽस्म्यहं ।
काश्याधिपत्यादचिराच्च्युतस्त्वं च भविष्यसि ॥
अराजकोयं विषयो भूयोभिरथ वत्सरैः ।
त्वद्दत्तेऽत्रपुरे काश्यां सद्वंश्यं लप्स्यते नृपम् ॥

दस्युधर्म्मे स्थितान् क्षुद्रान् म्लेच्छभावमुपागतान् ।
विंध्ये त्वद्वंशजान् राजा मद्वंश्यः प्रहरिष्यति ॥

Through the curse of the Brāhmaṇa, there came, within five months, the great Yavana King at the head of his mighty phalanx. *Yavanāri* fell fighting bravely with the Yavaṇas. From that time onwards, the Kingdom was in the possession of the Yavaṇas, who divided it among themselves. But the Yavanas were powerless against the great Brāhmaṇa, Kṛṣna Misra, who lived, unmolested by the Yavaṇas, in Dātṛpura, a yojana to the east of Kāśī and eight Yojanas to the west of Prayāga.

11A. इति श्री० कृष्णमिश्रकाशीमण्डलस्थितियवनारिराज्यच्युतिवर्णनं तृतीयं प्रकरणं ।

Kṛṣṇa Śarmā had two sons, Devaśarmā and Rāmaśarma. Devāśarmā took to military line and made his own fortune abroad. It was Rāmaśarmā whose descendents became the rulers of Kāśī; of them Manirañjana was a great figure. His son was Manasārāma, whose chief queen was Nandakumārī, and whose son was Daiśvara or Balivandya. The latter had two sons Cetasiṁha and Sujānasiṁha. The old King Balivandya died in Śaka 1697, leaving his kingdom to Cetasiṁha.

18B. इति श्रीबलभद्रकृते चेतसिंहविलासे महाकाव्ये श्रीमन्महाराजाधिराजबलिवन्द्यसिंहनिर्वाणोत्तर-चेतसिंहराज्याधिकारयोग्यतावर्णनं नाम चतुर्थप्रकरणं प्रथमः सर्गः ।

28A. इति श्रीचेत० चेतसिंहराज्याभिषेकमंत्रनिश्चयो नाम पंचमप्रकरणं ।

It mentions Bhōlānātha Miśra, as the teacher of Cetasiṇha, who took a leading part to place him on the throne.

35A. चेतसिंहराज्याभिषेकवर्णनं नाम षष्ठं प्रकरणं द्वितीयः सर्गः ।

39B. बलिव्यासेश्वरमहिमवर्णनं नाम सप्तमप्रकरणं तृतीयः सर्गः ।

47A. नीतिप्रदर्शनं नाम अष्टमं प्रकरणं चतुर्थः सर्गः ।

47B. अथ प्रदक्षिणं कर्त्तुं काश्यात्मानं महेश्वरं ।
सुमेरुरि[मि]व मार्त्तण्डः प्रातिष्ठत नराधिपः ॥

53B. ध्यानमिश्र पुराणार्थविचारणविशारद ।
पंचक्रोश्यध्वमध्यस्थदेवलीलास्थितिं वद ॥
इति प्रणोदितो राज्ञा ध्यानमिश्रो [:] पुराणवित् ।
प्रसन्नवदनो विप्रः सहस्रान्तर्गतोऽवदत् ।

Then follow long mythological accounts of the places by Dhyāna Miśra.

59A. प्रथमाह्निकं एकादशप्रकरणं ।
गीतिभिर्देवदासीनां हरिलीलाभिनीतिभिः ।
विनोद्यमानोऽथ पथि विष्वक्सेनं ददर्श सः ॥
कस्येदं स्थानममलं मन आह्लादयत्यलं ।
इति पृष्टः पथि स्पष्टमाचार्य्यध्यानभूसुरः ॥

71B. सर्व्वेदमनवधो•नाम द्वादशं प्रकरणं ।

76A. इति श्रीचेतसिंहविलासे महाकाव्ये बलभद्रकृते त्रयोदशप्रकरणं पंचमः सर्गः

78B. भीमचंडीनिवासप्रकरणं चतुर्द्दशं ।

96A. इति श्रीबलभद्रकृते चेतसिंहविलासे महाकाव्ये रामेश्वरगमनं नाम चतुर्द्दशप्रकरणं षष्ठः सर्गः ।

The next chapter comes up to Stanza 42 in fol. 100.

The subsequent leaves are marked 101-104, in a later hand and there is no connection between foll. 100 and 101 even the original śloka marks in these leaves have been changed to make the leaves appear as a continuation. The false Śloka-marks beginning with 43 come up to 95, after which the following Col. was added in the same hand.

इति श्रीबलभद्रकृते चेतसिंहविलासे महाकाव्ये रामेश्वरगमनं नाम पंचदशप्रकरणसप्तमः सर्गः समाप्तोयं ।

Post Colophon. शुभमस्तु ॥ संवत् १८५२ ॥ मीती फाल्गुन शुक्ल-पंचम्य गुरुवासरे ॥

3090.

1044. राजावली Rājāvalī.

Substance, country-made paper. 10 × 4½. Folia 19. Lines 8-10 on a page. Extent in ślokas 340. Character Nāgara. Date Saka 1749. Appearance old. Complete.

Colophon. इति राजाधिराजमाधवाचार्य्यटीकया युक्तम् ॥

Post Colophon. शके १७४९ चैत्र शुद्ध ८ भौमवासरे उ० लक्ष्मी-
गङ्गरोलिखत् । गङ्गरोलिखत् । श्रीशिवो जयति ।

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यं ब्रह्म वेदान्तविदो वदन्ति
शुभा मण्डलसंप्रसारः । २ ।
विनायकं प्रणम्यादौ देवीं वाग्देवतां स्वयं ।
संवत्सरफलं वच्चे लोकानां हितकाम्यया । ३ ।
अचिन्त्याव्यक्तरूपाय निर्गुणाय गुणात्मने ।
समस्तजगदाधारमूर्त्तये ब्रह्मणे नमः । ४ ।

.. .. ..

ज्योतिःशास्त्रमिदं पुण्यं प्रत्यक्षमतिगोपितं ।
सर्व्वशास्त्रगुणाधिक्यं श्रौतस्मार्त्तातिसाधनम् ।

Then follow ślokas in the form of an eulogy of Astrology, mentioning astronomical doctrines of Hindu Yugas and Kalpas and calculation of years. Then it mentions the name of Manus. Then we have :—

युधिष्ठिरो विक्रमशालिवाहनौ
तथा नृपोऽसौ विजयाभिनन्दनः ।
क्रमेण नागार्ज्जुन-कल्कि-भूपती
कलौ षडेते शककारका नृपाः । ११ ।
क्रमादमीषां कृतवेदखाग्नयः । (३०४४)
शरविचन्द्रा (१३५) खखखाष्टभूमयः (१८०००)

ततोयुतं (१००००) लच्च चतुष्टयं (४००००००) ततः
कुदस्त्रनागा (८२१) शकमानवत्सराः। (२२)
अथैतेषां वसतयस्त्विन्द्रप्रस्थे युधिष्ठिरः।
उज्जयिन्यां विक्रमोऽभूत् प्रतिष्ठानपुरं तथा। २७।
रेवाऽपाक्[पार्श्वे] शालिवाहोऽस्ति सिन्धुवैतरणीयुतौ।
विजयाभिनन्दनः स्यात् द्राहिते (द्राविड़े) तु नागार्ज्जुनः।
संभले ब्राह्मणगृहे कल्की राजा भविष्यति।

अथ कृतादियुगमानधर्म्मा। ... ...

Then follows a vivid description of yugas on astronomical basis, and clear enumeration of leading emperors of Satya, Tretā and Dvāpar and Kali Yugas with respective 'Avatāras' of Viṣṇu based on the Purāṇas, and of Hindu Kings up to Prithvīrāja with dates noted down. The work goes on ennumerating the Pathan and Mughal Emperors up to Alamgir (Saka 1676) with their respective dates. Then come the astronomical conclusions about the fixing of dates and periods of Srikṛṣna and others. It ends with prophecies for future rulers with astronomical accuracy.

It ends thus —

तस्मात् खण्डराज्यं भविष्यति। ३५०४०७५। २२०। १०७। एषां यागः। १८०। ७ पूर्व्वे ६ शके १५६७ युते जातः। शाकः ३३७४। सं ३५०८ कलिगतं च। ६५५३८। इति।

The Work seems to have been composed in Saka 1676 i.e. 1754 A.D. when Alamgir was the nominal Emperor of India.

3091

8209. सिद्धान्तविजय Siddhānta-vijaya.

Substance, country-made paper. 11¼×7 inches. Folia, 61 of which the 45th is missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 2100 Character, Modern Nāgara. Appearance, fresh.

Each leaf contains, at the top of the reverse side, a seal with the following legend. श्रीमर्य्यादेयं प्रकाशते which seems to be a slight modification of the Mewar legend (मर्य्यादाय्यँविराजते) introduced by Pratāpa Śiva, the last Rājā of Setara of

the Bhonsla dynasty, who thought that his ancestors belonged to the Śiśodia family of Mewar.

On the obverse of the first leaf, there is a seal with the legend :—

दुर्गादेवीवरप्राप्त-साहराजात्मजन्मन: ।
मुद्रा प्रतापसिंहस्य भद्रा सर्व्वत्र राजते ॥

Below it within an ablong enclosure, marked by two couples of red lines, the following occurs **अथ सिद्धान्तविजयप्रारम्भ:** in bold and beautiful hand.

After that in a later, cursive hand :—

वंषवृत्त चत्त्रिय ज्ञातिचा ॥ श्रीप्रतापशीव छेत्रपतियाची खाविकाशो मोकामो असला

Beyond the enclosure in the same cursive hand :—

शाके १७६३ प्लव नाम संवत्सरे संवत् १८९८ ।

Below it in a still later hand :—

रघुनाथरामशर्म्मा गयघाट वनारस ।

Beginning. श्रीगणेशाय नम: । श्रीमन्मङ्गलसदानन्दस्वामि-गुरुमूर्त्तये नम: ॥ तत्रादौ ग्रन्थनिर्व्विघ्नतासिद्ध्यर्थं मङ्गलाचरणं कर्त्तव्यमिति न्यायात् मङ्गलं ब्रह्मेति व्यजानात् यो मङ्गलानां च मङ्गलं ।

After a pretty long disseratation on the use of Maṅgalā-caraṇa the work begins in the last line of 3 B :—

जातिधर्म्मान् विनिर्णेतुं कलौ विस्तरतो मया ।
सिद्धान्तविजयो ग्रन्थ: क्रियते च यथामति ॥ १ ॥
ज्ञानिनां व्यासपुत्त्रो हि सुराणां चतुरानन: ।
रथिनामर्ज्जुन: श्रेष्ठो योधानां भीष्म एव च ॥ २ ॥
शब्दशास्त्रे महाभाष्यं सूत्राणां व्यासनिर्म्मितं ।
पाराशरी स्मृतीनां च गीतानां कृष्णनिर्म्मिता ॥ ३ ॥
जातिनिर्णयकानां हि तथा ज्यायानयं खलु ।
अस्य श्रवणमात्रेण सिध्यन्ति हि मनोरथा: ॥ ४ ॥

वक्तृणां च पिता माता ब्रह्मभूयाय कल्पते।
श्रोतृणां च पिता माता ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ ५ ॥
तीर्थाब्धिःक्वातिगम्भीरः क्वाहं मन्दमतिस्तथा।
तथापि गुरुशुश्रूषासेतुनोल्लङ्घ्यते (?) मया ॥ ६ ॥
तस्माद् ग्रन्थस्यास्य कर्म्म धियो यो नः प्रचोदयात्।
इत्यशेषमतीनां यः सर्व्वात्मा प्रेरको हरिः ॥ ७ ॥

निगमागमवृक्षफलं वामनेनोद्बाहुनापि संग्रहीतुमसमर्थत्वात् त्रिविक्रमतया गृह्यते।

दशखण्डालकं राज्यं राजेन्द्रस्य यथा खलु।
दशाध्यायात्मको ग्रन्थः क्षत्रियस्य महात्मनः ॥ ८ ॥

अथ ग्रन्थानुक्रमणिका विरच्यते। आदौ प्रथमाध्याये भगवन्नामस्मरणेनैव कर्म्मसाफल्यं निर्णीयते। ततश्चतुर्णामपि वर्णानां स्वाश्रमपराखिल (धिन) कर्म्मनिर्णयः। ततश्च यथाविधि क्षत्रियाणां स्वाश्रमप्रयुक्तकर्म्मज्ञानार्थं राज्ञः प्रश्नः। यथा स्वस्वज्ञातिनिर्णयसिद्धान्तः तथाच क्षत्रियपदस्यार्थः। कुलावतंसपदस्यार्थश्च कथ्यते। अथ श्रीमद्राज्ञः तत्पत्नीनां च पादादौ सुवर्णादिभूषणधारणविधिः। ततश्च राजपत्नीनां जालरन्ध्रादौ मर्य्यादानिरूपणं। तथाच राजलक्षणं च। राज्ञः शिरसि जटामण्डलधारणं। मायूरच्छत्रचामराद्यविकारविधिश्च। तदनन्तरं राज्ञः सार्व्वभौमाभिषेकः तथा यौवराज्याभिषेक उच्यते। ततश्च राजनामविवरणं तथा राज्ञः प्रधानाष्टककथनं। भूय[:] सेनापत्य[ा]भिषेचनं। राज्ञः प्रतिनिधिकृतिः। अस्मिन् ग्रन्थे ग्रन्थसम्मतवाक्यानि सन्ति। तद्ग्रन्थनामनिरूपणं। सर्व्वशास्त्रनिर्णयेन द्विजत्रयाणां वैदिककर्म्माधिकारस्तु स्पष्टएवास्तीति विविच्य निरूप्यते।

इति श्रीसिद्धान्तविजये एवं सप्तदशप्रकरणानां निरूपणं नाम प्रथमोऽध्यायः। श्रीभार्गवरामयुद्धानन्तरं क्षत्रिया वैदिककर्म्माधिकारिणः सन्तीति कथनं द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

कलियुगे ततः क्षत्रियकर्त्तृक-राज्याब्दसंख्या-कथनं तेषामेव उपाभिधेयनिरूपणं नाम तृतीयोऽध्यायः।

कलिमारभ्य कृतयुगपर्य्यन्तं सोमसूर्य्यवंशयोरविनाशित्वं वर्ण्यतेऽस्मिन् तूर्य्येऽध्याये । द्विजानां भक्ष्याभक्ष्यवर्णनं संख्यावर्ज्जनैः : श्रीमत्प्रतापसिंहा-न्ववायोवर्णितस्तत्कथनं च ; गोत्रप्रवरप्रवर्त्तकराजर्षीणां च वर्णनं ; इदानीन्तनानां क्षत्रियाणां गोत्रप्रवरकुलोपाधिभेदानां वर्णनं, श्रीमत्पर-ब्रह्मादिशक्तिसीतारामचन्द्रयोः विवाहोत्सवे उभयवंशजानां श्रीमन्नारायण-मारभ्य पुरुषोच्चारणं च कथ्यते ; दानपत्रवंशवर्णने शास्त्रप्रमाणं वक्ति तथा रूढ़िं च : लक्ष्मणपालराजचरितवर्णनं ; गागाभट्टकृतशिवराजवंशवर्णनं प्रदर्शितं ; इदानीं श्रीमन्नारायणमारभ्य श्रीमत्प्रतापसिंहपर्य्यन्तं सूर्य्यवंश-वर्णनं क्रियतेऽस्मिन् पञ्चमाध्याये ।

सोमसूर्य्यवंशजानां कर्म्मधर्म्मवर्म्मविवहादिकं वर्ण्यते तत्प्रसङ्गतः भोजन-विधिश्च शूद्रवेश्यस्त्रीधर्म्मौ च कथ्येते । तत्प्रसङ्गतः गोलकसङ्करजवर्णनं च क्रियते । अथ शुद्धक्षत्रियैकादशकुलवर्णनं । तथाच प्रबन्धकालनिर्णयः कथ्यतेऽस्मिन् षष्ठेऽध्याये ।

नानापदार्थसंयुतसप्तसमुद्रसमे सप्तमाध्यायेऽस्मिन् क्षत्रियाणां क्षत्रिय-कुलावतंसानां च कर्म्मधर्म्मादिकं च वर्ण्यते ॥ १ ॥

अष्टाचत्वारिंशत्संस्कारादिकं तथा तद्विधयश्च अष्टममारभ्य दशमा-ध्यायपर्य्यन्तं वर्ण्यन्ते ॥ १० ॥

The first Chapter comes to an end in 21 A ; II. in 34 A ; III. in 36B ; IV. in 43A. There is no other colophon. At the end :

इति श्रीसिद्धान्तविजयः समाप्तः ।

From 43 A to the end, it contains the texts of a number of inscriptions and a genealogy of the Marhatta Bhonsla family down to Pratāpa śiva of Setara, at whose instance, the work seems to have been written.

At the end, is given the text of a letter, written by the Rājāguru of Udayapura in reply to a letter from Pratāpa Śiva Chattrapati to the effect that the Bhonslas really was a branch of the Śiśodia family and therefore should change their Gottra, pravara, Śākhā and caraṇa and adopt those of the Śiśodias. The letter ends :—

अतएव दाक्षिणात्यपुरोहितस्य प्रमादादेव अभिनवगोत्रोच्चारो जातः । अतएवेदानीं तन्निर्णयार्थं शिवानन्दशास्त्रिणां उदेपुरे प्रेषयित्वा

तत्रत्यानां प्रपादवंशोद्भवानां राज्ञां गोत्रोच्चार आसीत:। स यथा :—
आर्ष वार्ष नामत्र्यगविष्टिरेति--त्रिप्रवरान्वित-यजुर्वेदान्तर्गतमाध्यंदिनशाखा-
ध्यायि-वैजवापायनगोत्रोत्पन्नो जवानवर्म्माहमिति तदुच्चारो (?) ज्ञात्वा
तत्रत्यानन्योभयत्वात् स्वपरंपरागतवैजवापायनगोत्रोच्चार: सम्यगेवेति
सिद्धान्त:। शास्त्रादौ तु प्रसंगत: कदाचिदपि स्वगोत्राज्ञानात् अभिनव-
गोत्रोच्चारे कृते सति पश्चात् स्वगोत्रोच्चारे ज्ञाते सति कुलपरंपरागतो यो
गोत्रोच्चार: स एव कर्त्तव्यो नान्य इति निर्णयो दृश्यते। इति

GEOGRAPHY AND GAZETTEER.

3092.

9660. षट्पञ्चाशद्देशविभागः । Saṭpañcāśaddeśavifbhāga.

Substance, country-made paper, 11½×6½ inches. Folia, 3. Lines, 10, 11, 12 on a page. Character, Nagara. Complete.

This seems to be a part of some Tantra.

It gives the names and geographical descriptions of fifty-six divisions of India, China and Tibet.

Colophon. समाप्तोऽयं षट्पञ्चाशद्देशविभागः ।

The number fifty-six in relation to Countries is to be found in the Gazetteer Literature in Sanskrit, the first work of which was written by Vidyāpati in the early Fifteenth century (see Jour. B. O. R. S. Vol. IV.)

Beginning :—ओं श्रीगणेशाय नमः ।

शङ्कर उवाच ।

देशव्यवस्था देवेशि कथ्यते शृणु यत्नतः ।
वैद्यनाथं समारभ्य भुवनेशान्तगं शिवे ॥
तावदङ्गाभिधो देशो यात्रायां नहि दुष्यति ।
वज्राकारं समारभ्य ब्रह्मपुत्रान्तगं परे ।
वङ्गदेशो मया प्रोक्तः सर्व्वसिद्धिप्रदर्शकः ॥
जगन्नाथात् पूर्व्वभागात् कृष्णातीरान्तगं शिवे ।
कलिङ्गदेशः संप्रोक्तः राममार्गपरायणः ॥
कलिङ्गदेशमारभ्य पञ्चाष्टयोजनं प्रिये ।
दक्षिणेशान्महेशानि कालिङ्गः परिकीर्त्तितः ॥
सुब्रह्मण्यं समारभ्य यावद्देवो जनार्दनः ।
तावत् केरल-देशः स्यात् तन्मध्ये सिद्धकेरलं ॥
रामेश्वरो विकुण्ठेशो हंस-केरलबोधकः ॥ इत्यादि ।

End :— अवन्तितः पश्चिमे तु वैदर्भाद्दक्षिणोत्तरे ।
लाटदेशः समाख्यातो वर्व्वरं शृणु पार्व्वति ॥
मायापुरं समारभ्य सप्तशृङ्गात्तथोत्तरे ।
वर्व्वराख्यो महादेशः सैन्धवं शृणु सादरं ॥
लङ्काप्रदेशमारभ्य मक्कं तं परमेश्वरि ।
सैन्धवाख्यो महादेशः पर्व्वते तिष्ठति प्रिये ॥
षट्पञ्चाशन्मिता देशा मया प्रोक्तास्तवानघे ।
एषां शास्ता भवेद् यो वै चक्रवर्त्ती स उच्यते ॥

3093.

8582.

Substance, country-made paper, 13 × 5½ inches. Folia, by counting 83. Lines, 20 on a page. Character, Bengali of the 19th century. Extent in Slokas, 6600. Written in four different hands. Appearance, fresh.

It contains fragments of three distinct geographical works.

I.

The number of leaves is 61 by counting. Leaves from 1 to 62 are with pagemarks of which 46 to 50 and 52 are missing. Five leaves without pagemarks have been added in lieu of the missing six leaves to make up 61.

Four leaves marked with one anna to four anna marks have been added to this batch.

This is a fragment of a work entitled Deśāvalivivṛti written by Jaganmohana Paṇḍita, under the patronage of Vijjala Bhūpati, a Chauhān Rājāh of 4 parganās round Patna in the 17th century.

11 B. इति श्रीजगन्मोहनपण्डितविरचिता षट्पञ्चाशद्-देशावली समाप्ता ॥

श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥

The date of Vijjala's death.

शाके सप्ततिवाणचन्द्रगणिते विक्रमस्य च ।
जाह्नवी तटिनीतीरे मृतो निजितभूपतिः ॥
[विज्जलभूपति] ॥ (?)

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

देवीं कर्म्ममयीं नत्वा कर्म्मभूमिनिवासिनीं ।
क्रियते विक्रमेणैव सागरो देशराजिलः [तः]॥
चौहानतिलकेनैव तीरभुक्तिप्रवासिना ।
कात्स्नेरन यात्रा [:] त्रिःकृत्वा कर्म्मभूमिरसङ्गिना ॥
नानाशास्त्राणि संदृश्य नानावृद्धोपदेशतः ।
त्रैकालिकीं गतिं भूमेर्ज्ञात्वा देशान् स्वचक्षुषा ॥
निरूप्य च + + + +

This appears to he the opening lines of Vikrama-sāgara by Vikrama a predecessor of Vijjala.

तत्रादौ पाटलिपुत्रम् .. ..

The boundaries of Pāṭaliputtra.

चतुर्योजनपरिमितो देशो गङ्गासमीपतः ।
पञ्चदुर्गाः सरितस्तिस्रः सर्व्वशस्याकरः सदा ॥
मर्य्यादा पाश्चिमो राजन् शोनगङ्गाप्रसङ्गतिः ।
पूर्व्वसीमा हि तत्रैव वैकुण्ठपुरमेव च ॥
शिवलिङ्गञ्च यत्रैव महिमानं निजस्य च ।
प्रकथयति लोकेषु साधुमार्गप्रवृत्तिषु ॥
हरिहरक्षेत्रसीमा यत्तभागे महीपते ।
गण्डकी नदी सदा यत्र वहते चातिशीतला ॥
मागधी नदी दक्षसीमा सार्द्धद्वियोजनात्यये ।

.. ..

पाटली राजकन्या च पुत्रको मुनिपुत्रकः ।
तयोर्नाम्ना च देशो हि चतुर्युगस्य मध्यतः ॥

.. ..

.. ..

2 B. नयमदीसन्निधाने दक्षिणे द्वियोजनात्यये ।
इन्द्ररश्मिमहाग्रामो यत्रार्कयसहाकंक: ॥
शाकद्वीपा द्विजाः प्रायो वसन्ति तत्र वैजल ।
इन्दोखनिया इति भाषायाम् ।
शुषिरपुरे सरित्तीरे यत्र नित्यञ्च गोपकाः ।
धेनूनाञ्च प्रवृद्ध्यर्थं भानुपूजां चकार ह ॥
.. ..
अतो हि शुषिरग्रामं गायन्ति सूर्य्यपुरं शुभम् ॥
.. ..
सूर्य्यगाड़ा इति भाषायाम् ।
.. ..

3. पाटलिपुत्रपश्चिमांशे दीर्घद्वारसमीपत:
तमिस्रहा तमहाग्रामो ? योजनद्वयव्यत्यये ॥
.. ..
दक्षिणभागे पाटलेश सार्द्धद्वियोजनात्यये ।
अर्कापरमहाग्रामो यत्र लोका वसन्ति हि ॥
ओपग्राम इति भाषायाम् ।
सूरजमठ इति भाषायाम् ।

After giving the etiological accounts of Pāṭaliputtra, it ushers in one Sugati-candra a great conquerer and propagater of the Buddhist religion; who at the request of his wife, a Māgadha lady, took possession of Pāṭali-puttra, and thence carried his victorious arms all over Eastern India, Indo-Chinese Peninsula and China.

3 B. एकदा मागधीतीरे द्रोणामुखान्तरे नृप ।
हंसगद्गदा योषिच्च पुष्पाधिपसगेहिनी ॥
महेन्द्रादित्यराज्ये च सुगतिश्चन्द्रबुद्धक: ।
तस्य पत्नी हंसगदा शाक्यमुनिमतचिन्तिका ॥
पट्टनपुरजयार्थं च सुगतिचन्द्रो गृहिणीवाक्यत: ।
समागतो वैजलेश वङ्गपादातिभि: सह ॥

रत्ननिधिं जित्वा हि भूपालं समीपायेन पट्टनम् ।
स्वधूपादिमहास्त्राणां चकार स्थापनं मुदा ॥
पञ्चविंशतिकोटयश्च स्वर्णमुद्राणां महीपते ।
कामनकारदुर्गमध्ये भागीरथ्याश्च सन्निधौ ॥
महाताम्रपुटे मुद्राः संस्थाप्य सुगतिर्नृप ।
विंशतिदेशान् व्यजयच्च बुद्धदेवप्रसादतः ॥

From Pāṭali-puttra, the conquerer goes to (1) Devi-koṭa, occupied by Asi Ketu, a descendant of Sudhanvan, (2) Vāṇa-pura-rājadhānī on the river Kamalā to the north of Videha, for the history of which we are referred to Sāllya-vijita-pustaka (4A); thence to Prāg-jyotiṣa and Daduyāra a country in the vicinity of China, extending to 200 Yajanas and a half. Then he conquers the country of Kirātas and its neighbourhood.

सुगतिचन्द्रो महाजैनो जित्वा च सिद्धभूमिकम् ।
किरातदेशञ्च गतवान् जलधेरन्तिके नृप ॥
उत्तरे लघुचीनश्च कामरूपश्च वायुकोणतः ।
पूर्व्वे चट्टलभूमिश्च समुद्रो दक्षिणे महान् ॥
षट्किरातभूमिकान् राजन् सार्द्धत्रिशतयोजनम् ।
द्विभागपर्व्वतास्तत्र भागैकोषरसम्मता ॥
उर्व्वरा पादभूमिश्च सर्व्वसस्योत्पादिका सदा ।
म्लेच्छानां मानवानाञ्च प्रायः सर्व्वभुजामपि ॥
वासत्वात्किरातसंज्ञश्च जानन्ति मानवाः कलौ ।
प्रायो रावणराजस्य सर्व्वदुर्गाणि तत्र वै ।
निर्म्मितानि महीपार्श्वे किराताख्यमतो विदुः ।

He goes then to Pāṇādeśa near Udayācala and Āvartana-dvīpa and conquers the reigning King Atikāya, the son of Rāvaṇa.

Thence, he comes back to the banks of the Iravati and then, in Amarānagara, sets up the image of Buddha. Next he enters Avirājya on the river Nābhi with its capital Dharmapura. There he meets a dynasty of yogi Kings, ruling for five generations at Dharmapura.

5 B. आविराज्यश्च संप्राप्य नाभिनद्यास्तटान्तरे ।
धर्म्मपुरं महाग्रामं परिखादिसमन्वितम् ॥
सार्द्धयोजनपरिमितं गिरयश्च समन्ततः ।
शिवपण्डितभूपालं धर्म्मचन्द्रप्रतापिनम् ॥
योगिजातिषु सम्भवं च शिवांशेन च वैजल ।
अष्टोत्तरपर्व्वताश्च यस्य शासने प्रसरन्ति च ॥
कुचदेशे यदा शूली पुरा चक्रे कृषिं शुभाम् ।
[वाग्दि] वागतिभावमादाय दोहलीजातिरेव हि ॥
एकदा कृषिकर्म्मण्येवाहितप्रापिको विपत् ।
जाता तदा विपत्शान्त्यै चिन्तितो मृड़ः ॥
तदा ब्राह्मणगणान् शूली चाहूय विनयेन च ।
स्वस्त्ययने च महति प्रयोक्तुमारब्धवान् पुरा ॥
नीचत्वं ज्ञात्वा तस्यैव नो चक्रुः स्वस्त्ययनं नृप ।
तदा शिवो योगबलैर्नारदमानीतवान् द्रुतम् ।
द्विजसृष्टिश्चकारैव चोभावाभ्यां योगबलेन च ॥
योगबलप्रभावत्वात् योगद्विजो बभूव ह ।
योगपण्डितनामा च जटिलो हि प्रभायुतः ॥
विनोपनयनेनैव महादेवस्य चाज्ञया ।
कृषीणां महास्वस्त्ययनमुपद्रवप्रशान्तये ॥
दृष्ट्वा शान्तिं कृषीणाञ्च शूली करुणया तदा ।
वरान् ददौ योगपण्डिताय जटिलाय मुदान्वितः ॥
मम मूर्त्तिः पञ्चाननामा च त्वयचो द्विबाहुसंयुतः ।
स एव पूज्यस्तव गोत्रे च विना यज्ञोपवीतकम् ॥
धर्म्मसेवा धर्म्मरतिस्त[द्]व[ं]शेषु (?) भविष्यति
प्रायः शैवा भविष्यन्ति वैष्णवाश्च क्वचित् क्वचित् ॥
लौकिकसूत्रासूत्रनिर्म्माणं तथा मन्त्रादिकं भृशम् ।
कृषिकर्म्म च युष्माकं जीविकार्थं भविष्यति ॥

युष्माकं वसतेर्भूमिर्निरूप्यते निशामय ।
ब्रह्मकुण्डं समारभ्य कीकटादिश्च पश्चिमे ॥
हिमासपरिमितायाश्च भूमौ भाविनी वसतिस्तव ।
विशेषेण प्लावितभूमौ वेलाकुलेषु पञ्चसु ॥
आरकवेला चारवेलायां सिन्दूरवेलायां विशेषतः ।
वीरकूलवेलायां सौन्दूरवेलायाश्च वसतिस्तव भूयसी ॥
समुद्रस्यान्तसो (?) वेगा गच्छन्ति यश्मरुभूमिकम् ।
वेलाकूलञ्च तं विद्यात् सदा वालुका यत्र भूयसी ॥
वेगादूर्द्धं दशयोजनं च क्लिन्नभूमिं विजानीहि ।
तेषां मध्ये वङ्गकलिङ्गा हि वरेन्द्रकुचदेशकम् ॥
वर्द्धमानादिदेशा ज्ञातव्याश्चोत्कलाख्यकाः ।
कलिकाले च विरला वसतिस्तव पण्डित ॥

वरान् प्राप्य योगपण्डितश्च चाष्टौ दिव्या हि योषितो हि गृहीतवान् शिवाज्ञया ॥

.. ..

तेषां वंशे च पञ्चपण्डितो धर्म्मपुरप्रशासकः ।
तस्य पुत्रो हि महान्तश्च शिवपण्डित एव हि ॥
तेन सार्कं सुगतिचन्द्रो हि योधनं तुमुलं कृतम् ।
बहुप्रयासेन भूपाल गतवान् योधने जयम् ॥

Then after consolidating the Kirāta country, he returned home by boats.

Then the author describes the reign of Ratna Candra, as one of the subsequent kings in Magadha; and gives the story of the Brāhmaṇa Nīlakaṇṭha, for which see Cs. Vol. V. No. 71.

Then Paṇḍita Jagamohan gives the history of his patron's family. Their original home was in Avantīpura and they were descendants of Vikramāditya, the founder of the second Saka era. In the course of time another Vikrama was born in the family who settled in Tirhoot. This Vikramāditya's son was Nāthaśena, generally known as Pārasava. He was a man of a retiring disposition and devoted himself to literary pursuits at Rāma-dāna-pura. His son is Vaijala who writes

a grammar entitled Prakriyā-vyākaraṇa. He travels over many countries and settles at last at Pattana and then at Pīṭhaghaṭṭaka. He had ten sons and many daughters. Their descendants spread in many directions.

In the year 4500 of the Kaliyuga there regined, on the banks of the Māgadhī river, a King of the clan, by name Vāṇavāri who was the grandfather of Bhūdala. His son was Rātula who settled at Pīṭhaghaṭṭa and his grand-son was Vaijala, the patron of the author. His mother's name was Madhumatī. He lost his father in his childhood.

See Cs. Vol. Kāvya No. 71. That Ms. has 163 leaves and is described as containing the latter part of the work. The end of the work which is quoted in Cs. V. 71 and which gives the date of the death of Vaijala is to be found in leaf 11 B of the present Ms. (*See ante.*) In leaf 12 begins Raṇa-stambha-deśa varṇana. The scribe of the present Ms. seems to have copied this from fragments he could get hold of, of the work, without regard to their order.

The description of the country of Raṇa-stambha, which is evidently the modern Rintāmbore, begins in leaf 12 A and ends in 15 A.

रणस्तम्भा राजधानी सर्व्वदेशेषु विश्रुता ।
विस्तीर्णा क्रोशमात्रा च वेष्टिता योजनात्मिका ॥
रणस्तम्भसहर्षस्य समीपे द्वे सरिद्वरे ।
विहारिणी विच्छिया च सर्व्वकालवहा नृप ॥

It speaks of Rāma Rājā as contemporary with Akbar, reigning there in Saka 1476 (रससिन्धुभोजनेन्दु वत्सरे). He belonged to the Vāghelā clan, which according to our author ranks foremost among the twelve Khattriya clans. They are enumerated thus :—

चौहानश्च दीक्षितश्च रेकोयारस्ततः परम् ।
करचुलिः परिहारो वान्देलाख्यो नृपोत्तम ॥
वघेलो यसो भूयः कछुया राजपुत्रकः ।
राठोरो रणशूरश्च राणाख्य रणदुर्ज्जयः ॥
विशेषः प्रवलो युद्धे द्वादश परिकीर्त्तिताः ॥

His descendant was Bhoja rāja, Bhoja's son Narendra and Narendra's son Avadhūta Siṁha.

Among the places noticed, in Raṅa-stambha-pura, there are Rāma-nagara, Amara-paṭṭana, Braja-ghaṭṭa and Indora.

Colophon. इति देशावलिविवृतौ रणस्तम्भदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

The description of the country of Bundela begins in leaf 15 A and ends in leaf 19.

अथ वुन्देलदेशविवरणम् ।

चरखातो राजधानी प्राचीना सुमनोहरा ।
विस्तीर्णा क्रोशमात्रा च योजनैकेन वेष्टिता ॥

Among the places mentioned, in Bundela we notice : Pānnā, Jhānsī, Kālañjara, and Asracchanagara and Nandīka and Carakhāta.

In the city of Aṇḍaccha, flourished Keśavadāsa, who is described as a Nāṭya-dvija and as an author of many vernacular works having for their themes stories from various Purāṇas (17 A). The first King at Aṇḍaccha was Indrajit, a contemporary of Akbar. He had a couple of gems (Ratna-dvayam), Kesavadāsa mentioned above and the other Pravīṇā. Indrajit's son was Śatrujit whose son was Pārṣada.

At Carakhāta, there reigned king Amāna Siṁha of the Bundela clan, whose son was Kīrtana Siṁha. Kīrtana Siṁha had two sons Gumāna Siṁha and Khumāna Siṁha, the latter being appointed to rule at Bāndā and the former at Carakhāta.

It speaks of Campati Rāya who settled at Pannāgrāma after cutting forests. That place is said to have abounded in diamonds. Campati Rāja's son was Chattraśālis. He had two sons Hṛdayaśāli and Jagatrāja Hṛdayaśāli's son was Sabhā Siṁha. The latter had three sons, Āmāna Siṁha, Hindupati and Kṣettra Siṁha.

Col. इति देशावलिविवृतौ अडक्करखात भाक्नापाक्नाविवरणं सम्पूर्णम् ।

This section is evidently incomplete. The 19th leaf contains eight lines only on one side, the rest of it is left blank.

The description of the country of Susaṅga begins in leaf 20 B and comes to an end in leaf 21 A.

दुर्गापुरं राजधानी तत्रत्यैर्जायते भृशम् ।
क्रोशे + वेष्टितश्चैव विस्तीर्णं क्रोशपादकम् ॥

The first chief at Durgápura is Rāma-nīrakha a Várendra Brāhmaṇa. His decendant was Someśvara, one of whose descendants was Rāma-nātha.

A mile to the north of Durgāpura, there is a chain of hills. It notices Dhavala goṭṭa, which stands on the eastern bank of the river Kaṁsā.

Col. इति देशावलीविवृतौ वङ्गदेशवर्त्तिसुसङ्गदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then begins a description of another part of Vaṅgadeśa. It ends in 21 B.

It is stated to be an extract from Vikrama sāgara.

इति विक्रमसागरोद्धृतदेशावलिविवृतौ सामान्यतो वङ्गदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

It begins

अथ वङ्गदेशविवरणम् ।

भूषणा वङ्गदेशस्य शोभाकृत् मध्यवर्त्तिनी ।
यत्र संग्रामसाहस्य दुर्गं लोकैश्च दुर्गमम् ॥
भूषणायाः पूर्व्वभागे योजनानां चतुर्द्दशे ।
चट्टलो वर्त्तते देशः चन्द्राद्रेश्च समीपगः ॥
पूर्व्वभागे भूषणायाः चतुर्योजनव्यत्यये ।
याति प्राग्वाहिणी नाम भुवनेश सरिद्वरा ॥

.. ..

ततः षड्योजनान्ते च वृद्धगङ्गा सरिद्वरा ॥
पुण्यदा पूर्व्ववाहा च ढाकेश्वर्य्याः समीपगा ॥

After this begins Varadayoginīdeśa-nīrnaya. It calls the district of Dacca as Varadayoginī.

It begins

अथ वरदयोगिनीदेशवर्णनम् ।

आदिशूरस्य नृपतेर्वरदयोगिनीसंज्ञकम् ।
पुरञ्च सुखदं राजन् वङ्गदेशेषु विश्रुतम् ॥
वरदा योगिनी तत्र देवी चास्ति सुशोभना ।
अतो वरदयोगिनी कथ्यते वङ्गवासिभिः ॥

वदराणां काननानां मध्ये काचिच्च भैरवी ।
योगरूपा योगिनी च वर्त्ततेऽतिभयानिका ॥
अतो वाङ्गेषु लोकेषूच्यते वदरयोगिनी ।
कान्यकुब्जादागतैश्च पञ्चभिर्मुनितुल्यकैः ॥
द्विजैर्वरान् प्रदत्वादिशूरस्य मलकाष्ठकं ।
साङ्कुरस्तत्क्षणात् काष्ठं जायते योगिनीपुरे ॥
वरदयोगिन्यतो लोकैः गीयते वङ्गवासिभिः ।
गजालवनं क्रोशमितं + + +
गजालवनमिदानीञ्च कथ्यते वङ्गवासिभिः ॥
इष्टकैर्निर्म्मितं दुर्गं परिखा तोयपूरितम् ।
प्राचीना वर्त्तते तत्र वरदयोगिनी पुरे ॥

It speaks among others of Puṣpáveśṭita, popularly called Phulveḍia, of Candra Rāya and Kedára Ráya who ruled there and who aıc popularly known as Cand Ráya and Kedára Rāya ; and of Rámapāla.

Yoginīpuravarṇana ends in leaf 22 B.

इति देशावलिविब्रतौ वरदयोगिनीदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then commences Vākalā Candra-Dwīpa-varṇanam.

अथ वाकलाचन्द्रद्वीपवर्णनम् ।

माधवपार्श्वराजधानी सर्व्वलोकेषु विश्रुता ।
चन्द्रद्वीपेषु विख्याता काचिन्नदी च तत्र वै ॥
अर्द्धक्रोशपरिमिता योजनार्द्धेन वेष्टिता ।
इष्टकैर्निर्म्मिता वाद्याश्चिह्नमात्रावशिष्यते ॥

In Śk. 1400 there ruled a Kāyastha King Rāma Candra by name. His son was Pratāpa Nārayaṅa who fought and drove out the Magas to Brahmadesa. He had two sons Vāsudeva Nārāyaṇa and Kīrti-Nārāyana. They brought ruin upon themselves by fighting each other and died. Thereupon the daughter's son of Pratāpa Nārāyana, Udaya by name, obtained the kingdom.

It mentions Variśāla, Khalisá-koṭa where flourished one Vaidya Ṛāya and his son Rāghava Rāya who are described as

Mandaleśvaras. It speaks also of Koṭāli-grāma as a flourishing land of Vaidikas and as the western boundary of Candradvīpa.

It ends in leaf 24

इति देशावलिविवृतौ वकेलाचन्द्रद्वीपविवरणं सम्पूर्णम् ।

In the next leaf, 24th, begins the descriptions of Bhūpāla deśa.

अथ भूपालदेशादिविवरणम् ।

भूपालराजधानीति सर्व्वदेशेषु विश्रुतम् ।
महातलस्य पार्श्वे च वर्त्तते नगरं महत् ॥
भूपालनगरान्ते च दुर्गं पाषाणनिर्म्मितम् ।
अनुच्चं द्वारसंयुक्तं खधूपादिसमन्वितम् ॥
गौड़राजो नृपश्रेष्ठः कृतवान् बहुयत्नतः ।
दुर्गं पाषाणघटितं जात्या च राजपुत्रकः ॥
क्रोशमात्रपरिमितं योजनैकेन वेष्टितम् ।
भूपालाख्यो महाराजा गौड़राजकुलोद्भवः ॥
निजनाम्ना च वसतिं कृतवान् परया मुदा ॥

As for the ancient history of Bhupāla, it is remembered that a Yavana general came from Delhi and took possession of the country. His descendant, Bājavāhādura, is said to have fought hard with Brāhmanas from the Deccan. His son was Gosa Mahāmada.

It notices among other countries Gorakṣapura, Navadurgā-pura, Udaya-pura, Janaka-pura which is the centure of Rāmā-nandī Vaiṣṇavas.

26 B. इति देशावलिविवृतौ भूपालदेशतदन्तर्वर्त्तिवारिदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then follows the description of the Viśena territory in Sarayūpāra.

अथ सरयूपारदेशविवरणे विशेन-राज्यविवरणम् ।

माज्जारी राजधानी च प्रथिता सरयूपरे ।
रमणीया च सुखदा सर्व्ववर्णनिवासभूः ॥

Yodhamala the king of Viśena, fought long with Nepalese people. His son was Bhavānīmala, his son Bhīmamala popularly known as Bhīmala.

Gaṇḍakī Nadī is flowing through the Viśena territory.

In 27 B the author speaks of a work, Bṛhajjātimálaka by himself.

The work notices, among others, Vali-grāma, the place of Caturdharis, Nāga-grāma, the place of Jamadagni where pious Dharaṇī-dāsa and Maṭuka-dāsa were living in Śk. 1518 (वसुचन्द्र-वाण शशिवत्सरे) [28 B]), and Nariyāla-grāma where Chattrapati was ruling in ŚK 1585 (बाणवसुबाणशशिवत्सरे).

29 A. इति देशावलिविवृतौ सरयूपारदेशमध्ये मार्ज्जारिदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then begins the description of Kośala-deśa

अथ कोशलदेशवर्णनम् ।

कोशलदेशस्य नैऋते चयरादेशो हि भूमिप ।
शृणु वैजलभूपाल कथयामि तवाग्रतः ॥
विस्तीर्णा पाश्चिमी सीमा पुरी गङ्गासमीपतः ।
कल्याणी सरितां श्रेष्ठा गङ्गां याति मुदान्विता ॥
सेमिण्डि ग्रामपर्य्यन्ता सीमा यत्तद्दिशस्तथा ।
पूर्व्वसीमा डौडिखोर ग्रामो वैजलभूमिप ॥
भागीरथी दक्षसीमा चयरादेशस्य पार्थिव ।
सुदोली राजधानी च सार्द्धक्रोशमिता नृप ॥
वयेराख्यस्य भूपस्य राजपुत्रस्य वै स्थितिः ।
मृत्तिकामयदुर्गञ्च स्थापितं शत्रुहेतवे ॥
राजधानी-उत्तरे च क्रोशमात्रव्यतिक्रमे ।
खानपुराख्यग्रामश्च वर्त्तते नृसुखास्पदः ॥
सद्दी नदी सदा तत्र याति पूर्व्वां दिशं ... ।

In 29 B, it speaks of Harinātha, the father of Narahari. Harinātha wrote (भाषाभूषणग्रन्थ) Bhāṣā-bhūṣaṇa-grantha. It speaks of Tulati as a place of wealthy Brāhmaṇas devoted to

vernacular literature and of Kharjūrika-camara where Bodha Siṁha, his son Amara Siṁha, his son Pheru Siṁha were the ruling chiefs.

It ends in leaf 30 A.

इति देशावलिविवृतौ कोशलदेशान्तर्वर्त्तिवयरादेशवर्णनम् सम्पूर्णम् ।

Then begins the description of Avadhi.

अथावधिदेशवर्णनम् ।

अयोध्या राजधानी च सर्व्वदेशेषु विश्रुता ।
सरयूर्यस्य पार्श्वे च सदा वहति पावनी ॥
राजधानी पूर्व्वभागे चतुर्योजनव्यत्यये ।
ताड़काख्यमहाग्रामो वर्त्तते चातिसुन्दरः ॥
सरयूसन्निधौ भूप वणिजाश्च निवासभूः ॥
वल्लभाचार्य्यशिष्याश्च धनिनो ग्राममध्यतः ।
पुष्टिमार्गरताः सर्व्वे शूद्रा जात्या महीपते ॥

It notices, among other, Sulatāna as a place, noted for large sale of molasses, Pratāpa-durgaā-mahāgrāma, as a renowned place of Kṣattriyas on the river Veta where King Medinī Siṁha ruled ; and Godhaṭī-grāma on the Gomatī inhabited by Vaiṣṇavas of the school of Rāmānanda—where Mahāranadeva, the chief minister at Tāmraliptapattana, of Hosen Shah who made him a Nāyaka-khān and then a Rājā, came in pursuit of trade, and being converted into the faith of Rāmānanda, lived there to the end of his days. For details we are referred to the work of Vidyāpati (31 A). It also speaks of Kālukā-yavana who came from Kurukṣettra and founded Saralagrāma ; of Turāṇa-grāma where there is Sītākuṇḍa ; of Rāma-pura-grāma where, in Śaka 1530, Sudhā-rāma, a Kṣattriya of the Raghuvaṁsī family, rose to power, became a Maṇḍaleśa, and then incurring the curse of Brāhmaṇas brought down ruin upon himself and his family ; and of Iśāna-nagara where Durjana Siṁha a Raghuvaṁśī Kṣattriya was born.

This chapter comes to leaf 33, but does not seem to be complete.

In leaf 34 A, the description of the country of Gādhi begins and comes to an end in leaf 37 B.

अथ गाधिदेशविवरणम् ।

गाधिपुराख्यग्रामश्च वर्त्ततेऽतिमनोहरः ।
क्रोशपादपरिमितं क्रोशमात्रञ्च वेष्टितम् ॥
गाधिपुराख्यग्रामे च गङ्गा च पूर्व्ववाहिनी ।
अतिवेगवती याति भागीरथी मुदन्विता ॥
गाधिराजग्राममध्ये दुर्गं चेष्टकनिर्म्मितम् ।
प्राचीनं द्वारसंयुक्तं दुर्गम्यं शत्रुभिः सदा ॥
मारुतेः प्रतिमा तत्र सदा प्रत्यक्षरूपिणी ।

It speaks among others of Kāsadi-pura-grāma, a place of Tambulikas where *Nagavāllidala* grows in abundance; of Vāliyā-grāma on the confluence of the Gaṅgá and the Sarajū, and of Husenpur where Yavanas lived in great number; of Pharesāgrāma where Upendra Bhaṭṭa Siddha was born.

This chapter is also not complete.

Col. 37 B.

इति देशावलिविवृतौ गाधिदेशान्तर्वर्त्ति-आजमदुर्गदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

In 38 A. begins the description of Tāmralipta, renowned for its Commerce.

ताम्रलिप्तो महादेशो लोकानां सुखदायकः ।
व्यापारिणां विशेषेण लाभस्तत्रैव जायते ॥
क्रमुकाम्रपनसादीनां तूलादीनां विशेषतः ।
उत्पत्तिर्जायते राजन् तादृशी नैव कुत्रचित् ॥
सामुद्रकञ्च लवणं स्थाने स्थानेऽप्यजायत ।

In Tāmralipta are included Behālā Vaḍiśā, Voduyāgrāma, Maṇdalaghaṭṭa and Vādāgrāma.

39A. इति देशावलिविवृतौ संक्षेपतस्ताम्रलिप्तदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then the description of Yaśoradeśa begins.

अथ यशोरदेशवर्णनम् ।

चन्द्रचण्डा राजधानी यशोरे प्रथिता नृभिः ।
चेष्टकैर्निर्म्मितं दुर्गं अतिरम्यं मनोहरम् ॥

कायस्थजातिभूपालः चन्द्रचण्डापतिर्महान् ।
शुकदेवाख्य राजा च शस्त्रशास्त्रविशारदः ॥

It notices Nīlagañja on the western bank of the Bhairava; Rājagañja, founded by Vālurāya, Rājā of Nūnagañja; Chūṭipura, the borderland of Nadia and Yaśora; Muṇḍali where Pratāpāditya fought a sanguinary battle; Īśavapura parganā; Phakirahaṭṭa; Dhavalahaṭṭa; Khulanā; Vyāghrakhāli through which flows the Vārasāhī; Dakṣiṇavāṭī on the bank of Candanā, (where there was an image of Kālikā and people used to worship the Goddess, bringing with them females of householders of various castes, making them drink and drinking hard themselves), Eraṇḍagrāma, the inhabitants of which fought fierce battles with the army of Manasiṁha, under the leadership of Valabhu-Rāya; Kuśada Paragaṇā on the Icchāmatī where many Rāḍhīya, Vaidika and Kulina Brahmaṇas were living in a flourishing condition, notable among them was Kṛṣṇa Siddhānta who was born in Śaka 1460 (षष्टिवेदेन्दुसंख्ये).

It gives a glowing description of Tākī and many wealthy families there, notably the Chaudhuris. It mentions Durlabha Guha who came from Candradvīpa to Tākī, his son Bhavānīdāsa Guha, his son Kṛṣṇadāsa, the five sons of the latter, Raghunātha Rāya, Rāmadeva Rāya, Ratneśvara Rāya, Rādhākānta Rāya and Keśava Rāya; Raghunātha's son Rāmanātha, and Rāmanātha's son Rāma Saraṇa. It mentions also Gokula Nāḍā whose Pāta is well-known in the country.

It gives the history of the family of Pratāpāditya:— Srīharī and Jānakīvallabha, Kāyasthas by caste, come from Candradvīpa to Rāmakeli and being good Persian scholars, secured good appointments under the government and were at last made ministers by Dāyuda, son of Hosen Shah Srīhari.(?) is given the surname of Vikrama from his administrative abilities and Jānakīvallabha was called Vasanta Rāya. The ministers begin to carry away the royal treasure of Gauḍa, and hoard it in the fort at Dhūmraghaṭṭa, 24 miles to the south east of Tākī. Meanwhile Dāyuda, becomes very turbulent and fails to pay the annual tribute to Dillīśvara. The favourite ministers of Dāuda inform against him to the emperor who sends a huge army to Gauḍa at once. Dāyuda fled away and the Minister Brothers, too, fled to Dhūmraghaṭṭa near Yaśora, carrying all the royal treasure with them on the back of camels, and fortified their fort. And there Pratāpāditya the renowned son of Vikrama, was born. It further speaks of Guṇānanda a devotee of Yaśoreśvarī, who was killed by Mānasiṁha, along with

Pratāpāditya. Then Kacu-Rāya, the son of Vasanta Rāya was placed on the throne of Yaśora. He built a fine palace at Nūnanagara. His descendants at Nūnanagara, were Nīlakaṇṭha who rose to some distinction. His son was Mukunda Deva whose son was Kṛṣṇadeva Rāya whose son's name was Govinda Deva Rāya.

43 A. इति देशावलिविवृतौ यशोरदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

अथ आलापसिंहदेशवर्णनम् ।

मुक्तागच्छराजधानी तद्देशेषु च विश्रुता ।
मृत्तिकामयदुर्गञ्च परिखाजलपूरितम् ॥
दुर्गयाम्ये द्वारमेकं चैकं द्वारञ्च पूर्वगम् ।
चतुर्दलानि भूरीणि भूरिवित्तं नृपोत्तम ॥

Then begins the description of Ālāpasiṁha.

वंशवृक्षान्वितं दुर्गं शालवाणाञ्च दुर्गमम् । इत्यादि

The first Rājā of Ālāpasiṁha, it remembers, was Kṛṣṇācārya. Kṛṣṇācārya's son was Hararāma. It is said that a yojana to the east of the Rājadhānī various sorts of vārtāku grows in abundance and from the fact the place is called Vārtākuvāṭikā.

44 A. Colophon. इति देशमालाविवृतौ आलापसिंहदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then follows the description of Mānātadeśa.

अथ मानातदेशविवरणम् ।

योगिजातिगृहे जातो भाग्यवान् सर्व्वलक्षणः ।
महेन्द्रनारायणनृपो मानातनगरे पुरा ॥
मृत्तिकामयदुर्गञ्च मर्य्यादाभिः समन्वितम् ।
स्थापिता वेणुवृक्षाश्च दुर्गमध्ये पुरा नृपैः ॥

... ...

प्राचीना राजवाटी च वर्त्तते भग्नवाटिका ।
राजवाट्याः पार्श्ववर्त्ति-बहवो योगिजातयः ॥
... ... मानात विख्यातो राढ़देशेषु ॥

By Mānāta is meant the district of Hugli where there is a famous village called Mānāda. It speaks of Chinnāṅkanā popularly known as Chinā Ākna ; of Saptagrāma, where, in bygone days, a vaidya dynasty of kings is said to have ruled. It further speaks of Triveṇī where the three rivers meet, of Peḍua parganā and of (45 A.) Padanadana where there was a temple of Goddess Viśālākṣī.

45 A. Colophon. इति देशावलिविवृतौ राढ़देशमध्ये मानातदेशविवरणम् ।

Next the description of Vardhamāna.

अथ वर्द्धमानदेशविवरणम् ।

चतुर्दिशं महाराज तथैव विदिशां शृणु ।
राजधान्यास्ततः पश्चात् क्रियते च निरूपणम् ॥
वर्द्धमानदक्षिणे च चतुर्योजनव्यत्यये ।
गरिष्ठग्रामपर्य्यन्तं दक्षिणावधिरुच्यते ॥
क्रोशैकगणितो ग्रामो वेदक्रोशैश्च वेष्टितः ।
पुष्करिण्यो ह्यनेकाश्च नवशाकनिवासभूः ॥
ब्राह्मणा बहवः सन्ति विद्यावन्तश्च भूपते ।
गरिष्ठग्रामपूर्व्वांशे चतुःक्रोशव्यतिक्रमे ॥
आम्रडाङ्गरग्रामश्च सङ्कनद्याः समीपतः ।

Part of the leaf 45 A and the whole of 45 B is left blank. There are only seven lines of Vardhamāna-deśa-vivaraṇa.

The next leaf we get in the present MS. is marked 51 and belongs to the description of Aṅgadeśa. Here we get the names of the Śṛṅgī river, Pīraparvata and Mudgira. Most of the leaf is taken up with a hymn to the Goddess Kālī.

Col. इति षट्पञ्चाशद्देशमालाविवृतौ अङ्गदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then begins the description of Sāgaradeśa.

अथ सागरदेशविवरणम् ।

विस्तीर्णं क्रोशमात्रञ्च योजनैकेन वेष्टितम् ।
षट्त्रिंशत्संख्यकानाञ्च वर्णानां वसतिः किल ॥

A Rājput dynasty, by name Dāṅki, made Sāgara their capital and ruled there for many generations. In the year

(रसाधिकसहस्रे च गणिते वत्सरे गते) 1006 one Govinda Paṇḍita from the Deccan, attacked Sāgara and having defeated the Dāṅki chief occupied the place and ruled for 50 years. His son was Gaṅgādhara Vālāji. While speaking of Gaṅgādhara the 51st leaf comes to an end. The 52nd is missing.

We notice, among others the following names: Jayasiṁha-Nagara, Gaḍihāgrāma where Telis live in great number, Rāmanagara, Raghunāthadurgagrāma, River Gambhīrā, Iṣṭakāgrāma and Siṁhapura.

For detailed accounts of these places we are referred to Dakṣa-Khaṇḍa.

55 A. एतेषां देशानां विवृतिर्दक्षखण्डके।
पुस्तके चैव द्रष्टव्या चान्येषामपि पार्थिव॥

इति देशावलिविवृतौ सागरदेशविवरणं सम्पूर्णम्।

55 A is left blank.

In 56 A begins the description of Āsāma.

अथासामदेशवर्णनम्।

शतयोजनविस्तीर्णं त्रिंशद्योजनमायतम्।
आसामदेशो विज्ञेयः कामिख्याया निवासभूः॥
.. ..
... ... आसामः काञ्चनाकरः॥
पूर्व्वभागे मानतावा गोपवल्ली च पश्चिमे।
भोटान्तं चोत्तरे चैव दक्षिणे गारसंज्ञकः॥
पश्चिमे कण्ठहारश्च ब्रह्मपुत्रसमीपतः।
योगिस्थानञ्च तत्रैव वर्त्ततेति मनोहरम्॥
कण्ठहारात् पूर्व्वभागे गोहट्टनगरं महत्।
पञ्चक्रोशात्मकं स्थानं गृहिणां सुखदं सदा।
गोहट्टपुरपार्श्वे तु ब्रह्महा ब्रह्मपुत्रकः॥
चतुर्द्दिक्षु वेष्टिताश्च पर्व्वता बहुलाः मताः।
गोहट्टात् पश्चिमे भागे नीलाद्रौ वर्त्तते सदा॥
कामरूपा च कामिख्या नृणां कामप्रदायिनी।
योनिस्थानं सतीदेव्याः जगति प्रथितं सदा॥

Considerable space is taken up with the description of Kāmākṣā.

There reigned in Kāmarūpa Mahārāja Svargideva in the year (रन्ध्रसिन्धुमनोजेन्दु वत्सरे). His son was Kamaleśvara, whose son was Lakṣmīsiṁha. Then the work speaks of Panthānabhūpa and his son Amara Siṁha, and of Kṛṣṇa Nārāyaṇa bhūpa who reigned at a distance of four yojanas from Gohaṭṭa.

58 A. Colophon. इति विक्रमसागरोद्धृत-देशावलिविवृतौ आसामदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then begins the description of Viṣṇupura.

दारिकेशीं नदीं यावत् वेदस्मृत्यन्तगं शिवे ।
मल्लभूमि महेशानि आशादिग्धर्म्मवर्ज्जितः ॥
जङ्गलैरावृता देवि विष्णुपुरी शुभावहा ।
तत्रस्थाः क्ष्माभृतः सर्व्वे विष्णुभक्तिपरायणाः ॥

Vīrasiṁha is said to have cleared the jungle and colonized the place.

It mentions Svarṇa-mukhya-grāma peopled by weavers, Rāma-sāgara on the banks of the Vettrāvatī and Bangalā in the vicinity of the forest and sea.

58 B. Colophon. इति विक्रमसागरोद्धृतदेशावलिविवृतौ मल्लराजदेशवर्णनम् ।

In 59 A begins Varendra-deśa-varṇana.

अथ वरेन्द्रदेशवर्णनम् ।

नाटोरस्तु राजधानी सर्व्वदेशेषु विश्रुता ।
वरेन्द्रमध्यवर्त्ती च नाटोरः परिकीर्त्तितः ॥
गौड़वङ्गवरेन्द्रेषु द्विजानां श्रेणयस्त्रिधा ।
ब्राह्मणाः सन्ति बहुलाः राढ़िवारेन्द्रवैदिकाः ॥
पद्मावत्याः पूर्व्वपारे वेगवत्याः नृपोत्तम ।
वरेन्द्रभूमौ वालालैः स्थापिता बहुला द्विजाः ॥
अतो वारेन्द्रश्रेणी च विख्याता गौड़मण्डले ॥

The oldest ruler, the author remembers of Nāṭora, is Kālikumāra. He was killed by the Mleccha king (Mleccharāṭ) whom he offended. His daughter's son, Rāmajīvana was made king in his place, while Rāmakānta, a scion of the family of Kalikumāra became a Rājā of five millions. Rāmakānta set up the stone images of Jaya-Bhavānī and Gopālavāla.

Four yojanas to the west of Nāṭora is Puṭiyā of which the Brāhmaṇa King by name Anūpnārāyana is the oldest known ruler.

It speaks of the Varonā river, Jāpharesa-gañja and so on.

60 B. इति देशावलीविवृतौ वरेन्द्रदेशवर्णनं सम्पूर्णम् ।

Then follows the description of Draviḍa.

अथ द्रविड़देशवर्णनम् ।

त्रिचनावली राजधानी तत्रस्थेर्ज्ज्ञायते भृशम् ।
विजयरङ्गो नृपश्चैव शुक्रनायकसंज्ञकः ॥
श्रीरङ्गदेवस्थानञ्च सर्व्वलोकचमत्कृतम् ।
मुनिभिर्गीयते शास्त्रे पुराणेषु च विश्रुतम् ॥
श्रीरङ्गपूर्व्वे कावेरी याति पूर्व्वां दिशं मुदा ।

It speaks of Mathurā as a newly founded capital near Sikatā-Malaya-parvata, in the vicinity of which there was Ākāśa-Gaṅgā-tīrtha. The city of Mathurā was formerly in the possession of the descendants of Vijaya-raṅga who came from Cittralāvanī. They were replaced by the Deccanese in the Śaka year 1549. रन्ध्रसिन्धुपाण्डवेन्दुवत्सरे संख्यके गते

It speaks of Tanjāyūra-pura as formerly under the rule of Akāji rāya, then of his discendants Jānaji and Mahāeaṇda. Pudicerī is said to have been a place for a people of low origin, most of which were Phirīṅgis (Portugese). Fifty yojanas to the west of Trichinapali was Karṇāṭa-deśa and to the north west of Trichinapali is an insurmountable chain of hills. It gives a description of Rāmeśvara. Twenty one yojanas to the north-west of Rāmeśvara, there was a place called Rāmanāthapura, where, at the time of Akbar, Setupati was the ruling chief.

There is no colophon to this chapter, it comes to an end in leaf 62 B.

Then we get five leaves marked 1 to 5.

In the first leaf begins Duṅgura-pura-deśa-varṇanam.

अथ डुङ्गरपुरदेशवर्णनम् ।

विस्तीर्णा क्रोशमात्रा च योजनैकेन वेष्टिता ।
अतिरम्या मनोहार्य्या राजधानी च विश्रुता ॥

... ...

डुङ्गरस्य चतुर्दिक्षु गिरयो बहुला मताः ।

... ...

डुङ्गरात् पश्चिमे भागे क्रोशमात्रव्यतिक्रमे ।
पञ्चक्रोशपरिमिता तलागाधजलान्विता ॥

... ...

क्रोशमात्र व्यत्यये च डुङ्गरस्य समीपतः ।
नदी गन्धवती राजन् सदा दक्षिणवाहिणी ॥

By Duṅgura is meant Gujrat. It speaks of Vanakote, of Bhāsura where Nāgara Brāhmaṇas live, of Vṛddhagrāma where the females of Nāgara Brāhmaṇas are condemned as very loose in morals; of Hāṭakeśvara-liṅga at Candana-grāma, of Pāṭana-grāma where the river Matu flows; of Devala-grāma where in the year 1632 (पक्षनेत्ररसेन्दुवत्सरे) ruled a chief by name Siva Siṁha; whose son was Rāma Siṁha, whose son Khumāna Siṁha, whose son Puṅjarāya; and it speaks, last of all, of Aḥmedabad.

3 B. इति देशावलिविवृतौ डुङ्गरदेशविवरणं सम्पूर्णम् ।

Then follows the description of Heḍambadeśa.

अथ हेड़म्बदेशवर्णनम् ।

हेड़म्बदेशे प्रथमं राजा घटत्कचो नृप ।
तत्पुत्रो वर्व्वरीकश्च महायोद्धा प्रकीर्त्तितः ॥

Sura-darpa-nārāyaṇa, a descendant of Ghaṭotkaca is said to have ruled here. His son was Rāma-candra.

It speaks of Khāsapura, of the naked savages called Gāra, of the river Kapilā on the banks of which there was a thick forest famous for elephants with pearls and of Chattra-sālī, in the marts of which, were sold paddy, cows, buffaloes and elephant teeth.

Sura-darpa-nārāyaṇa is said to have been closely connected with Kumillāpati by ties of relationship.

This chapter is not complete and the fifth leaf is left mostly blank.

Then we get four leaves marked from one anna to four annas. It begins with Pauṇḍradeśavivaraṇa.

अथ पौण्ड्रदेशविवरणम् ।

प्रयागात् पूर्व्वभागे च मगधदेशस्य पश्चिमे ।
रणस्तम्भादुत्तरे च भागीरथ्याश्च दक्षिणे ॥
मिथ्याख्यवासुदेवस्य देशः पौण्ड्रः प्रकीर्त्तितः ।
विन्ध्याद्रेः पार्श्ववर्त्ती च राजधानी पुरा स्थिता ॥
गङ्गाया दक्षिणे कच्छे चिह्नमात्रावशिष्यते ।
गङ्गाया उत्तरे पारे यमुनाग्राम एव हि ॥
योजनद्वयपरे यो सीमा चोत्तरदिग्गता ।
यमुनाग्राममध्ये च वापिका चातिशोभना ॥
गभीरा तोयपूर्णा च सर्व्वदा चातिशीतला ।
यमुनाग्रामपार्श्वे च वापिकायाश्च सन्निधौ ॥
आम्रादिवाटिका तत्र वर्त्ततेऽतिमनोहरा ।

It speaks of Agori-grāma, and of Caraṇādri near which lived Vallabhācārya the Trailaṅga Brāhmaṇa, the renowned Vaiṣṇava preacher who is said here to have seen Srīkṛṣṇa in चतुर्द्दशशते शाके that is, in the 14th century of the Saka Era. His son was Viṭṭhala who had seven sons. Half a yojana to the north of Caraṇādri is Kāsī. It mentions also Sekandarā-grāma on the river Candraprabhā. It speaks of Mṛjāpura, of [सादराज] Sādarāja which being the place of Jotā, is famous for its Sataranchi, of Phākaḍā-vāda, of Jāhānāvāda, of Sāha-gañja, and of Nemāja-gañja.

There is a leaf more, containing, on one side a Smārta's opinion for the expiation of one, suffering from a long-standing disease, and on the other, a table of contents of the Deśāvali-vivriti. The opinion of the Smārta is written twice over, with the date—शकाब्दा १७४६ कार्त्तिक २२ ।

II.

Eleven leaves belonging to a second work, called Pāṇḍava-digvijaya. There are two sets of leaves, the first marked from 1 to 16 of which 2 to 11 are missing (that is 6 leaves only), and the second unmarked containing five leaves.

Pāṇḍavadigvijaya was written at the request of Śekhara, the king of Karṇāṭa, by Kav rāma who wrote also Śivagītā in imitation of Gītagovinda under the same patronage.

It was based on the Sabhāparva of the Mahābhārata, and evidently contained four sections, relating to the conquests of the four quarters of the globe by the four younger brothers of Yudhiṣṭhira. We have got in this Ms. fragments of two sections. In the one the conquests of Arjuna in Northern India are described and in the other the conquests of Nakula and Sahadeva in Southern India.

A.

It begins—

कर्णाटभूमिपस्या[स्य] शेखरस्य निदेशतः ।
दिग्विजयदेशमालाविवृतिः क्रियते मया ॥
शिवगीतं निर्म्मितञ्च प्रथमं शेखराज्ञया ।
गीतगोविन्दवत् सर्व्वं गायकानाञ्च मुक्तिदम् ॥
सभापर्व-महाभारतग्रन्थोक्ता मालेध्यदेश संगतिः ।
राजाज्ञया कवीरामो देशमालां करोति च ॥
आदावर्ज्जुनराजन्य-जितोत्तरसमूहकान् ।
देशान् विस्तरतो वक्ष्ये शृणु शेखरभूमिप ॥
मध्यदेशादुदीच्याञ्च भारतखण्डे च शेखर ।
आर्य्यावर्त्तस्य यत्नांशे चार्ज्जुनो गतवान् पुरा ।

Leaf 1. Here Kulinda-deśa, Ānarta-deśa, Kālakūṭa-deśa, Bhaṭṭala-deśa and Sumaṇḍala-deśa are described.

Leaf marked 12. Darada-deśa, near Kāmboja, inhabited by Mlecchas, and divided into three parts ;—Kāmboja with the river Luni flowing over it ; Vāḍava-deśa near the river Bhadrā, Śaṅkadeśa and Lauhadeśa with the river Sadānīrā.

L. 13. Kacadeśa to the west of Sadānīrā ; Mokadeśa to the west of Kacadeśa ; Para Kāmboja with the river Vāradhi and Karaṇḍa-deśa are described.

L. 14. Ṛṣika-deśa to the west of Kāmboja ; Karṇa-prāvaraṇa-deśa ; Pīṭha-deśa to the south of Karṇa-prāvaraṇa and on the river Saralā ; Kukkura-deśa where there are 8 Vaṭuka Gods, many dogs and forests of Sankha-puṣpa ; Sātvata deśa near the river Sāntā (an imaginary river with three streams) ; and Uttara-deṣa are described.

L. 15. Himavat, Svetaparvata, Śākhāpura and Hāṭaka-deśa are described.

L. 16. Mānasa and Ṛṣikulyā between Mānasa and Hāṭaka are described.

B.

Five consecutive leaves, unmarked. They begin and end abruptly.

In this fragment Nakula with Sahadeva is carrying his victorious arms through Nāmbara-deśa on the river Vegasahā, Sulatānī on the river Rāvī, the banks of Recitha, Venabhūmī, Vairāṭa-deśa, Matsya-deśa, Cedi-deśa, Sāgara and other villages, Vidarbha-deśa, Śroṇe-deśa, Jñāna-pattana, Raṅga-pattana, Vindhya-rājya, Andhra-deśa females of which are described as satisfying their beastly passion in various unnatural ways ; then through Anuvinda-deśa, Vākuvī-puri in the south of Vindhya, Bhojakaṭa-deśa ; Pāvitra deśa ; and four pattanas on the river Venā (Pāyugāra, Dvijānunagara, Ṛkgāthāli-pura, Vihaina-nagara) inhabited by Yavanas mostly the descendents of the followers of Kālayavana, who fled there after their leader had fallen in battle while fighting with the lord of the Mucukunda-Giri.

Then Sahadeva proceeds to conquer the land of Rājputtras abounding in deserts, where opium crops, fruits measuring ten angulis and Kiṁśuka and Karkandhu trees grow in abundance and which was enriched by things of great value and interest from various countries including Kāśmīra, Nepāl, Asam, Tibet and Siam. He goes first to Amara-nagarī, then to Udaya-pattana, then to Yodha-nagara, then to Puṣkara Gūrjara, Amara-kaṇṭaka and Suhma-deśa.

III.

Seven leaves unmarked, of the Bhaviṣyapurāṇa with the following colophons :—

(I) इति भविष्यपुराणे पौण्ड्रमध्ये गौड़देशकथनो नाम प्रथमोऽध्यायः ।

(II) इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे पुण्ड्रदेशान्तर्वर्त्तिवरे[न्द्र]देश-कथनं नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

(III) इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे पुण्ड्रदेशकथने नीवृतिदेशकथनं नाम तृतीयोऽध्यायः ।

(IV) इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे पुण्ड्रदेशान्तर्वर्त्तिझारिखण्डे देशवर्णनं चतुर्थोऽध्यायः ।

(V) इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे पुण्ड्रदेशान्तर्वर्त्तिवराहदेशवर्णनं नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

(VI) इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे वर्द्धमानदेशकथने विद्यासुन्दरयो-श्चरित्रं नाम षष्ठोऽध्यायः ।

(VII) इदानीं वर्द्धमानस्य ग्रामसंख्यानिरूपणम् ।
पत्तनानां नदीनाञ्च सिद्धदेवस्य वै तथा ॥

This chapter is not complete and there is no colophon. The last three leaves are in a different hand.

इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे चिकुरप्रदक्षिणे चतुःसप्ततितमोऽध्यायः ।

The seven divisions of Puṇḍra-deṣa are :—

पुण्ड्रदेशे सप्त देशास्तेषां नामानि वै शृणु ।
गौड़ो वरेन्द्र नीवृति सुह्मदेशः प्रकीर्त्तितः ॥
जाङ्गलो झारिखण्डश्च वराहभूमिरेव च ।
वर्द्धमाने विन्ध्यपार्श्वे सप्तैते परिकीर्त्तिताः ॥

GAUDA-DESA.

पद्मानद्या दक्षभागे वर्द्धमानस्य चोत्तरे ।
गौड़देशः स विज्ञेयः गौड़ेशो यत्र तिष्ठति ॥

The places of Gauḍadeṣa described are :—Navadvīpa, Sāntipura, Maulapattana and Kaṇṭakapattana.

VARENDRA-DESA.

पद्मावत्याः पूर्वभागे देशो जलमयो महान् ।
वरेन्द्रदेशो विज्ञेयः शस्याढ्यः सर्वदा नृप ॥

It describes Nāṭora as the most famous place in Varendra.

NIVRTI.

नीवृतिः सा च यत्रैव जनिष्यति तृणादिकम् ।
वरेन्द्रोत्तरभागे च विराटस्य च सन्निधौ ॥
वङ्गस्य पश्चिमे + नीवृतिर्विषयो मतः ।

Within the limits of Nivṛti are three pattanas :—Vardhana-kūṭa, Kacchapa near the Guḍa river and Raṅga-pura where females are described as loose in morals with flat frog-like noses.

JHARIKHANDA JANGALADESA.

अथेदानीं झारिखण्डं जाङ्गलदेशो विविच्यते ।
दारिकेशादुत्तरे च + ष्टयोजनमानतः ॥
पञ्चकूटपार्श्वभागे भागीरथ्याश्च पश्चिमे ।
जाङ्गलो झारिखण्डस्य देशः कीकटसन्निधौ ॥
शालार्ज्जुनशाकटानां कण्टकानाञ्च भूरिशः ।
काननानि कलौ विप्रा भविष्यन्ति महत्तराः ॥
वैद्यनाथमहादेवो झारिखण्डे च तिष्ठति ।

There is in the middle of a forest a place named Kara which was colonized by a yavana, named Abdul'a, after clearing the forest. It speaks of Mayanapura-grāma, Vāsa-grāma, Suvarṇadi, Kindavilla, Pāncāla, and Pāttra-koṇā.

VARAHABHUMI.

वराहभूमिर्गहनं मध्यभागे च वर्त्तते ।
धवलभूमिः पार्श्वभागे शेखरस्य समीपतः ।

तुङ्गभूमिः सन्निधौ च वराभूमिर्महत्तरा ॥
सामन्तमालभूमीनां मध्ये चैव विराजते ।
सालादिसर्ववृक्षाणां गहनं तत्र दुस्तरं ॥
नानारङ्गमृत्तिकाभिः पूरिता भूमिका मता ।
वराभूमिप्रान्ततोया दारिकेशी समागता ।
पर्व्वता बहुलास्तत्र वराभूमौ द्विजोत्तमाः ॥
ताम्रलौहरङ्गधातु-भाविना वनमध्यतः ।
कृष्णवर्णनरास्तत्र प्रायशो राजपुत्रकाः ।

In the division of Vardhamāna the following places are included :—Jāna-vāda on the river Dārikeśī, Māyā-pura, Srīkṛṣna-nagara, Navadvīpa, Vālu-grāma, Vaidya-pura, Pātali-pattana, Hāṭaka-pattana, Śrībilva-pattana.

The next leaf contains the 17th chapter and mentions Calcutta. The next chapter is quite fragmentary and mentions Pālipattana, Holotāragrāma and Hitāsani.

3094

10611.

Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 4. In Tripāṭha form. Character, Nagara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

There are 17 ślokas by Nīlkanṭha Caturdhara with a commentary, reconciling the conflicting theories of Pūrāṇa and Jyotiṣa, concerning the globe.

Beg. (?) प्रणम्य श्रीकृष्णं मुनिमखिलपौराणिकगुरुं
प्रवक्ष्ये रोदस्यो स्तदभिमतमाकारमखिलं ।
यथा श्रृङ्गौन्नत्यप्रमुखमुपपद्येत सकलं
यथा वेदव्यासव्यवहृतिविरोधश्च न भवेत् ॥
क्व पञ्चाशत्कोघोऽवनिविपुलता योजनमितेः ?
क्व दैवज्ञाः प्राहुः क्षितिमयुत-गव्यूति-परिधिः ।
क्व रोदस्योरन्तर्धरणिरदभागेभवलयम् ।
क्व तारा किञ्जल्कं कुगुटिकमिदं नीपकुसुमम् ॥

The Comm. begins—

पौराणिकज्योतिषिकमतयोर्भुवनकोशे विरोधसमाधानं वक्तुं प्रतिजानीते रोदस्योः द्युभूम्योः

The Comm. ends—

इति संक्षिप्य पौराणसौरसिद्धान्तमार्गयोः ।
भूगोलविषये साम्यं वर्णितं बुधतुष्टये ॥

The Colophon.

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाण-मर्य्यादाधुरंधरचतुर्धरवंशावतंसगोविन्द-सूरिसूनोः नीलकण्ठस्य कृतौ सौरपौराणिकमतसमर्थने रोदस्योः प्रकरणं समाप्तम् ।

Post Colophon.

फाल्गुने च सिते पक्षे नवम्यां गुरुवासरे ।
लिखितं भाउभट्टेन काश्यां भैरवसन्निधौ ॥

3095

8189. चेतोविनोदन काव्यं Cetovinodana-kāvya.

Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Nagara. Appearance, fresh.

It contains descriptions of places of pilgrimage (such as Kāṣī, Gayā, Prayāga, Cittrakūṭa, etc.) and the Gods and Godesses therein.

Beg. श्रीगणेशाय नमः ॥

नामं नामं वामं पिचंडिलं लोहितं च शुंडालं ।
मंगलकारिमहोऽहं तनोमि चेतोविनोदन काव्यं ।

The following colophon and the post-colophon statement have been added in a later hand.

Post Colophon. शके १७४५ चैत्र कृष्णप्रतिपदि पुस्तकमिदं स्वीकृतं यस्य तेन गोपीनाथनाम्ना कवे इत्युपाख्यानेति सेयं सर्व्वजनैः ।

GENEOLOGY OF BRAHMAN FAMILIES AND ACCOUNTS OF HISTORICAL PERSONAGES.

3096.

109 A. महावंशावली। Mahāvaṁśāvalī, by **Dhruvānanda Miśra Banerji** of the Sāgardiyā clan.

Substance, country-made paper. 12½ × 1½ inches. Folia, 43. Lines, 8,10,11,12, 13 on a page. Extent in ślokás, 860. Character, Bengali. Date, Śaka 1731. Appearance, very old. A fragment.

The genealogy of the Rāḍhīya Brāhmaṇas, Bengal.

The leaves are effaced, delapidated and pasted, and are written on one side, two leaves making one. The Ms. was transcribed in only two hands, the first 33 leaves in one, and the rest in the other.

यस्य न्यूनसमो बभूव सुकृती श्रीकामदेव[ो] महान्
चट्टो मौलितले मुखोद्भववरो यज्ञेश्वरो भूषणः।
ख्यातश्चट्टकुलोद्भवोऽपि भगवान् विश्रामतो न्यूनतः
तस्मात् श्रीरघुवन्यजात् समभवन् पुत्रा गुणैरन्विताः॥
चन्द्रशेखरकः कृष्णो रामभद्रस्ततोऽनुजः।
शिवदास[ः] भवानी च श्रीनारायणकोऽपि च॥

Colophon. इति सागरद्वीपसम्भव-श्रीध्रुवानन्दमिश्रकृतो मिश्रनाम-ग्रन्थः सम्पूर्णः॥

वेदाग्निवाजीन्दुमिते शकाब्दे
प्रणम्य तारापदपद्मयुग्मं।
इमां लिलेख स्वसुपाठहेतोः
पुस्तीं द्विजः श्रीयुतकृष्णकान्तः॥

किञ्च। शाके त्रयोक्तशापथाब्धिचन्द्रे
संख्ये हवोङ्खेन (?) वसुप्रमाणे।
राका तिथौ माधवशर्म्मणा सा
व्यलेखि पुस्ती हलिनं प्रणम्य ॥

After the Colophon and the Post Colophon Statement there are additions in a later hand.

3097.

4398. The same.

Substance, country-made paper. 19½×3½ inches. Folia, 152. Lines, 5 on a page. Extent in ślokás, 2000. Character, Bengali. Date, B. S. 1227. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :— श्रीं नमः कुलदेवतायै।

नत्वा तां कुलदेवतां खलु सदा सन्मा[न]सेऽहं मतां
यातां भक्तिविशेषतः कुलसभामध्ये सदा मोदिताम्।
श्रीमद्दन्यघटीयकादिकमहावंशावलिं व्याकृतो
वत्त्येऽत्र तत्परिवर्त्तवर्त्तनविधिं मिश्रो ध्रुवानन्दकः॥
वन्द्यो मुखटी काञ्जिर्घोषालश्च तथापरे।
चट्टः पूतिश्च गाङ्गोली कुन्दग्रामी क्रमादमी॥
आइती बहुरूपाख्यः शिरो गोवर्द्धनः सुधीः।
गांशिषो मकरन्दश्च जाह्लनाख्यः समा इमे॥

It ends thus :—

आर्त्तिर्वन्द्य-वनायिरेष सुकृती यस्यापि चाद्ये रसे
लभ्योऽसौ कमलः सुवन्द्यकुलजो दर्भाच्च न्यूनो रघुः।
एभिः कर्म्मवरैर्विभाति भुवने श्रीमद्रविः सत्कृती
तस्मात् श्रीरघुविष्णुदासकवरा गोपोजितायिः कृती॥

Colophon. इति श्रीध्रुवानन्दमिश्रकृतमिश्रपुस्तकं समाप्तम्।

Post Colophon Statement :—

श्रीमहेशचन्द्रशर्म्मणः स्वाक्षरमिदं सन १२२७ फाल्गुन।

3098.

5639. The same.

Substance, country-made yellow paper, 21 × 1½ inches. Folia, 230. Lines, 4 on a page. Extent on ślokás, 3680. Character, Bengali. Date, Śaka 1783. Appearance, fresh. Complete.

A well-known work of genealogy of the Bengali Brāhmaṇas. Published recently by Nagendranātha Basu.

Colophon. इति ध्रुवानन्दमिश्रविरचितं ब्रह्मवंशानुचरितं स्नोकं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement.

श्रीं दुर्गायै ।

शकाब्देऽग्निजीवोदधिग्लौप्रमाणे
वलि[लौ]वद्दगे सूर्य्ये इज्ये तु घस्रे ।
द्विनेत्रे विमाने ध्रुवानन्दमिश्रः
समाप्तः सुलिख्यमपाठार्थमेव ॥

3099.

5640.

Fragments of a work on genealogy on country-made paper.

I. Number of leaves is 89, marked from 1. 15″ × 3½″. Lines, 5 on a page. Character, Bengali of the 19th Century. Appearance, old.

Beginning :—श्रींनमो गणेशाय ।

अथ सागरदीयाकुलम् ।

अरविन्दहलो नामा सुचो वाङ्गालदेवलौ ।
महेश्वरस्तथेशानो रोषो वादलौवामनाः ॥
पण्डितोभ्यागतेश्चैव कृष्णाकूतूहलस्तथा ।
समानाः कथिता एते लक्ष्मणेन प्रपूजिताः ॥

II. This batch has 11 leaves numbered from one. 15½ × 3½ inches. Lines, 3 on a page. Character, Bengali of the early 19th century. Appearance, old.

Beginning :— ओंनमः सरस्वत्यै नमः। ओंनमः कुलदेवतायै।
अथाधिकरणमाला लिख्यते।

आद्यतो बहुरूपाख्यः शिरो गोवर्द्धनः सुधीः।
गांशिषो मकरन्दश्च जाह्नवाख्यः समा इमे॥

III. Number of leaves is 13. 15½×3½ inches. Character, Bengali of the early 19th century. Appearance, old.

Beginning :—ओंनमो गणेशाय। अथ फुलियाकुलं लिख्यते।
आद्यतो गोवर्द्धनाख्यः etc.

IV. Only one leaf beginning :—अथ काश्चिकुलं लिख्यते।

V. 4 leaves belonging to the families of Phuler Mukuti.

VI. Six leaves, belonging to the family of Gāṅguli.

VII. Two leaves belonging to the descendents of Viṣṇu Ṭhākur and Vāmadeva Ṭhākur of the Mukuti family.

VIII. Three leaves about the descendents of Tapana.

IX. Three leaves about the descendents of Śiveśvara.

X. Number of leaves 35 of which the following leaves are missing :—8th to 10th, 11th, 17th and 18th. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the middle of the 19th Century.

3 A. इदानीं श्रोत्रियाणाञ्च स्वस्वनामानुसारतः।
किञ्चित् किञ्चित् गुणं वक्ति यथा निजकुलोचितम्॥
श्रोत्रिणां गुणवर्णनेन सततं हर्षेण ये मानवाः
सत्कीर्त्तिं सुयशस्तथा गुणचयं शास्त्रादिसम्भाषणम्।
कन्यादानसुपात्रमाद्विधियुतं गण्यन्ति भूमण्डले
नानादेशनिवासिनां सुकृतिनां सद्धर्म्मसत्कर्म्मिणाम्॥
किं वच्मेऽहमतूलयज्ञनिवहं येषां कुले संस्थितं
तेषां कीर्त्तिपरायणा नरगणाः शीर्णाः कदाचिन्नहि।
येषामग्रे गणनविधिना केऽग्रगण्या भवन्ति
श्रोत्रि[त्रो]णां सतमध्यतः सुकृतिमान् राजादिरामो महान्॥
तद्वंशेषु समुद्भवाश्च मनुजा भूदेवदेवोपमाः
दातारः सुविचारका गुरुकुले भक्ता दयासंयुताः।
आतिथ्यक्रिययान्विता विनयिनः सर्व्वे सदा याज्ञिकाः
तेषां किं बहुधा गुणं कथयितुं नाहं समर्थोऽस्मि वै॥

6 A. ह्वाराणचन्द्ररायश्च स्वीयधर्म्मपरायणः ।
खालियानिवासिनो विप्रा राजारामसमुद्भवा ॥
तेषां कीर्त्तिश्च विस्तारा गणनीयाश्च संग्रहे ।

Here ends 6 A. Leaf 6 B begins :—

ओं नमो गणेशाय ।
नमामि कुलदेवतां प्रणतलोकवाञ्छाप्रदां
विरिञ्चिहरिशङ्करप्रभृतिदेवसम्मानितां ।
भवन्ति यदनुग्रहादखिललोकमान्या जनाः
अनुग्रहविवर्ज्जिता अपि भजन्ति निन्दां जने ॥

.. ..

.. ..

7 A. यस्याः किञ्चिदनुग्रहादकुलजा जाताः कुलीनास्तथा
रोषात् सत्कुलसम्भवा अपि जना गच्छन्ति निन्दां सदा ।
तां नत्वा कुलदेवताञ्च डिङ्मे सत्श्रोत्रियक्ष्मापतेः
राजारामधरासुरस्य कृतिनो वंशावली वर्ण्यते ॥

The leaves marked 8th, 9th, and 10th are missing.

12 A. राज्येऽभिषिक्तो नृपकृष्णमोहनः
स्वराजधान्यां प्रतिपत्तिमाप्य ।
स्वस्वामिकत्वेन फतेपुराख्यं
अलेखयद्राज्यमकण्टकं वै ॥
स्वकीयसौजन्यबलेन सोदरान्
विधाय भूपः स्ववशीकृतान् स तान् ।
स्वराज्यकार्य्यं कृतवान् चिरं दिनं
स्ववंशपङ्केरुहभास्करोपमः ॥

11 B. शाके वह्नितुरङ्गसप्तविधुमे पौषेऽष्टमे वासरे
कालीकिङ्करयज्वनः सुकृतिनो गोत्रात्य संवर्णने ।
सश्लोकेण च तारिणीचरणभूदेवेन सम्भाषिते
आद्यन्तं रघुदेववंशगणने सर्गो द्वितीयो गतः ॥

20 A. शाके वह्नितुरङ्गसप्तविधुमे पौषस्य विंशेऽहनि
कालीकिङ्करयज्वनः सुकृतिनो गोत्रोत्थ संवर्णने ।
सश्रीकेण च तारिणीचरणभूदेवेन सम्भाषिते
आद्यन्तो नृपरामचन्द्रजनने सर्गस्तृतीयो गतः ॥

35 B. शाके वह्नितुरङ्गसप्तविधुमे माघस्य विंशेऽहनि
कालीकिङ्करयज्वनः सुकृति[नो] गोत्रत्थसंवर्णने ।
सश्रीकेण च तारिणीचरणभूदेवेन सम्भाषिते
सर्गस्तुर्य्य इतोऽत्र वंशकथने कृष्णादिदेवस्य वै ॥
गतवति शौरि नृपवरतोरिष्टदपदमित उत मेषे
सुरगुरुवारे वसुदितिजारे सत्तन [सुनुम] (?) शिखरिकुमासे ।
कृतुपदकालीकिङ्करकालीप्रदतव सुशमभिलाषी
अलिखमिदन्ते कुसुमदन्ते अहमिह कृतभवदाशी: ॥

यथादृष्टमित्यादि ; श्रीअन्नपूर्णा जयति ॥

There are 16 stray leaves.

3100.

11266. सद्वैद्यवंशपत्रिका (Sadvaidya-vaṃśa-patrikā) by Mathurānāth Mazumdār.

Substance, European Paper bound in a book form. Character, Bengali. Date..1918 A. D.

Mathurānāth Mazumdār was for sixteen years engaged as the Librarian of the Government collection in the Ms. Library in the Asiatic Society of Bengal. With very great care he compiled a genealogy of his own caste men in East Bengal and he requested me to keep it on the Asiatic Society's Library to perpetuate his memory.

3100A.

4630. सद्वैद्यकुलपञ्जिका (Sadvaidya-kula-pañjikā) by Rāmakānta Dāsa Kavikaṇṭhahāra.

Substance, Country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 99. Lines, 7 on a page. Extent in Ślokās, 2500. Character, Bengāli of the early 19th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

A work on the genealogy of the Vaidya caste. The author speaks of Kavikankana as his uncle and salutes him in the opening lines. The work was finished in Śaka 1575.

The first leaf, being badly injured the opening verses cannot be given in full.

.. .. यत्पुत्रो .. ..

वन्दे तं पुण्यकर्म्माणं मातुलं कविकङ्कनं ॥

पूर्व्वपूर्व्वकुलग्रन्थान् समीच्य च विचार्य्यते ।

... ... मातुलेन संगृह्य च तदन्यतः ॥

येच तत्परतो जातास्तानन्विष्य प्रयत्नतः ।

अकुलीनकुलीनानां गुणदोषप्रकाशनः ॥

कविना कण्ठहारेण मातुलोदितवर्त्मना ।

पञ्चसप्ततिथौ शाके क्रियते कुलपञ्जिका ॥

.. ..

.. ..

2 A. पुरा वैद्यकुलोद्भतवल्लालेन महि[ही]अ[भु]जा ।

व्यवस्थापितकौलीन्यदुहिसेनादिवंशज ॥

It ends. पञ्चसप्ततिथौ शाके नमोस्तु सुलपाणये ।

समाप्तायां कुलग्रन्थो जगतां शुभमस्तु च ॥

ब्रह्म ऋषि सवनेन वसन्मिनसने ।

प्रथम द्वितीय पञ्चमा ... ...

Here ends the Ms.

The last Colophon runs –

इति मौद्गुल्यकुलकमलिनीभास्कर-श्रीनरहरिसिंहदासकुलसम्भूत-श्री-रामकान्तदास-कविकण्ठहारविरचितायां सद्वैद्यकुलपञ्जि-कायां कायुगुप्तप्रकरणसमाप्ता ।

The manuscript is awfully corrupt.

3101.

8160. भृगुवंशमहाकाव्य (Bhṛguvaṁśamahākāvya). By Pratāparāja, the court-paṇḍit of Sāvāji.

Substance, country-made paper, $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. The Ms. was complete in 140 leaves, many of which are missing. The missing leaves are: 10—13, 54—118; 126, 130—139. Lines, 11 on a page. Extent in Ślokās, 5700, character, Nagara. Date Samvat 1667. Appearance, old, discoloured and worm eaten.

Beginning :—भृगुकुलजलधेर्निधिः कलानां
विबुधजनोपकृतौ कृतावतारः ।
स भवतु जगदुत्सवाय रामो
द्विविजयतिरभ्युदितो मनोभिरामः ॥

The author, his patron and the object of the work :—

2 A. अस्ति स्वस्तिनिकेतनं तु ⋯ ⋯ भारकहर्त्ता विभुः
पद्मासद्मसमस्तबाहुजकुलध्वस्तांधकारः परः ।
विश्रामः सुरमंडलस्य सुरभिर्मुख्यैकवंद्यो द्विजः
श्रीमद्भार्गववंशभास्वरमणिः प्रौढ़प्रतापो हरिः ॥
तस्य श्रीचरणद्वयाब्जनिरतः ख्यातैकसारस्वता-
नायान् ज्ञानतरंगिणीजलभरध्वस्तैकजाड्यद्रुमान् ।
सावाजीप्रथितप्रतापनृपतिः काव्यं व्यधत्त स्फुटं
श्रीमद्भार्गववंशवर्णनपरं नत्वा परप्रेमतः ॥
साहित्योदधिमाकलय्य सकलं सद्वर्णमुक्ताफलै-
रुद्यद्रामगुणानुयायिभिरलंकारोचितं यन्मया ।
मुक्तादामसमुज्ज्वलं भृगुपतिप्रत्यग्रपूजाविधौ
भूयोर्थंग्रथितं विचक्षणधियः पश्यन्त्वदः सादरं ॥
क्षोणीमण्डलमण्डनं भृगुकुलालंकारपादाम्बुज-
द्वंद्वाराधनसंभ्रमैकरसिकेनार्य्येण सुप्रेमतः ।
तेन श्रीवर (रव) पद्मनाभतनयेनैवं स्वयं निर्मिते
काव्येऽस्मिन् भृगुवंशनामनि शुभे सर्गस्त्वभूदादिमः ॥

8 A. इति श्रीमदखिलमहीमंडलमंडनायमानश्रीमदविनाशि (श्री)

परशुरामप्रसादे परिप्राप्तमहाभाग्योदय-द्विजाधिराजसाबाजीपंडितप्रतापविरचिते भृगुवंशे महाकाव्ये भृगोर्मानससरोवरागमनप्रतिपादनं नाम प्रथमः सर्गः ।

14 A. ० तदुभयकामक्रीड़ानुवर्णनं नाम द्वितीयः सर्गः ;

20 B. ० तदुभय ० तृतीयः सर्गः ;

27 B ० तदुभय ० चतुर्थः सर्गः ;

35 A. च्यवनभार्गवोत्पत्तिर्नाम पञ्चमः सर्गः ;

(The Colophon of the 6th ch. is lost in a gap.)

48 B. ० जमदग्निरूपेश्वरावतारप्रतिपादनं नाम सप्तमः सर्गः ।

(The Colophons of chs. VIII—XVI are lost in a long gap.)

120 B. ० कार्त्तवीर्य्यमृगयावर्णनं नाम सप्तदशः सर्गः ।

The Col. of XVIII again is lost in missing leaves, so also that of XIX, in which Paraśurāma comes to the city of Kārtavīrya to fight him. Then we have a long gap between Foll, 129 and 140 the last leaf in which the story comes down to the father of our author.

End :—तस्मादंवुनिधेः शशीव समभूल्लक्ष्मीधरः सद्गुणः
कीर्त्त्या चन्द्रिकयेव भूमिवलयं व्याप्नोदिदं यश्चिरं ।
यः श्रीकण्ठनिषेवणेन जगति प्रौढ़ं पदं प्राप्तवान्
यो विप्रान् सममानयन्निजगुणैः शश्वच्चकोरानिव ॥
तस्मादपि द्विजपतेरमृतैकमूर्त्ते-
रुद्दामकीर्त्तिरवनीपतिपूजेश्वरः (? ।
आसीदुदारचरितः परिपूरिताशः
श्रीपद्मनाभ इति यो विबुधोपमेयः ॥
क्षौणीमंडल० सर्गस्त्वभूदन्तिमः ॥

Last Col. इति श्रीमदखिलमहीमंडलमंडनायमानगुणनिकरविराजमानश्रीमदविनाश (शी) परशुरामप्रसाद-परिप्राप्त-महाभाग्योदय-निजामसाहानुचरजामदग्निवत्सगोत्रोत्पन्नद्विजाधिराजश्रीमदविनाशिश्रीमत्साबाजीपंडितप्रतापराजविरचिते भृगुवंशे महाकाव्ये रामचन्द्रवरप्रदानं नाम एकविंशतितमः सर्गः ।

Post Col. परशुरामार्पणमस्तु । संवत् १६६७ वर्षे पौषशुदि १३ बुधे लिखितमिदं पुस्तकं ॥

3102.

8386. शेषवंशावली Śeṣavaṁśāvalī.

Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 10 of which the 9th is missing, while there are two leaves marked 5. Lines, 12 and 13 on a page. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

Beginning :—श्रीगणपतये नमः ।

प्रणम्य श्रीनृसिंहाख्यं ज्योतिः स्वं कुलदैवतं ।
शेषवंशावलीं वच्ये सापिण्ड्यप्रतिपत्तये ॥ १ ॥
आसोद्विश्वभराभोगभूषणीकृतवैभवः ।
महादेवप्रभावेण श्रीमहादेवपंडितः ॥ २ ॥
ततस्त्रयः समभवन् पुत्राः कन्या च गङ्गका ।
मेंगनाथो विष्णुभट्टस्तथा म्हालुगिपण्डितः ॥ ३ ॥
अजोजनम्मेंगनाथश्चतुरश्चतुरः सुतान् ।
ज्येष्ठं गणपतिं श्रेणं नृसिंहविबुधं तथा ॥ ४ ॥
नारायणं रामचन्द्रं कन्यकाद्वितयं तथा ।

तत्र सर्व्वगर्व्वदलनस्य दिग्विजयिनः गणपतेस्त्रयः पुत्राः । महादेवपंत १ शार्ङ्गधर २ त्रिविक्रमपंत ३ महादेवसन्ततिर्मृग्या लक्षणावलीप्रमाणमञ्जरीटीकाकर्त्तॄणां शार्ङ्गधरपण्डितानां त्रयः पुत्राः द्वे कन्ये विश्वनाथ पं. गंगाधरपं, नणपतिपं अंदावाई अन्या च ५ etc., etc.

The Ms. ends—

गणेशपंडितानां त्रयः पुत्राः कन्यैका मुद्गलपं १ रंगोपं २ महादेवपं ३ गावाई ४ एते सूत्रामेश्वरभट्टदौहित्राः अथ जनार्द्दनपण्डितानां त्रयः पुत्राः महादेवपं गोपालपं २ भैरवपं ३ ।

No Colophon.

3103.

10199. गौड़ज्ञात्युद्भव: Gauḍajñātyudbhava.

Substance, country-made made paper, 7 × 1 inches. Folia, 14. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara of the 19th century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ॥ सर्व्वोत्तमः ।

अथ श्रीगौड़ज्ञात्युद्भवः लिख्यते ।

जीयाच्चो[?]जगतां सुखाय सततं यस्याः कटाक्षच्छटा-

पातान्मूकजड़ादयोपि पतिताः पूज्याश्च लोकत्रये ।

यत्कारुण्यकटाक्षवीक्षितनरं वागीश्वरी याचते

सा श्रीगौड़कुलस्य मण्डनवती धात्वस्तु नस्तुष्टये ॥ १ ॥

खं नन्दे रुद्रवर्षे सहसितसुभगे वाणतिथ्ये च वारे

देवेज्ये राजराजो विजयमनुमहासिंहनामा सुराज्यः ।

श्रीगौड़ज्ञातिशुद्धिं कुलगुणगणनाचारशुद्धिञ्च तद्वत्

देशे स्वे गुर्ज्जरे यः प्रकटितमकरोत् स्थापयित्वा सुवृत्तिं ॥

ग्रामे स्वे दुष्कराणां शतयुगलमहावृत्तियोगस्तथैषां

पूज्या देवो च लक्ष्मोः सकलसुखकरी सा च लक्षेश्वरीति ।

पूर्व्वं गौड़ोद्भवास्ते विधिपरवशगाः मालवे कालयोगात्

चैते [?[सद्यः शोधप्रतिहतमनसो गुर्ज्जरः संप्रदायान् ॥ २ ॥

So traditionally the residence of the Gauḍa Brāhmaṇas in Guzrat dates from Saka 1190. They were brought there and patronized by King Vijaya Manu Mahāsiṁha.

3104.

1361. मोढ़प्रकाश Moḍhaprakāśa.

Substance, country-made paper, 10 × 4¾ inches. Folia, 85. Lines, 11 on a page. Extent in Ślokas, 1840. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Verse. Complete.

The work is by Yadupati, son of Trīlocana, son of Muralīdhara, son of Jayadeva, son of Nṛhari of the Moḍha family. It is called after the family name of the author. The account of the author and his family is given in the following verses :—

मोढ़ान्वयाब्धौ नृहरेः सुतो भूत्
जयदेवनामाखिलवेदमूर्त्तिः ।
गोत्रः कुशिककौथुमो यस्य शाखा
शास्त्रज्ञचूड़ामणिसामवेदी ॥
तस्याङ्गजातो मुरलीधराभिधः
त्रिलोचनस्तत्तनयो बभूव ।
तस्यात्मजो य[ज]दुपतिर्ब्रह्मनिष्ठः
मोढ़प्रकाशं प्रकटीकरोति ॥

The following verse gives the name of his guru as Ratnapati, who wrote the *Saradavija* on his tongue, when an infant of ten days.

श्रीमद्रत्नपतिः सुरगुरुसमो मम गुरुर्भालाक्षराणां फलं
ज्ञात्वा जन्मदिनाद्दशेऽह्निकं तमलिखद्वीजं शुभं शारदा ।
जिह्वायां मम हर्षयन् सदसिगानतिकरुणया तस्याङ्कुरं चाद्य मे
सञ्जातं प्रतिपादकं सुधिषणां कल्पद्रुमाणां समम् ॥

The work is described as Ārṣa, claiming for its basis the statements of Ṛṣis; and among other things, treats in detail of the various Brāhmana families.

एकदा निश्चसुखोऽहमिष्टदेवेन प्रेरितः ।
प्रकाशयामि ऋषीणां तपः कलिमलापहम् ॥
एक एव स्थितो नित्यो ह्याब्रह्मस्थावरादिषु ।
वच्ये द्विजविभागं हि प्रेरितो ह्यन्तरात्मना ॥

The work comprises 35 chapters, going over various topics.

Contents of the book—

आदौ श्रीरामविजयं दशग्रीववधोद्भवम् ।
वैदेह्या सह संसर्गः राज्यावाप्तिस्तदन्तरम् ॥
वैदेह्यास्त्यागजं खेदं ग्लानीरक्षवधोद्भवा ।
ग्लानि[नो]खेदयुतो रामो वशिष्ठेन समागमः ॥
तयोः शान्त्यर्थसंवादः यज्ञकर्त्तव्यसम्बिदम् ।
यज्ञागमादिविप्राणां विभागस्तदनन्तरम् ॥

वर्णनं चोपविप्राणां वशिष्ठेन सलक्षणम् ।
देवद्विजानामुत्पत्तिः रामप्रश्नानुसारतः ॥
तेषां तपः प्रभावं च त्रिचरीयन्त्रमुत्तमम् ।
स्तोत्रमष्टादशश्लोकैः सप्तभिः कवचं तथा ॥
प्रभासस्य च माहात्म्यं तत्रैव गमनं ततः ।
रामाज्ञया वशिष्ठेन संवादं भूसुरैः सह ॥
यज्ञार्थं याचनं तैस्तु न स्वीकारं कृतं ततः ।
प्रत्यागमं ब्रह्मसूनोः रामाग्रे तन्निवेदनम् ॥
प्रयाणं रामचन्द्रस्य प्रभासे देवभूसुरैः ।
संवादस्य समारम्भः कृतोः सौत्रामणेस्ततः ॥
अष्टादशसहस्राणामृषीणां वरणं ततः ।
यज्ञावसाने सौत्येऽह्नि महास्वीदानकल्पनम् ॥
तेषां मध्ये त्रसाहस्रैर्दृष्टं लोभेन स्वीकृतम् ।
शेषैर्लुब्धेषु शापं चैत्रान्निष्क्रमणं ततः ॥
तेषां निवासमागत्य यथा स्याान्नर्मदातटे ।
यज्ञपूर्त्तिश्चा + + द्विजानामर्चनं ततः ॥
चैत्रात् प्रयाणं रामस्य सावरोधस्य वै ततः ।
तत्रैवागमनं मार्गे दृष्टा यत्र स्थिता द्विजाः ॥
कृत्नेनाभ्यर्च्चनं तेषां ग्रामेषु स्थापनं ततः ।
तेभ्यो मोढ़कुलोत्पत्तिः रामयानमतःपरम् ॥
नदीनां तरणं मार्गे देशानां लङ्घनं तथा ।
अयोध्यायां प्रवेशश्च प्रजानां हर्षवर्द्धनम् ॥
राजनीत्यां स्थितिस्तत्र यज्ञैश्च यजनं हरेः ।
वक्षेत्र विंशमितैः सर्गैः रामेणाचरितं शुभम् ॥
विंशेके मोढ़वंशस्य प्रवृत्तिस्तदनन्तरम् ।
द्वाविंशे नागरौदीच्यसम्भवस्तु कुलस्य च ॥
तदन्ते दशविप्राणां भेदाश्चतुरशीतिधा ।
त्रयोविंशात् सप्तमितैर्गोत्रसंख्या हि पावनी ॥

ततस्त्रिंशत्तमे सम्यगुपवीतस्य चोद्भवम् ।
तस्योद्धारं करिष्यामि ऋषिच्छन्दादिभिर्युतम् ॥
चतसृभिः सदाचारमेकेन च फलश्रुतिं ।
पञ्चत्रिंशन्मितैः सर्गैर्द्विजधर्मं सनातनम् ॥
वर्णयामि समासेन अखिलार्थप्रदं शुभम् ।
यस्यावगाहनात् सद्यः धर्माढ्यो जायते द्विजः ॥

The opening verse—

नत्वा गुरोश्चरणपङ्कजमेकदन्तं
सिद्धिं धियं चैव रमामुमां तथा ।
हरिं हरं चाथ सरस्वतीं रविं
शीतां कुजेज्यां वटुकं चन्द्रमौलिं ॥

The date of composition is given in the following Chronogram as Saṃ. 1840—Śaka 1705.

खमब्धिवस्वीन्द्वब्दा गता विक्रमचक्रतः ।
कौसुमां माधवे कृष्णे वस्वीज्येदं समर्थितम् ॥
शरखाद्रीन्दुसंख्याब्दाः शाल्यासनशका गताः
मनोरथमहानब्देः कर्त्ता पारं गतस्तदा ॥ (?)

The last Colophon :—

इत्यार्षे मोढप्रकाशकाख्ये आत्मविद्यामये यदुपतिविरचिते सप्तषष्टेरकादशशतमिते पञ्चत्रिंशत्तमः सर्गः ।

संवत् १८४० शक १७०५ । वैशाखकृष्णाष्टम्यां गुरौ समापितं शुभमस्तु ।

3105.

8356. कान्यकुब्जवंशावली Kānyakubja-vaṁśāvalī.

Substance, country-made paper, $6\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Genealogy of Kanojiya Brāhmaṇas in Hindi (with introductory verses in Sanskrit.)

Beginning :—विप्रो वृक्षो मूलकं तत्र संध्या
वेद[ाः] शाखा धर्म्मकर्म्माणि पत्रं ।
तस्मान्मूलं यत्नतो रक्षणीयं ।
छिन्ने मूले नैव पत्रं न शाखा ॥

देवो मुनिर्द्वि[ ]जो राजा वैश्य[ः] शूद्रो विड़ालकः ।
पशुर्म्लेच्छश्चण्डालो विप्रा दशप्रकारकाः ॥
द्राविड़ांधा महाराष्ट्राः कर्णाटका गुर्जरास्तथा ।
सारस्वताः कान्यकुब्जा गौड़ा मैथिलउत्कलाः ॥ २ ॥

अथैषां मध्ये कान्यकुब्जस्य गोत्रनिर्णयं व्याख्यास्यामः ।
काकशासउभाश्चेति षट्कुला[ः] परिकीर्त्तिताः ॥

अथ कश्य[प]गोत्रको व्यवरा कश्यपकाश्मीरके वासी तिनके पुत्र देवल, etc., etc.

10 A, अथ षट्कुलको व्योहारा—
भारद्वाजोप [म] न्यश्च शाण्डिल्यः कश्यपोपि वा ।
कात्यायनशाक्तंश्चैतेषड़ेते गोत्रश्रेष्ठजाः ॥

इति श्रीकान्हकुब्जवंशावली समाप्तं ॥

II.

10 B, कात्यायन-कश्यप-शांडिल्य-उपमन्य-भरद्वाज भारद्वाज इति षट् तेषां मध्ये प्रथम कात्यायनादयो द्विजाः—

12 A, इति कस्यप [काश्यप] गोत्रिणः ; 12 B, इति शांडिल्य-गोत्रिणः ; 13 A. इति सैपुरिया ; 14 B, इति उपमन्युगोत्रिणः—

The Ms. ends abruptly.

One stray leaf with the Colophon :—

इति कान्हकुब्जवंशावली समाप्त ।

3105A.

3097. The same.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 16, Lines, 9 on a page. Extent in Ślokās, 250. Character, Nāgara. Date, Samvat 1914. Appearance, fresh. Complete.

Colophon. इति श्रीकान्यकुब्जवंशावली समाप्तः।

See the previous number.

It begins—

विप्रो वृक्षो मूलकं तत्र सन्ध्या
वेदशाखा धर्म्मकर्म्माणि पत्रम्।
तस्मान्मूलं यत्नतो रक्षणीयं
छिन्ने मूले नैव पत्रं न शाखा॥

1 A, अथ काश्यपगोत्र व्यवरा; 3 A, अथ शाण्डीलगोत्रका वेवरा; 4 A, श्रीहर्षको व्यवरा; 4 B, अथ भरद्वाजगोत्रको व्यवरा; 7 B, अथ गुणाकर पाड़ेको व्यवरा; 8 B, अथ उपमन्नगोत्रको व्यवरा; 9 B, अथ जानापुरके पटकनको व्यवरा; 10 B, अथ महाशर्म्मवाजपेईको व्यवरा; 12 A, अथ राममिश्रको व्यवरा; 12 B, अध आकिनिको व्यवरा; 12 B, अथ खट्टमिश्रको व्यवरा; 13 A, अथ सेड़ेमिश्रको व्यवरा; 13 A, इति कात्यायनगोत्रके व्यवरा; 13 B, अथ शाक्रत-गोत्र व्यवरा; 14 A, अथ वुजुरुकशुक्लको व्यवरा; 14 A, अथ साक्रत गोत्रको व्यवरा; अथ दशगोत्रको व्यवरा; 15 B, अथ षट्कुलको व्यवहार; अथ सम्बन्धः;

3106.

2300. गोत्रोपनामावली। Gottropanāmāvalī.

Substance, country-made paper. 7¾×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent in Ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, Śaka 1759. Appearance, worm-eaten, Complete.

Col. इति चतुर्द्दशनामानि। इति गोत्रोपनामावली समाप्तः।

Post Col. शके १७५८ किलक संवत्सरे पौष शुक्ल गते दिने समाप्तः। हे पुस्तक नानादीच्छित भागवत यांचे असे।

This enumerates the 14 gottras and various titles or Surnames of Cittapūrṇa Brāhmaṇas; that is, Cit-pāvana or Konkana Brāhmaṇas.

It begins—

अथ चतुर्द्दश गोत्राणि। नामावली उपनाम।

अथोच्यते द्विज[ाः] श्रेष्ठाश्चित्तपूर्णा मनीषिभिः।
चतुर्द्दशेषु गोत्रेषु विलसन्ति च सर्व्वशः॥
पूर्व्वापरसमुद्भूतैरनेकैः कुलनामभिः।
कीर्त्तयं उपनामानि यानि गोत्रे भवन्ति हि॥
मनोहराश्च गोलाख्या वैद्या दर्व्वेभिधाः स्मृताः।
घैसासा सोपनीसंज्ञा रानड्ये ज्योतिषी तथा॥
अचलाश्चेति विज्ञेया मुख्या वै द्विजसत्तमाः।
उपहासवशाज्जाता घंघालाश्च हलाहलाः॥
टेणीकगवाभिधा विप्रा खाखवे च क्वचिच्छ्रुताः।
दश पञ्चसु विज्ञेया भारद्वाजकुलोद्भवाः॥
न विवाहे च कपिना गार्ग्येणैव कदाचन।
विचार्य्यैवं बुधैः साकं स्वकुले शुभमाचरेत्॥

इति भारद्वाजभेदाः।

The 14 gottras are—

भरद्वाज, गार्ग्य, कपि, जामदग्न्य, वत्स, वाभ्रव्य, कौशिक, विष्णुवृद्ध, नित्युन्दन, वासिष्ठ, कौण्डिन्य, शाण्डिल्य, काश्यप, अत्रि।

3107.

10842. वंशावली Nepal.

Substance, Nepalese paper, 9½×6 inches. Folia, 221. Lines, 21 on page. Character, Newari in a modern hand. Appearance, fresh.

This is in Nepalese dialect, with an introduction in corrupt Sanskrit.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः। अथ वंशावलि प्रारम्भः।

अभिरलमतजलनिवहं ममलकुलानेकसेवितकपोलं।

अथ नेपालिके देवात् प्रादुरभावराजभोगमाला यथाक्रमेण पर्व्वतमान-विधौ सकलद्रुमार्थं जनान्तरेभ्यम् एवं सति पापानां हरणहेतु कारणा ++ ब्रह्मणाधिकारिजनस्य मुखात् सकलचतुर्वर्ण + तारं समुच्चयं भवंति, etc.

3108.

1351. नृसिंहसर्व्वस्वकाव्यम् Nṛsiṁha-sarvasva Kāvyam.

Substance, country-made paper, 10 × 4½ inches. Folia, 1 to 75 of which two leaves are marked 37 ; 39 and 74 are missing. After 75 there are 7 leaves marked 67 to 73 which bring the work to an end. Lines, 12 generally on a page. Extent in Ślokas, 3000. Character, Nāgara. Date in a later hand, Samvat 1680. Appearance, old. Complete.

This is a collection of short prose and poetic pieces by various authors, in honor of Nṛsiṁhāśrama-yati of Benares, a pupil of Vāsudevāśrama, and a grand-pupil of Vijñānāśrama. The poems were compiled by Saccidānandāśrama, a disciple of the hero of the poems ; though the language in which it is expressed is rather obscure. The pieces were compiled during the hero's life time, as his proper name, Nṛsiṁhāśrama is preceded by Śrī, while the names of his *guru* and *parama-guru* are without it.

The writers of the pieces are :—

Leaf 1. Ananta Bhaṭṭa and Śivarāma Bhaṭṭa; 2A. Ananta Bhaṭṭa, Śivarāma Bhaṭṭa, Tṛmalla Bhaṭṭa and Śeṣādri ; 2B. Vyaṅkaṭādri ; 3A. Raṅganātha ; 3B. Rāma ; 4A. Śeṣādri ; 5A. Dharmarāja Cakrarāja ; 6A. Vyaṅkaṭādri Śavarīśa ; 6B. Madhyārjuna, Udayamūrti ; 7B. Narahari ; 9A. Ananta Bhaṭṭa, Cūḍāmaṇi Dīkṣita ; 11A. Gaṇapati Kavirāṭ who wrote a poem entitled Nṛsiṁha-yati-kīrti-mahodaya ; 12B. Ananta ; 13A. Kṛṣṇa, Nārāyaṇa, Sabhānātha, and Śivarāma ; 13B. Iśvara, Paraśurāma ; 14A. Vellāpa ; 15A. Paraśurāma ; 15B. Taruṇāgni ; 16A. Cakrarāya Kavi ; 23A. Gaṇapati ; 26A. Vyaṅkaṭādri Śāstrī ; 26B. Rāma Śāstrī ; 27A. Vyaṅkaṭādri ; 28A. Trimalla Bhaṭṭa, Rāmacandra

Bhaṭṭa and Narasiṁha Bhaṭṭa ; 29B. Pañcānana ; 30A. Rāmachadra ; 31A. Anādi Nārāyaṇa Bhāṭṭa ; 31B. Narasiṁha, Sarva Bhaṭṭa ; 32A. Kāmākṣī Śāṣtrī ; 35A. Ravivarmā; 35B. Atyaṃ Bhaṭṭa ; 36A. Taruṇāgnihottrī ; 36B. Nīlakaṇṭha Dikṣita ; 37, 1A. Aṇṇā Śāstrī ; 37, 1B. Caturvedī ; 37, 2A. Caturvedī ; 37, 2B. Yajñarāma Śāstrī ; 42A. Rāmacandra Bhaṭṭa ; 47A. Anāṅkara Bhaṭṭa ; 47B. Trivedi-rāma Bhaṭṭa ; Aṇṇāji Śāstrī ; 48A. Ananta Bhaṭṭa ; 49A. Rāmanātha Bhaṭṭa, Śiraghalaktūra-Aṇa Śāstrī, Iṛapura Vaidyanātha Dīkṣita ; 50A. Cidmbara Śāstrī, Liṅga Somayājī ; 50B. Yajña-Nārāyaṇa Śāstrī ; 51A. Alabaluru Appaṇa Śāstrī, Mahīdhara Lakṣmīpati, Rāghava Bhaṭṭa, Arva-bhūra Vaidyanātha Śāstrī ; 51B. Sūrya-Nārāyaṇa Śāstrī, Kadamvallī Vyaṅkaṭādri Bhaṭṭa, Vyaṅkaṭādri Śāstrī Mahābhāṣya ; 52A. Vādī Raṅganātha Śāstrī, Pīramā Śāstrī ; 52B. Mallūra Appaṇa Śāstrī, Sobhānātha Śāstrī, Vāñchānātha Bhaṭṭa ; 53A. Sabhānātha Śāstrī, Sudarśaṇa Bhaṭṭa, Iśvara Śāstrī ; 53B. Kamala Vyaṅkaṭādri Śāstrī ; 54A. Sūryanā[tha], Rāmacandra Śāstrī ; 54B. Aṇṇā Śāstrī, Brahmadeśe Kṛṣṇa Bhaṭṭa ; 55B. Aṇṇa Nārāyaṇa Śāstrī, Varada Bhaṭṭa ; 56A. Malla Bhaṭṭa ; 57A. स्थित्या काश्मीगुहायामकवरनृपतिः प्रार्थितः सन् ; 57A. Śrīnivāsa Śāstrī, Kaḍava Kuḍī Varadarāja Bhaṭṭa, Trimalla Paraśurāma Śāstrī ; 57B. Veṃtālītamā Bhaṭṭa ; 59A. Piranāṭṭūra Devarāja Śāstrī ; 59B. Śeṣādri Śāstrī, Raṅganātha Dīkṣita ; 60A. Nallilla Trivedī, Raṅganātha Dīkṣita ; 60B. Vyaṅkaṭādri Bhaṭṭa, Varadarāja Śāstrī, Śeṣādri ; 61A, Mumkiktuḍi, Śrīnivāsa ; 61B. Veṅkaṭādri, Viśvanātha and Aamya Śāstrī—his poem contains also another by Dharmarāja, which begins in 67A ; 71A. Mahīdhara Lakṣmīpati Bhaṭṭa ; 73B. Somarāja Viśvanātha Bhaṭṭa ; 75A. Kāverīmalla Bhaṭṭa ; 75B. Pārvatīpura Rāmacandra Somayājī ; +72A. Siṁha Kavi, Vatsa Bhaṭṭa ; +72A. Lālamaṇi Śarmā, Vedāntavāgīśa Bhaṭṭācārya.

Colophon in leaf +73B. runs thus :—

इति श्रीपरमहंस-परिव्राजकाचार्य्य-विज्ञानाश्रम-संपूज्य-चरणकमलयुगल-श्रीमत्परमहंस-परिव्राजकाचार्य्य—वासुदेवाश्रम-संपूज्य-चरण-कमल-युगल-श्रीमत्परमहंस-परिव्राजकाचार्य्य-दयैकरस-दी[ना]नाथैकशरण-विद्वद्दारिद्र्य-मत्तेभ-घटा-कुम्भ-विघट्टन-ब्रह्मविद्योगींद्र-श्रीनरसिंहाश्रम-परमहंस-परिव्राजकाचार्य्य-सदामौनमुद्रोल्लसितहृदयपुण्डरीक-नरवर-सच्चिदानन्दाश्रम-संसेव्यमानचरणयुगलस्य श्रीनृसिंहाश्रमसर्व्वस्वाख्यस्य नानापण्डितमण्डलीविर-

चितस्य लक्ष्माङ्कस्य महाकाव्यस्य पञ्चमः सर्गः। सम्पूर्णमेतत् श्रीनृसिंह-सर्व्वस्वाख्यंकाव्यम् ॥

Post Col. शुभं भवतु।

In a later hand संवत् १६८० वर्षे वैशाख शुदि ५ दीने भट-गोविन्दवलाद्रा पुस्तकं पत्र ७३।

The last seven leaves seem to belong to an older manuscript than the rest.

This Nṛsiṁhāśrama appears to be a different person from another personage of the same name and of the same age, who was a pupil of Jagannāthāśrama and who wrote many works on Vedānta, such as Advaita-dīpikā, Advaita-pañcaratna, Adaita-bodha-dīpikā, Advaita-ratna-koṣa and so on.

Our Nṛsiṁhāśrama practised Tāntrika rites, such as the worship of *Kotilingesvarapuja*, *Atirudrajapa* and so on. He arranged Śivasaṁhitā.

Leaf 5B. जगत्त्रयेषूत्तमशैवसंहितां
विभज्य विस्तारयितुं विशेषतः।
शिवः स्वयं सज्जनरक्षणोन्मुखः
स्वयं नृसिंहाश्रममूर्त्तिमानभूत्।

Leaf 6A. क्षितौ नृसिंहाश्रमविग्रहः स्वयं
जनेषु दाता किमु शैवसंहितां॥

1. He was a contemporary of Akbar.

स्थित्वा काशीगुहायां अकवरनृपतिः प्रार्थितः सन्नधस्ता[त्] (?)
गङ्गापूरप्रधावं रघुपतिनृपतेः सेतुबन्धं दिदृक्षुः।
मध्ये मार्गं निरस्यं निजपदविनतं व्यङ्कटक्षौणिपालं
सन्तानार्थं समागान्नरहरियतिराट् वीरभूपालकस्य॥

This Vīrabhūpāla was the Pāṇḍya King of Medurā. His proper name was Madda-Vīra-bhūpati. He had no son. Nṛsiṁha performed many Tāntrika rites, by the merit of which he had a son; and he was lavish in his largesses to Nṛsiṁha.

Nṛsiṁha was a patron of Paṇḍits all over India, and so they were lavish in their panegyrics of him. He was a friar

and he gave away all he got. Hindu Kings and nobles gave him money with unstinted hand. He had disciples in every part of India.

14A. अङ्गाधीशकलिङ्गराजकवितालङ्कारगोष्ठीपते-
र्वंलानाथ्यनुचोलकेरलकथांकेलीबुधैः सम्प्रति ।
कर्णाटाधिपलाटभूपकविभिः सन्नाटकालोचने-
ष्वेवं श्रीनरसिंहकौशिकमणिः शिष्यैररलं घुष्यते ॥

The meaning is clear, though the language is rather incorrect and obscure.

His aid was often invoked by people oppressed by officers of rulers.

12A. गोविन्दनामासुरपीड़ितानां
श्रीचोलदेशद्विजपुङ्गवानां ।
रक्षां विधातुं नृहरिश्च तेषां
नृसिंहयोगीश्वरतां प्रपेदे ॥
नृसिंहयोगीश्वरकालमेघे
वर्षत्यजस्रं कनकाम्बुधारां ।
श्रीचोलपृथ्वीश्वरपुङ्गवानां
शशाम दारिद्र्यदवानलोऽयम् ॥

+69B. श्रीस्वामिभिः श्रीनृसिंहाश्रमैर्निर्जितैः पण्डितैः स्वामिनां सुप्रभावं निशम्यैव वेगेन च द्वादशोद्योतनानामहाचित्रवर्णाश्च लक्षाधिपो ह्यश्वरूप (?) पातसाहतुरङ्गोरुहेषारवैरम्बरं पूरयन् घोटकाहान् रिपासमुद्भूत-भूरेणुभिः सागरांश्छादयन् शार्ङ्गनिर्मुक्तघोषोरुकाण्डप्रपातैर्दिशश्चालयन् तत्र वाहो महामस्करी स्वामिनां श्रीनृसिंहाश्रमाणां पादाब्जे स्वमूर्द्धनि [न]मस्कृत्य भो मुने स्वामिनां सुप्रभावं निशम्यैव चाहं भवद्वीक्षणार्थं त्विदानीं समस्तैः स्वकीयैर्वजोरैः सहैवागतोऽस्मि । प्रभो किं मया चाद्य कर्त्तव्यमाज्ञा-पयत्वित्यनेकोपचारार्थवाक्यानि चैवोक्तवन्तं महापातसाहं निरीक्ष्याब्रवीत् श्रीनृसिंहाश्रमः पातसाहो भवत्पालिताखण्डभूमण्डले गोवधो ब्राह्मणद्वेषण-मद्य प्रभृत्येव मास्तु प्रयागे गयायां तु काश्यां गङ्गासुतैः शौल्किकैः कल्पितां तां दुःसह्यां सेतुसिताद्रिपर्य्यन्तनानामहादेशयायामिलत्कौतुकौघजनानीक-

दुःशुल्कबाधां निवृत्तां करोमीति दानाम्बुधारासु वीच्य दस्तोमपूर्व्वं तदा वर्षवर्षं लक्षायरूपमहानिष्क['] करोमीति दानाम्बुधारा सुवर्णाक्षतस्तोमयूकस्तोमपूर्व्वं तव वर्षवर्षस्य लक्षाष्टसंख्यायरूपं महानिष्करूपं सुवर्णं नृसिंहाश्रमाणां मनःप्रीतिरस्त्वित्यहो तैर्थिकेभ्यस्तदा दत्तवान्। तत्र दुःशुल्कबाधां निवर्त्तत्र च तदा कारयित्वा समस्तैर्महापुण्यसत्तीर्थयात्रापूतैस्तूयमानो नृसिंहाश्रमेन्द्रः कदाचित् विचिन्त्यार्थसंरक्षणार्थमाप्तैः महादत्तपञ्चाननाख्यादिसच्छिष्यवर्गैः समागत्य तन्मार्गमध्ये स्थित['] कृष्णावेणीं च गौतमीं चापि सन्दर्श्य रङ्गतरङ्गोज्ज्वलां तुङ्गभद्रां च दृष्ट्वा ततः श्रीगिरिं गिरिशं च संसेव्य पातालगङ्गावगाहं च कृत्वा ··· ... ... शेषशैलाधिपं व्यङ्कटेशं च दृष्ट्वा अथ काञ्चीं समागत्य द्वारदेशे स्थितं मौनिचन्द्रं समालोक्य, etc., etc., etc.

Nṛsiṁha was a travelled man and he worked many miracles. He crossed the Ganges seated in Dhyānamudrā, like an arrow; and he visited Mathurā, Dvārakā, Haridvāra and Vadarikāśrama.

3109.

8269. रामचन्द्रयशःप्रबन्धः Rmacandra Yaśaḥprabandhaḥ. By Govinda Bhaṭṭa, called Kālidāsa of Ākbar.

Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent in Slokas, 250. Character, Nāgara of the 18th century.

Colophon. इत्यकब्बरीकालिदासकविश्रीगोविन्दभट्टविरचितः श्रीमहाराजाधिराजरामचन्द्रयशः प्रबन्धः समाप्तः।

Post Col. इदं पुस्तकं लिखापितं नन्दनेन। शुभमस्तु।

क्षीरोदीयन्ति सद्यः सकलजलधयः etc., etc.

Praise of King, Rāmacandra of Rewā, a contemporary of Akbar.

See Bik. p. 247. No. 522.

3110.

2858. कवीन्द्रचन्द्रोदयः Kavindracandrodaya.

For the manuscript and the work see L. 4159.

The Ms. contains nearly 100 addresses, presented to Vidyānidhi Kavīndra, a Sanyāsī at Benares about the middle of the 17th century.

This Vidyānidhi Kavīndra was a remarkable historical figure. On the annexation of the Nizam Śhahī dominions to the Mogal empire, he migrated to Benares. It seems he had much landed state in the Marhaṭṭā country and was a very rich man. His learning was phœnominal, if the addresses are to be believed. He was a great patron of learning. The indigent students of Benares looked upon Nārāyaṇa Bhaṭṭa during the middle of the sixteenth century as their patron; and at the end of the 16th and at the beginning of the 17th century Nārāyaṇa's son Śaṅkara became a patron of students. After Śaṅkara's death Kavīndra took his place.

The Moghul emperors used to levy a tax on pilgrims visiting the holy places of Benares and Prayāga. Vidyānidhi was requested to have the tax remitted. He went with a large retinue of scholars to Agra. Saha Jāhan was then the emperor and his eldest son Dara Shiko was his right hand man. Vidyānidhi pleaded the cause of the pilgrims so eloquently at the Am Durbar that the Omras of the Moghul court admired his eloquence and Saha Jāhan was so much pleased with his learning and his advocacy that he not only abolished the tax, but also conferred the title of Sarva-vidyā-nidhāna on him. Henceforward Vidyānidhi became known as Sarva-vidyā-nidhāna Kavīndra Sarasvatī.

When he returned to Benares, addresses poured upon him from all parts of India, about a hundred of which were edited by his treasurer Śrīkṛṣṇācārya. The present Ms. contains these addresses with a preface by Śrīkṛṣṇa. The addresses were signed by Paṇḍits from all parts of India, the most notable of whom was, Rāmadeva, the son of Viśvanātha Tarkapañcānana of Navadvīpa, the author of Bhāṣāpariccheda.

Vidyānidhi had a passion for the collection of manuscripts. It is not known when and how his library was dissipated. But at the present moment Mss. often come to the Benares market stamped with the seal of Sarva-vidyā-nidhāna Kavīndra Sarasvatī.

3111.

3031. कवीन्द्रकल्पद्रुमः By Kavīndrācārya Sarasvatī.

For the manuscript and the work see L. 4028.

The following verse refers to the author's successful intervention for the abolition of the tax imposed on the pilgrims to Kāśī and Prayāga during the reign of Śāha Jāhān.

> करान्मोचितौ येन काशीप्रयागौ
> महीन्द्रस्य स श्रीकवीन्द्रस्तनोति ।
> जगत्यत्र कल्पद्रुमं भूसुराणां
> अभीष्टार्थलाभाय सौभाग्यभाजाम् ॥

At the end it speaks of Darā Shiko, who was then the emperor's Viceroy at Agra.

The colophon in 20B quoted in L. 4028 is followed by ten lines more.

> आंध्रोधम्मिल्लमल्लीकुसुमपरिमलानुद्वरन्तो लघीरं ?
> धुन्वन्तश्चन्दनालीं रतिविरहवतां हन्ति वाताः प्रवाताः ।
> उद्यत् प्रोद्दाममाद्यत् ··· ··· ··· ···
> स्ते भद्रास्तुङ्गभद्रालहरिलवभृतो द्रागुपद्रावयन्ति ॥

A verse more with the name of the Tuṅgabhadra. Then commences a Praśasti. The Ms. breaks on the third line of the following leaf. This is most likely the beginning of another section of the work.

3112.

8271. कोकसाहनरेन्द्राष्टक By Śivāditya, grandson of Kāśīnātha.

Substance, country-made paper. 9¼ × 1 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 38. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Eight stanzas in praise of King Kokasāha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

> श्रीमान् श्रीकोकसाहः सुरगणसहितो देवगन्धर्वरूपो
> दैवे दुर्गे विशेषात् कृतनियमवरो भावनीयो द्विजाद्यैः ।

विश्वेशाधिष्ठितो वै गुणिगणनमितो राजराजैकरूपः
सम्राड्ेवायमुच्चैर्निगदति सहसा कज्जलस्यैव कर्त्ता ॥ १ ॥
श्रीमान् श्रीकोकसाहः कविवरनृपतिर्दानदीक्षाविदग्धः
शुद्धः सिद्धान्तवेत्ता सुजनजनवृतो वाचि वाचस्पतिश्रीः ।
शौर्य्ये देवेन्द्रगेयो गणपतिविभवैरेव सेव्यो मनीषी
दाता देवाङ्गनानां कनकगिरिशतैः संवृतो राजराजः ॥

St. 8. श्रीमान् श्रीकोकसाहः पशुपतिहृदयः पद्मनाभैकवेद्यः
प्राज्ञः प्रज्ञाविनोदी परमधनगणैराहृतो रागकर्त्ता ।
रागाङ्गो रागराजः कविवरचरितालंकृतिभूषको वै
भूयाद्भव्यो भवानीपतिविभवकरो राजराजैरुपास्यः ॥

St. 7. Comes after St. 8.

End. शिवादित्यनामा द्विजेन्द्रेन्द्रपौत्रः
सदा सानुजः काशिकायां कृतार्थः ।
पितृव्येन युक्तो नरेशे सुभक्तः
पठत्येवं दैनंदिनं स्तोत्रमेतत् ॥

Colophon. इत्यनेकराजन्यमुकुटमणिमयूखमञ्जरीनीराजितचरण-
सरोरुहस्य श्रीकोकनरेन्द्रस्याष्टकं ।

The Colophon is followed by ten slokas, which begin :—

श्रीशिवादित्यनामा यः काशीनाथात्मजात्मजः ।
श्रीमान् श्रीशिवतत्त्वेन सहितः पुण्यरूपिणा ॥
श्रीमहादेवरूपेण पितृव्येन समन्वितः ।
काशीस्थः स्तौति तं देवं श्रीकोकनररूपिणं ॥

3113.

10562. कवीन्द्रलक्ष्मीनारायणजीवनचरित्र Kavīndra Lakṣmī Nārāyaṇa-jīvana-caritra. By Devîprasād.

Substance, European paper, 10″ × 4″. Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent in Slokas 560. Character, Nāgara of the 19th Century. Appearance, fresh.

Colophon.

श्रीदुःखभञ्जनकवीन्द्रतनूजनुः श्रीदेवीप्रसादकविना विहिते प्रबन्धे ।
एकादशोऽवसितिमापदसौ सुलक्ष्मीनारायणीयचरिते सरसेऽत्र सर्गः ॥

The Ms. abruptly comes to an end.

Beginning. ओं स्वस्ति श्रीगणपतये नमः ।

अथ श्रीमत्कवीन्द्रलक्ष्मीनारायणजीवनचरितम् ।

सकलकलुषहारि-चारुचञ्चत्-परमपवित्रचरित्रश्रीः ।
नतविबुधनुतः सतामुपास्यः स दिशतु मे मतिमुज्ज्वलां द्विपास्यः ॥

A biography of the poet Lakṣmīnārāyaṇa who flourished at Benares during the later half of the 19th century. He hailed from the Panjab and made a name at Benares. He had collected a lot of. Ms. which were acquired for the Government collection in the Society's rooms.

STORIES OF REFORMERS AND FOUNDERS OF RELIGIOUS SECTS.

3114.

10954. शङ्करजय Śaṅkarajaya.

Being a legindary life of Śaṅkarācārya in 16 chapters by Mādhava.

Substance, country-made paper, 12½ × 5 inches. Folia, 136. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1100. Character, modern nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon.

इती [ति] श्रीमाधवीये तच्छारदापीठवासगः ।

संक्षेपशङ्करजये सर्गः पूर्णोऽपि षोडशः ॥

Post Col. याद्दशमित्यादि

For a full description of the work see Oxf. No. 626, pp. 252B—260A.

3115.

8977. शङ्करविजयं Śaṅkaravijayaṁ by Mādhavācārya with the commentary called डिण्डिम by Dhanapati.

Substance, country-made paper, 13 × 6½ inches. Folia, 261. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 5200. Character, Nāgara. Fresh. Complete.

The text begins thus :—

प्रणम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थरूपिणं ।

प्राचीनशङ्करजये सारः संगृह्यते स्फुटं ॥

यद्वद् घटानां पटलो विशालो

विलोक्यतेऽल्पे किल दर्पणेपि ।

तद्वन्मदीये लघुसंग्रहेऽस्मिन्

उद्वीक्ष्यतां शङ्करवाक्यसारः ॥

The commentary begins—

श्रीमद्विष्णुमजाभिवन्द्यचरणं गोपादिकाराधितं
वन्दे पूर्णं विभुं श्रीसौम्यवदनं संसारतापापहं।
सत्यं ज्ञानमनन्तमाद्यविधुरं गोभारसंहारकं
सर्व्वात्मानमपास्तसर्व्वममलं विद्येश्वरं शङ्करं॥
नमः श्रीबालगोपालतीर्थान् व्यासमुखान् मुनीन्।
विघ्नहर्त्तॄन् गणेशादीन् पण्डितांश्च विमत्सरान्॥
व्याख्यानरहितस्यास्य व्याख्यानं डिण्डिमाभिधं।
क्रियते स्वीयबोधाय प्रमादः क्षम्यतां बुधैः॥

निखिलानर्थ-निवृत्तिपूर्व्वक-परमानन्दाविर्भावलक्षण-परमपुरुषार्थानन्य-साधनाद्वैतज्ञानविजयपर्य्यवसन्नं श्रीमच्छङ्कराचार्य्यविजयमाविष्कर्त्तुं ग्रन्थमारभमाणः श्रीमन्माधवाचार्य्यः तस्य निर्व्विघ्नपरिसमाप्त्यादिसिद्धये अविगीत-शिष्टाचारानुमितश्रुतिप्रमितकर्त्तव्यताकं विषयप्रयोजनसूचकं मङ्गलमाचरन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते प्रणम्येति।

The text ends—

उन्मीलद्विनयप्रधानसुमनोवाक्यावसाने महा-
देवे सम्भृतसम्भ्रमे निजपदं गन्तुं मनः कुर्व्वति।
शैलादिःप्रमथैः परिष्कृतवपुस्तस्थौ पुरस्तत्क्षणा-
दुक्षा शारदवारिदुग्धवरटाहङ्कारहुङ्कारकृत्॥
इन्द्रोपेन्द्रप्रधानैस्त्रिदशपरिवृढैः स्तूयमानः प्रसूनैः
दिव्यैरभ्यर्च्यमानः सरसिरुहभुवा दत्तहस्तावलम्बः।
आरुह्योक्षाणमग्र्यं प्रकटितसुजटाजूटचन्द्रावतंसः
शृण्वन्नालोकशब्दं समुदितमृषिभिर्धाम नैजं प्रतस्थे॥

The Col. इति श्रीमाधवीये तच्छारदापीठवासगः।
संक्षेपशङ्करजये सर्गः पूर्णोऽपि षोडशः।१६।

मू. संख्या २६३। सम्पूर्ण मूल ३८५१

The last Col. of the Commentary :—

इति श्रीपरमहंसपरिब्राजकाचार्य्यबालगोपालतीर्थ-श्रीपादशिष्यसारस्वत-

जात्यन्तर्गतदत्तवंशावतंसरामकुमारसूनुधनपतिसूरिकृते विरचिते श्रीशङ्कराचार्य्यविजयडिण्डिमे षोड़शः सर्गः। शुभं भूयात्। टीकासंख्या १२५।
सर्व्वटीकाग्रन्थसंख्या ६४५८।

3116.

1440. प्रपन्नामृतम्

Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 200. Lines 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 5600. Character, Nāgara. Appearance, old, soiled and delapidated.

A life of Rāmānuja.

For a description of the work see L 1731.

He is said to have consecrated the image of Nārāyaṇa on the Yādava hill.

Rājendralāla says "This image was consecrated on the 14th of the waxing moon in the month of Caittra," which is supported by the following verse in leaf 97 B, of the present manuscript.

शकाब्दे वर्षसाहस्रे गते तु द्वादशाधिके।
ततो हे बहुधान्याख्ये पुष्यमासे शुभे तदा॥
शुक्लपक्षे चतुर्द्दश्यां आविर्भावं पुनर्वसौ।
आविर्बभूव भगवान् तत्र नारायणो हरिः॥

3117.

37. सत्यनाथाभ्युदयः Satyanāthābhyudaya, by Saṅkarṣaṇa, the son of Śeṣācārya, with a commentary by Subrahmaṇyācārya.

The Ms. is described in L No. 807 where it is attributed to Śeṣācārya, and its comm. to Saṅkarṣaṇa. But the concluding verse of every chapter gives the author's name in these terms :— शेषाचार्य्यतनूद्भवेन रचिते सङ्कर्षणेनादरात्, from which apparently Rājendralāla makes Śeṣācārya the author and Saṅkarṣaṇa his commentator. The commentator's name is given in the colophon of the third chapter which runs :—इति श्रीसत्यनाथाभ्युदयटीकायां सुब्रह्मण्याचार्य्यकृतायां तृतीयः सर्गः।

A short life-story of Satyanātha. Satyanātha was the son of Kṛṣṇācārya and Rukmiṇī who lived at Marici a village on the banks of the Kṛṣṇā. When living with his father he was called Nṛsiṁha. He renounced the world, as a mere boy of seventeen years, and went to Ācārya Satyanīdhi. He gave the boy the name of Raṅganāth, taking him in as a disciple, and commanded him to go to Saṅgaliṅgī and live there for fourteen years. The boy implicitly obeyed his command, and earned the name of Satyanātha through his implicit obedience to his Guru. He was, throughout his long life a devoted adherent of the Mādhva doctrine of the Vedānta philosophy, as appears from the following verse in leaf 10A.

निजोपदिष्टे पथि वर्त्तमानं
गतस्पृहं वैदिकसम्पदीड्यम्।
मध्वागमाख्यानरतं निशम्य
तदा गुरुः सत्यनिधिस्तुतोष ॥

3118.

9643.

This leaf gives the succession of Gurus of [illegible] sect.

श्रीराधाकृष्णाय नमः।

शिष्य प्रशिष्य तस्य शिष्य पुष्टो गुरुपरम्परां।
श्रीहरिव्यासदेवस्तूवाच शिष्यधुरन्धरान् ॥ १ ॥
कृष्णो हंसो निरुरुः श्रीनिम्बार्कश्चतुरा क्रिया।
आद्याचार्य्योमनूप्रादी सनकाद्युपदेशकः ॥ २ ॥
सनत्कुमारसनकसनन्दनसनातनाः।
कृताचार्य्यश्चतुर्व्यूहो नारदाद्युपदेशकः ॥ ३ ॥
नारदभूपतिर्हंसस्त्रेताचार्य्यश्चतुर्वपुः
निम्बादित्यादिसन्देष्टा निम्बादित्यः सुदर्शनः। ॥ ४॥
व्यासस्तापश्चतुर्व्यूहो अपराचार्य्य एव सः।
श्रीनिवासादिसन्देष्टा श्रीनिवासशुकोद्भवाः ॥ ५ ॥

श्रीदुम्बारोत्तमाचार्य्यश्चतुर्व्यूहः परोत्तभृत् ।
श्रीनिवासस्य शिष्याग्रो विश्वाचार्य्यो जगद्गुरु[:] ॥ ६ ।
श्रीपुरुषोत्तमाचार्य्यस्तस्य शिष्य[:] शिरोमणि[:] ।
तस्य शिष्याग्रणीर्ज्ञेयः विलासाचार्य्य एकधी[:] ॥ ७ ॥
स्वरूपाचार्य्यस्य स्तस्य तच्छिष्य + रवर
तच्छिष्यो माधवाचार्य्यो मेधावी माधवोपमः ॥ ८ ॥
आचार्य्यो बलभद्र[ा]ख्यस्तस्य शिष्यो बलोपमः ।
पद्माचार्य्यस्तु तच्छिष्यः पद्मापतिपदाश्रयः ॥ ९ ॥
श्यामाचार्य्यस्तु तच्छीष्यः श्यामा श्यामरसाग्रह ।
गोपालाचार्य्य एकान्ती तस्य शिष्येश्वरो विभुः ॥ १० ॥
तस्य शिष्यः कृपाचार्य्यो राधाकृष्णकृपापरः ।
देवाचार्य्यस्तु तच्छिष्यो देवोपमोपदेशकः ॥ ११ ॥
तच्छिष्यः सुन्दरो भटः सुन्दरो सुन्दराद्दतः ।
श्रीपद्मनाभभटस्तु तच्छिष्यः कृष्णभक्तिभाक् ॥ १२ ॥
तस्य तूपेन्द्रभटो वै शिष्य उपेन्द्रकर्म्मकृत् ।
तच्छिष्यो रामचन्द्रस्तु भटो भूदेवसद्गुरुः ॥ १३ ॥
तस्य वामनभटो वै शिष्यो वै वामनोपमः ।
कृष्णभटस्तु तच्छिष्यो राधाकृष्णजनाश्रयः ॥ १४ ॥
तस्य पद्माकरो भटः शिष्यपाषण्डदण्डदः ।
शिष्यश्रवणभटस्तु तस्य श्रवणतत्परः ॥ १५ ॥
भूरिभटस्तु तच्छिष्यो भूतभावनभावितः ।
तस्य माधवभटस्तु शिष्यो राधापतिप्रियः ॥ १६ ॥
श्यामाभटस्तु तच्छिष्य श्यामा श्यामसदाश्रयः ।
तस्य गोपालभटस्तु शिष्यो गोपाललालकः ॥ १७ ॥
तच्छिष्यो बलभद्रो वै भटो भागवतोत्तमः ।
श्रीगोपीनाथभटस्तु श्रीगोपीवल्लभाश्रयः ॥ १८ ॥
तस्य केशवभटो वै शिष्यः केशवसंश्रयः ।
तस्य गङ्गलभटस्तु शिष्यो गङ्गाजलोपमः ॥ १९ ॥

तस्य केशवकाश्मीरी भट्टो वै शिष्यसत्तमः ।
तस्य श्रीभट्टसंज्ञस्तु राधाकृष्णरहस्यगः ॥ २० ॥
वीरमो धीरमश्चैव केशवप्रमुखाश्च ये ।
श्रीभटशिष्यतां याता बहवश्चास्मदादयः ॥ २१ ॥
श्रीशिष्योऽहं हरी[व्यासः] व्यासदेवोपदेशकः ।
मामारभ्यैव देवरव्या शिष्यो हिता भविष्यथः ॥ २२ ॥
गुरुभ्रातृपुसेवोपचारेण मम सङ्गता[:] ।
लच्चपाकिन् मुकुंदत्वं गोपाल वोहित[:] स्वभूः ॥ २३ ॥
मोहन्-शान्त-हृषीकेश-परशुराम-माधवा ।
बाहुबलश्च दुर्गा च बहवः शिष्यशेखरा[:] ॥ २४ ॥
निजनामसमाश्लिष्टाः शाखान्तरा करिष्यथ ।
मदुशसा कृश्यान् ममोपदेशतानिनः ॥ २५ ॥
वक्तव्यः सम्प्रदायो वो निम्बादित्याय स्व यः ।
अन्यथा तु भविष्यन्ति भुयांसो धुनिका ग्रहाः ॥ २६ ॥

शिष्या ऊचुः ।

हर्व्यासदेवं देवोपमं गुरुधन्या स्मः कृतकृत्या[:] स्मः गुरुतत्वपरायणा कृपया श्रीमतां साक्षात् + + + + + +

Colophon : इति श्रीहरिव्यासदेवरचिता गुरुपरम्परा सम्पूर्णा ।

3119.

8153. चरित्रचिन्तामणि Caritra-Cintāmaṇi.

By Devakīnandana, son of Gosvāmī Raghunātha.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 31. Lines, 7 on a page. Extent in ślakas, 420. Character, modern nagara, Date Samvat 1934. Appearance, fresh. Complete.

Life of Vallabhācārya, the incarnation of God Viṣṇu, he being preceded by Viṣṇu Swāmī, the incarnation of Sudarśana, by Mādva, the incarnation of Hanumān, and by Rāmānuja, the incarnation of Lakṣmaṇa. The mission of all the four incarnations is to deliver the world engulfed by disguised Buddhism as preached by Śaṅkara who was again the incarnation of Rudra.

Beginning :—

जयति स विष्णुस्वामी (विश्वामी ?) वल्लवल्लभस्वामी ।
यत् कृपयाहमिहासं पूर्व्वं चिरद्वैतभावनाविष्टः ॥
श्रीवल्लभश्रीविठ्ठलचरणं संसारतारणि शरणं ।
हृदये विभाव्य भाव्यं चरित्रचिन्तामणिं कुर्व्वे ॥

अथ भगवान् पूर्णपुरुषोत्तमो गोलोके सर्व्वांशक्यकार्य्यकरणार्थं ब्रह्मादिभिर्विज्ञापितो निजानंदामयास्याश्यावतारश्रीवल्लभाचार्य्यं केशावतारमि (?) व्याख्याने व्यासादिवत् स्वांशं अवतारयामास............
यथा सर्व्वांशक्यकार्य्यकरणार्थं पुरा पुरुषोत्तमाविर्भावस्तथा तत्रापि इति हेतुविनिश्चयपूर्व्वकं मवंपदोपस्थापिताचार्य्यांतराशक्यत्वपूर्व्वकं तत्तदाचार्य्यांतराविर्भावेपि हेतुविनिश्चयपूर्व्वकं सर्व्वं विचार्य्यते ।

The birth of Vallabha is described in 15A—

एकदा तत्र देशे दक्षि[ण]दिशि तैलंगे स्वंभकाकरग्रामे परचक्रभयादुपद्रुता लोकाः पलायिताः । तेषु पलायितेषु लक्ष्मणदीक्षितेपि चंपकारण्यं गते मध्ये मार्गे तद्धर्म्मपत्नी सत्ववती गंतुमशक्याऽनुयांती तेजस्वती रक्षोघ्नेन विपिनशमीतरुतले प्रसूतं स्वात्मजं तत्र निधाय तदाश्रुतशोक इव स जातः पुनर्निर्भयता[यां] सर्व्वत्र जातायां यथैवानुजगाम । अथ निर्भयदेशे गत्वा कियद्दिवसं स्थित्वा तन्निवेद्य पतिमनुचरन् । तदाश्रुत्य सशोक इव स जातः ।

When Lakṣmaṇa Dīkṣita, after sometime, came back to the spot where the child was born and abandoned, he found it still lying there and living. This child was Vallabhācārya.

It ends :—श्रीवल्लभो ध्यानवलाद्यथैव
ह्युपादिशद्गोकुलनाथनाथः ।
चरित्रचिन्तामणिनामधेयं
निबंधयामास तथैव सर्व्वं ॥

Colophon. इति श्रीशाचार्य्यवर्य्यवल्लभमतानुवर्त्तिना श्रीगोस्वामिरघुनाथात्मजदेवकीनंदने[न] विरचितो भगवदाचार्य्यचारुचरित्रचिन्तामणिः समाप्तः ।

Post Colophon. याद्दशं etc.

इदं अक्षरं व्रजभूषणदा ॥ स गुजराती काशीवासी ॥

मी० अगहन सुदी १५ ॥ संवत् १८३४ ॥

3120

1666. The same.

Substance, country-made paper. 10½″ × 4½″. Folia, 20. Lines 8 on a page. Extent in ślokas 350. Character Nāgara. Date, Sam. 1926. Complete.

This professes to be a biography of Vallabhācārya though it is full of miracles and supernatural incidents. Vallabha is said to be an incarnation of Agni. His father was Lakṣmaṇa Dīkṣita. He is said to have been a Tailaṅga Brahmin. Lakṣmaṇa's residence was at Khaṁbhaṁkākar. The country was invaded by a hostile army and people fled. On the way under a Śamī tree Lakṣmaṇa's wife gave birth to a son. But in her hurry she left the child there. But when peace was established the husband and wife returned there and picked up the child. This was Vallabha. The biography of Vallabha comes to an end in page 176. Then commences the biography of his son Viṭṭhala. The author was a follower of Vallabhācārya.

Interesting quotations.

3 A. इति निशम्य मर्य्यादां पुरुषोत्तमः स्वपार्श्वे समागतं रुद्रं आह ।
त्वं च रुद्रः महाबाहो मोहनार्थं सुरद्विषां ।
पाषण्डाचरणं धर्म्मं कुरुष्व सुमहामते ॥
तामसानि पुराणानि कथयस्व च तान् प्रति ।
मोहनानि च शास्त्राणि कुरुष्व सुरसत्तम ॥
मय्यभक्ताश्च ये विप्राः भविष्यन्ति महर्षयः ।
तच्छक्त्या तान समाविश्य कथयस्व च तासमान् [तामसान्] ॥
काणादिं गौतमं शक्तिमुपमन्युं च जैमिनिं ।
दुर्व्वासिसं च कपिलं मृकण्डं च बृहस्पतिम् ॥
भार्गवं जमदग्निं च दशैतान् तामसान् ऋषीन् ।

.. ..

कपालभस्मचर्म्माणि चिह्नान[न्य]मरपूजितान् ।
पुराणानि च शास्त्राणि तत्परत्वेन बृंहिताः ॥
तथा पाशुपतं शास्त्रं त्वमेव कुरु सुव्रत ।
कङ्कालं शैवपाषण्डमहाशैवादिभेदतः ॥

5 A. बौद्धशास्त्रमसत्प्रोक्तं नग्ननीलपटादिकं ।
सर्व्वकर्म्मपरिभ्रष्टं विकर्म्मणां तदुच्यते ॥

इति वाक्यात् तदातिभ्रान्त-शास्त्राणि तद्द[ि]षप्रोक्तानि दृष्ट्वा असुरा भ्रामिताः सर्व्वपरिभ्रष्टाः बभूवुः । अथ रुद्रेणोपरितना असुराः भ्रामिताः बुद्धेन भूतले मानुषाः इति ज्ञेयं । ..तदानीं भगवता वौद्धादिविमतध्वान्त-ध्वंसके मे सुदर्शनं इति बुध्या[द्धा] प्रेषितं तदागत्य इह सुदर्शनः मुनिः बभूव पौराणो निम्बार्क इति विश्रुतः ।

यथा दर्शितवान् सर्व्वशास्त्राणि तिमनगलमिति तदैव ब्रह्मसूर्य्यांशकैः देवप्रबोध-सुरेश्वरौ न्यायमीमांसकावितौजातौ जैनमतापहौ । तथापि किञ्चित् अप्रचारं विलोक्य तदैव व्यासो भगवता यथार्थकथनाय भूतले प्रेषितः । स द्राविड़ो विष्णुस्वामी भूत्वा......सर्व्वशास्त्राणि भागवतं च याथातथ्येन योजयामास ।

Rudra came down to earth as Śaṅkarācārya and established Māyāvāda. Rāma send Hanūmān as Mādvācārya but he became a follower of Śaṅkara and so Lakṣmaṇa volunteered to go on earth and became Rāmānuja. He too failed and so Rāma again send Agni as Vallabhācārya.

3121

1314. सम्प्रदाय-प्रदोप Sampradāya-pradīpa.
By Gadādhara.

Substance, country-made paper. 10 x 5½ inches. Folia, 50. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Appearance, tolerable, Complete.

The author Gadādhara wrote the work, when, Viṭṭhala, the son of Vallabha, the founder of the sect, was the high priest of the sect. Viṭṭhala was a contemporary of Ākbar.

Gadādhara describes himself thus in leaf 50.

अर्व्वुदारण्यसम्भूतो द्विवेदोह गदाभिधः ।
सम्प्रदायप्रदीपाख्यं ग्रन्थमेनं चकार ह ॥
वासं कृत्वा वृन्दारण्ये धृत्वा चित्तं श्रीराधिशे ।
ग्रन्थं कृत्वा गदनामा(य) कृतकृत्योऽस्तु श्रीकृष्णात् ॥
अर्व्वुदादग्निदिग्भागे ह्यघोरगिरिसन्निधौ ।
एकलिङ्गाच्छिवच्चैत्रात् नैऋर्त्यां दिशि विश्रुतं ॥
सर्व्वसेवोपकरणं श्यामसुन्दरमन्दिरम् ।
वसन्ति तत्र तत्सेवां कुर्व्वन्तश्च कथां मुदा ॥
गदाख्यपुत्रपौत्राद्या रामदत्तादयः श्रुताः ।
श्रीवल्लभोक्तमार्गेण कृष्णसेवापराः सदा ॥
भवन्तु सुखिनः सर्व्वे श्रीकृष्णस्य प्रसादतः ।
तेषु नित्यं प्रसन्नोऽस्तु श्रीमद्वल्लभनन्दनः ॥
मदन्वयस्वीकरणे सदा भवतु वल्लभः ।

The date and place of composition of the work (50 B).

श्रीमन्नृपविक्रमार्कसमयात् षोड़शशताधिकदशमसंवत्सरे श्रीमद्वृन्दावने श्रीगोविन्ददेवसान्निध्ये द्विवेदिगदाख्येन ग्रन्थोऽयमकारि ।

That is, 1554 A.D. at Vṛndāvana.

In the 2nd prakaraṇa is given the story of Viṣṇu Svāmī, the son of a minister of a king of Drāviḍa who, by his devotion, saw Kṛṣṇa in his real form and received from him the Vaiṣṇava method of worship. He founded a sect in which, long after him, flourished Vilvamaṅgala. Vallabha was a follower of this sect.

The third chapter gives the history of the rise of Śaṅkara's sect. Śaṅkara is regarded as an incarnation of Śiva who came to the world with the express object of confounding men. Then comes the story of Kumārapāla and Hemācārya, and the prevalance of Jainism in Guzerat and of the expulsion of Brāhmaṇas therefrom. But Hemācārya was at last defeated in argument by Devaprabodha Bhaṭṭācārya, and Hema was condemned to death. Then comes the story of Mādhvācārya who deserted Śaṅkara's sect and founded a sect of his own, having received his inspiration from Rāmacandra direct. Between Vilvamaṅgala and Mādh-

vācārya was born at Drāviḍa, a learned Brāhmaṇa Rāmānuja by name, who received his inspiration from Lakṣmī and founded a sect. Nimbāditya was born at Pāṇḍarpur famous for its great shrine of Viṭhṭhala. He founded a new sect. All these founders wrote commentaries on Upaniṣads, Gītā, Bhāgavata and Vyāsasūttra according to their own theories and many independent treatises too. There is a śloka about the spread of the theory of Bhakti in 7B.

उत्पन्ना द्राविड़े भक्तिः वृद्धिं कर्णाटके गता ।
क्वचित् क्वचिन्महाराष्ट्रे गुर्ज्जरे प्रलयं गता ॥

The fourth prakaraṇa of the work treats of the biography of Vallabha.

26 A. अस्ति दक्षिणापथे तिलङ्गाभिधो जनपदः। यत्र ब्राह्मणाः कलिं पराभूय वैदिकं धर्म्ममनुतिष्ठन्ति……यत्राद्यापि वेदाः सवीर्य्या वर्त्तन्ते यत्र सकलब्राह्मणगुणालङ्कृत-श्रीमल्लक्ष्मणभट्टकुलकमलविकाशमार्त्तण्डः श्रीवल्लभाचार्य्यः प्रादुर्बभूव ॥…… ………………… ……एकदा तिलङ्गदेशात् श्रीलक्ष्मणदीक्षितः काश्यां समागतं तत्राश्रमक्रमेण गृहाश्रमवाप्य यथोक्तं गार्हस्थं पालयामास। एतस्मिन्नन्तरे तद्धर्म्मपत्नी कृताधानादिसंस्कारा गर्भं दधार। तद्दिनादारभ्य सप्तमे मासि प्राप्ते काश्यां परचक्रमाजगाम तद्भयात् सकलमपि पुरं पलायितं। तत्पत्न्याः पलायन्त्याः पथि महावने सप्तममासीयो गर्भः विस्रंसितः। ततो महातरुतले तरुपत्राण्यास्तीर्य्य तत्रामगर्भं मुक्त्वा कुत्राप्यभयदेशं गता। ततः काश्याः सकाशात् परचक्रं निवृत्तं सम्यक् स्वास्थ्यं जातं। तदा लक्ष्मणदीक्षितपत्नी काशीं प्रत्यायन्ती यत्र गर्भो मुक्तस्तत्रायाता……यावत्तरुतले तौ दम्पती गतौ तावत् महज्ज्वाला विराजितं तत्र अग्नियपुञ्जं ददृशतुः आहतुश्च………अमानुषोऽयं गर्भः जीवन्निह तिष्ठति अथैनं गृहीत्वा यास्यावः इत्युक्त्वा गर्भं नीत्वा गृहं प्रति प्रस्थितौ……तदनु साङ्गो गर्भो ववृधे…… पिता वल्लभ इति नाम चकार। एवं क्रमेण गर्भाष्टमे वर्षे जाते कृतोपनयनो वेदमधीतवान्…………अग्नि विप्ररूपः स्वप्ने प्रादुर्बभूव आह च अहमग्निर्भगवदाज्ञया पुत्रतां गतः मदनुभावे निःसन्देहो भव……कियति काले गते सति लक्ष्मणदीक्षिताः कालधर्म्ममवापुः……[वल्लभः] श्रीशेषकृतपाणिनीयव्याख्यां समाप्य व्यास-

सूत्र-जैमिनीयसूत्र-गौतम-कणाद-कपिल-पातञ्जलिः तत्र व्याख्यां [तत्त-द्व्याख्यां] पौरुषेयीं साङ्गामवलोक्य नातिप्रसन्नमना बभूव। ततः श्रीवल्लभो वैष्णवतन्त्र-शैवतन्त्र-प्राभाकर-कौमारिल-मौद्गलमतादिशास्त्राणि विष्णु-स्वामि-रामानुजमाध्वाचार्य्यनिम्बादित्यप्रोक्तश्रुत्यादिभाष्यसिद्धान्त-परिज्ञानाय काश्यां तेषां अप्रवृत्ति[ं]दृष्टा[ष्ट्वा] दक्षिणापथे तत्प्रवृत्तिं श्रुत्वा पुनर्दक्षिणा-पथं प्रस्थितः तत्र गत्वा तानि सर्व्वाण्यवलोक्य विद्यानगरं समागतः तदा तत्र कृष्णनामा राजा वर्त्तते तत्र माध्वाचार्य्यमार्गमायावादतिमिरनाशन-प्रदीपः श्रीव्यासतीर्थनामा यतिर्वर्त्तते··· तदा राजसभायां मायावादितत्त्व-वादिनोर्विवदमानयोः षड्हान्यतीतानि·· ···तस्मिन् विवादे मायावादिना तत्त्ववादी जितः। तदा श्रीवल्लभोऽब्रवीत् रे मायावादिन् मयि जिते जितं ····· श्रीवल्लभनाप्रयासेन मायावादी जितः। तत्र राजप्रसादजं द्रव्यं पूर्व्वं विवदमानयोरुभयोः दत्त्वा यथेच्छया प्रस्थातुमारेभे। तत् श्रुत्वा व्यासतीर्थैः ······प्रार्थितं अत्र भवद्भिः कियत्कालं स्थातव्यं। वल्लभेन स्थितं।···· व्यासतीर्थैः······विचारितं यद्ययमस्मत्सम्प्रदायी भवति ह्यस्मन्मार्गरक्षा समीचीना स्यात्······एतस्मिन्नन्तरे विष्णुस्वामीसम्प्रदायी द्राविड़देशीयो विल्वमङ्गलः श्रीवल्लभस्य स्वप्ने आत्मानं दर्शयामास आह च न त्वया व्यास-तीर्थशिष्येण भाव्यं······[मयि] भगवतोक्तं भविष्यत्यस्मिन् युगे मत्-सख्याग्न्यवतारो वल्लभनामा तस्मिन्नहमाविश्य जीवानां चतुर्लक्षं केवलं भक्तिमार्गेण उद्धरिष्यामि विष्णुस्वामिमतं सर्व्वं तस्मै प्रोक्त्वा पश्चात् मत्-समीपं त्वमायास्यसि······विष्णुस्वामिमार्गीया सृष्टिः सारस्वतकल्पीया······ श्रीमद्भगवद्गीता श्रीभागवतोक्तसिद्धान्तो विष्णुस्वामिमार्गीयाणां श्रीसूर्य्य-मण्डलस्थहिरण्यपुरुषप्रोक्तं श्रुत्यादीनां सिद्धान्तः·· ···श्रीविष्णुस्वामि-मार्गीयाणां शुकवागमृताब्धिचन्द्रश्रीगोपीजनवल्लभ एव। अत्राग्निराचार्य्यो भगवन्मुखं नारदीयपञ्चरात्रवैखानसाद्युक्तविधिना दीक्षापूजादिचये श्रीविष्णु-स्वामिमार्गे आत्मनिवेदनपूर्व्वकप्रेमैव भक्तिमार्गः सम्प्रत्यस्मन्मार्गीया अपि शङ्करमायया भ्रान्ताः अस्मिन् विद्यानगरे श्रीवल्लभाचार्य्यश्रीविट्ठलाख्यपुरुषो-त्तमोऽस्ति असावेव भवतामात्मसमर्पणं कारयिष्यति। ततो विष्णुस्वामि-मार्गः प्रकाशनीयः इत्युक्ते श्रीवल्लभैः प्रबुद्धं।

[6] Then follows tbe conversion of Vyāsatīrtha and the advice of God Viṭṭhala to commence a Bhāṣya of Gītā, Bhāgavata and Vyāsa Sūttra according to the tenets of Viṣṇu Svāmi then obsolesent.

From Vidyānagara, Vallabha proceeded to Prayāga, Kāśī and Vadarikāśrama. At Vadarikāśrama Vyāsa appeared before him and granted him the boon of Omniscience. Vallabha came to Haridvāra and thence to Kurukṣettra. There he became the guest at Thāneśvara of Rāmānanda who worshipped Viṣṇu according to the Tāntṛk system. He was a worshipper of the stone Śālagrāma. Vallabha remonstrated with him saying that the stone is merely a temple. You should worship the image of Kṛṣṇa. He did not agree, but his brother Saṅkara agreed and became a disciple of Prabhupāda under the name of Prabhudāsa. Vallabha came to Benares, where under inspiration from Kṛṣṇa he married and had two sons Gopīnātha and Viṭṭhala. Gopīnātha died early leaving a son Puruṣottama. Viṭṭhala had many sons Giridhara and others. Viṭṭhala was the high Pontiff when the author wrote.

Vallabha was throughout his married life a Vedic Brāhmaṇa and kept up the sacrificial fire.

At Benares he came in conflict with the followers of Śaṅkara. The controversy continued for six months. Upendrāśrama, a noted name among the followers of Śaṅkara put a stop to the controversy by his personal influence. But some of his followers wanted to take the life of Vallabha. So he fled to Cunar, where he stopped for some time at Cyavanāśrama. Then he went to the district of Mathurā where he built a temple and worshipped Kṛṣṇa according to his own tenets. Keśava Bhaṭṭa Kāśmīrī of the place became his friend. Keśava heard the exposition of the whole of the Bhāgavata from Vallabha but did not become his disciple. But Mādhava Bhaṭṭa and others, disciples of Keśava joined Vallabha who utilised them in the work of writing his commentary on the Bhāgavata. Nārāyaṇa Miśra, a Kānyakubja Brāhmaṇa also became his disciple. At this time a large number of Brāhmaṇas from the east, west and south and Kṣatriyas became his disciples. Once on a time when he was sitting at his ease just before dusk at Gokula the young Kṛṣṇa came to him and requested him to follow. He followed the Lord across the Yamunā to a great distance up to Govardhana where Kṛṣṇa pointed out to him the spot where he sported with Rādhikā in solitude, the place was known only to Viṣṇu Svāmi and Villvamaṅgala. Subsequently

that place became the chief place of worship of Vallabha's sect. Vallabha met Śrīkṛṣṇa Caitanya at Purī. He wrote a commentary on Bhagavadgītā and 32 Upaniṣads. His chief disciples at Dvārakā were Nārāyaṇa Dvivedī and Acyutā śrama. Rāṇā Vyāsa was at first a disciple of Rāmānanda, but he at last became a disciple of Vallabha at Purī. Bhaṭṭa Vatsa and Dvivedī Govinda were also his disciples.

The work begins thus :—

श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः ॥

योऽनुग्रहार्थं श्रुतिगोपिकानां गिरीन्द्रधर्त्ता[ज]नि रासमध्ये ।
बभूव भूयः स कलौ कलेशः स्वाम्यन्तविष्णुादिपदैकनामा ॥ १ ॥
स एव भूयोऽजनि वल्लभाख्यः स्वकीयमाहात्म्यमवादि येन ।
नत्वा त्रिरूपं तमहं करोमि तत्सम्प्रदायक्रममुक्तपूर्व्वम् ॥ २ ॥
श्रीवल्लभस्यात्मजविट्ठलेशे प्रमोदति प्राणिहितैकहेतौ ।
मार्गं तदीयं किल तस्य शिष्यो गदाभिधो वक्ति यथामतीदम् ॥ ३ ॥

Colophon. इति श्रीसम्प्रदायप्रदीपे श्रीकृष्णाख्यब्रह्मनिर्णये पञ्चमं प्रकरणम् ।

चिरं जीवत्विट्ठलाचार्य्यः श्रीमद्वल्लभनन्दनः ।
अंजसा या[यत्]प्रसादेन सिद्धान्तमिममध्यगाम् ॥

समाप्तोयं संप्रदायप्रदीपः ।

The chronology of the work so far as the earlier sects are concerned, is not reliable. It makes Śaṅkara, Hema Sūri Bhaṭṭācārya contemporaries. But it is reliable so far as the Vallabha sect is concerned.

3122

10279. The same.

'By Gadā of Vallabha's school.

Substance, foolscap paper. 12½ × 5½ inches, Folia 31. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 810. Character, modern Nāgara. Appearance fresh, Complete.

Beginning :—श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः ॥

योऽनुग्रहार्थं श्रुतिगोपिकानां गिरीन्द्रधर्त्ताजनिरासमध्ये ।
बभूव भूयः स कलौ कलेशः स्वाम्यन्तविष्णुादिपदैकनामा ॥

5 B एवं श्रीमन्नृपयुधिष्ठिरराज्यसमयाद् दशसहस्रवर्षपर्य्यन्तं कलौ भागवता भविष्यन्तीति सिद्धं ।

6 B. युधिष्ठिरराज्यसमयात् किञ्चित् कलौ गते द्राविड़ेषु कश्चिद्राजा बभूव । येन धर्म्मेणाखिलं भारतं वर्षं वशीकृतं । तस्य राज्ञः सकलराज्य-भारधौरेयः सचिवो ब्राह्मणो बभूव । तस्य ब्राह्मणस्यात्मजातः श्रीविष्णु-स्वामीत्यासीत् ।

13 B. इति श्रीसंप्रदायप्रदीपे विष्णुस्वामीशचरिते द्वितीयं प्रकरणं । (Col. Ch. I wanting).

अथ श्रीविष्णुस्वामिसंप्रदाये विल्वमंगलनामा बभूव विल्वमङ्गलौ द्वावभूतां·······एकः काश्यां एको द्राविड़े द्राविड़देशीयो विष्णुस्वामि-सम्प्रदायो यः काशीवासी द्वितीये जन्मनि जयदेवनामा बभूव । येन श्रीगी-तगोविन्दगानं कृतं । तस्य चत्वारः अवतारा: प्रथमं माधवानलो अवतारः (रा) द्वितीये जन्मनि विल्हणनामा पण्डितः तृतीये जन्मनि विल्वमंगलो ब्राह्मणः (णा) चतुर्थे जन्मनि जयदेवः कामकन्दला शशिकला काश्यां वेश्या पद्मावतीति क्रमादारभ्य श्रीगोपीजनवल्लभाख्ये तत्त्वे + + + + विल्वमंगले विष्णुस्वामिमार्गं प्रकाशयति तच्छिष्यतया बहवो गोपीजनवल्लभ-तत्त्वविदो बभूवुः तदा भगवान् तत्त्वज्ञाने[ऽ]नधिकारिणो जनान् मत्वा पुरातनीं पौराणिकीं कथां सस्मार अत्रान्तरे श्रीमहादेवः कैलासशिखरे ... .श्रीपुरुषोत्तमं समाधिना चिन्तयामास ।

Thus begins the story of Śaṅkara and other minor stories referred to above.

19 A. तेषां (शङ्करशिष्याणां) मध्ये एको मध्वनामा ·········सोपि शङ्कराद् गृहीतसन्न्यासः । तस्य स्वप्ने निशि श्रीरामचन्द्रः प्रादुर्बभूव । वाक्यमाह च साधो त्वया शङ्करवचने न स्थातव्यं यतो भवान् हनुमदंशः । त्वं वैष्णवसम्प्रदायप्रवृत्तयेऽवतीर्णः शङ्करकृतं व्याससूत्रभाष्यमुत्तरमीमांसा-लक्षणं पूर्व्वपक्षीकृत्य......पुनर्व्याससूत्राणि व्याकुरु .....ततोऽसौ शङ्कर-दर्शितमार्गं विहाय श्रीरामचन्द्रदर्शितमार्गेण वैष्णवसम्प्रदायं प्रवर्त्तयामास ... ..इति समासतो मध्वाचार्य्यसम्प्रदायोत्पत्तिः । विल्वमंगलतः पश्चात् मध्वाचार्य्यात् पूर्व्वं द्राविड़े कश्चिद्रामानुज इति ब्राह्मणो बभूव । तस्य

लक्ष्मीं समाराधयतो लक्ष्मीः प्रसन्नाभवत्। वत्स वरं ब्रूहीति उवाच। तेनोक्तं देवि भगवद्धर्म्मं वद। ततस्तया गरुड़ आज्ञप्तः। ततो गरुड़ेन तस्मै नारायणीयसिद्धान्तः समर्पितः। तस्मात् संप्रदायः प्रावर्त्तत..... तस्मिन्नेव सम्प्रदाये केचिद्धरिहरोपासकाः अगस्तिपरशुरामकृताः।

19 B. श्रीवैष्णवाः श्रूयन्ते। इति रामानुजसम्प्रदायोत्पत्तिः। अस्ति दक्षिणापथे पाण्डुपुरं नाम नगरं तत्र श्रीविठ्ठलो भगवत्स्वरूपं अस्मिन् पुरे कश्चित् निम्बादित्यनामा ब्राह्मणो बभूव। तस्मै श्रीविठ्ठलेन स्वसिद्धान्त-मुपदिष्टं......एवं श्रीविष्णुस्वामि-रामानुज-मध्वाचार्य्य-निम्बादित्या इति चत्वारः सम्प्रदायप्रवर्त्तकदाक्षिणात्याः।

20 A. चत्वार उपसंप्रदायाः -चैतन्य-स्वरूप-प्रकाश-नंदा इति। विष्णुस्वामिन उपसंप्रदायश्चैतन्यः। रामानुजस्य नन्दः। मध्वाचार्य्यस्य प्रकाशः। निम्बादित्यस्य स्वरूप इति प्राच्याः स्वरूपप्रकाशौ विच्छिन्नौ कालेन। एषु बलिष्ठाचार्य्याभावात् शास्त्रव्याख्याननिबंधादि न प्रवर्त्तते।

20 B. इति श्रीसम्प्रदायप्रदीपे विष्णुस्वामिस्नेहपात्रे विल्वमंगल-प्रवृत्तौ श्रीवल्लभप्रदीप++सर्व्व सम्प्रदायोत्पत्तिप्रकरणं तृतीयं।

श्रीवल्लभो यदि मदीयहृदीश्वरोस्ति
श्रीगोपिकाहृदयपल्वलराजहंसः।
सत्येन तेन मम वाञ्छितदीपवृत्तं
सर्व्वं प्रकाशमुपयातु यथार्थतोऽत्र॥

अस्ति दक्षिणापथे तिलंगाभिधो जनपदः......यत्र सकलब्राह्मण-गुणालंकृत-श्रीमल्लक्ष्मणभट्टकुलकमलविकाशमार्त्तण्डः श्रीवल्लभाचार्य्यः प्रादु-र्बभूव ......etc., etc.

The last chapter is entirely taken up with the account of Vallabha, which is well known.

End. तदालर्कपुरे [वह्नि]जन्युपद्रवो[ऽ]कस्माज्जातः तदा पत्नी श्रीवल्लभमग्निहोत्रशालस्थं श्रीवल्लभं प्रत्याह। स्वामिन् निर्गम्यतां गृहा-दग्निरायाति। एवमुक्तोऽसावाज्ञां मन्यमानः श्रीवल्लभो निर्गत्य गङ्गातीर उपविष्टः। तत्र त्रिदण्डिविधिना नारायणेन्द्रतीर्थतः प्रैषमुच्चार्य्य यथा श्रीविष्णुस्वामिना तथा ++++भूत्वा वै काश्यां गतं। तत्रैकविंशतिमे

दिवसे स्वरूपमायुः। ततः कियता कालेन तज्जेष्ठपुत्रो गोपीनाथः पुरुषोत्तममासाद्य स्वरूपमवाप। तत्पुत्रः पुरुषोत्तमाख्यश्च। अथ श्रीविट्ठलेश्वरः सर्व्वदा जयति। तत्पुत्राः श्रीगिरिधरादयः श्रीवल्लभादनवमाः पौत्रादयश्च सर्व्वदा जयन्ति।

Colophon. इति श्रीसंप्रदायप्रदीपे श्रीविष्णुस्वामिविल्वमंगलपटि[रि]करे श्रीवल्लभचरिते चतुर्थं प्रकरणं ॥ ४ ॥

3123

1616. The same.

Substance, country made paper 9¼" × 4" inches. Folia, 60. Lines on a page 8. Extent in ślokas 950. Character Nāgara. Fresh. Complete.

Last Colophon—

इति श्रीसम्प्रदायप्रदीपे श्रीकृष्णाख्यब्रह्मनिर्णये पञ्चमं प्रकरणं।

Post Colophon—

श्रीवल्लभो जयति।

चिरञ्जीवत्विह्नाचार्य्यः श्रीमद्वल्लभनन्दनः।
अच्चमा यत्प्रमादेन सिद्धान्तमिममध्यगां॥

समाप्तोऽयं सम्प्रदायप्रदीप[ः]। श्रीमत्वल्लभाचार्य्यचरणकमलेभ्यः नमः। लिखीतं तीवाड़ी श्रीरामब्राह्मण। In a different hand मुकुटनाथ शर्म्मणः पुस्तकमिदं।

3124

1304. वैष्णववार्त्तामाला Vaiṣṇava Vārttāmālā.

Compiled by Śrīnātha Deveśa.

Substance, country-made paper. 13 × 5 inches. Folia, 82. Lines 12-15 on a page. Extent in ślokas 1200. Character Nāgara. Appearance, old and worn out at the end. Complete.

It begins—

श्रीगणेशाय नमः। श्रीसरस्वत्यै नमः। श्रीवल्लभाय नमः। श्रीविट्ठलेश्वराय नमः। श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः।

जयत्यनन्तलील: श्रीगोवर्द्धनधर: प्रभु: ।
व्रजनागरिक: कृष्ण: साङ्गोपाङ्गस्तु पार्षद: ॥ १ ॥
अथासीद्दक्षिणे देशे खंभंकाकरसंज्ञिके ।
यज्ञनारायणो भट्टस्तैलङ्गयाज्ञिको द्विज: ॥ २ ॥
स भारद्वाजगोत्रोग्रस्तैत्तरीययजु:कृती ।
वेदादिसर्व्वशास्त्रज्ञो विष्णुस्वामिमतानुग: ॥ ३ ॥
ततसुतोऽभूत् सोमयाजी गङ्गाधर इति श्रुत: ।
तस्य सूनुर्गणपतिस्तस्य श्रीवल्लभ: सुत: ॥
तस्य श्रीलक्ष्मणा यज्वे लम्मगारुपतिर्महान् ।
तस्य पुत्रा रामकृष्णश्रीश्रीवल्लभकेशवा: ॥ ५ ॥
तेषां मध्येऽभवद् य: श्रीवल्लभ: सोऽग्निरेव हि ।
आचार्य्यो भगवान् साक्षादाज्ञया श्रीहरेरिह ॥ ६ ॥
महालक्ष्मयां तस्य गोपीनाथो ज्येष्ठ: सुतो बल: ।
यस्यैक आसीत्तनय: पुरुषोत्तम इत्यलम् ॥ ७ ॥
कृष्णोऽभूत् श्रीवल्लभस्य कनिष्ठो विट्ठल: सुत: ।
आचार्य्यरत्नं स महान् यतो गिरिधरादय: ॥ ८ ॥
गिरिधरश्च गोविन्दो बालकृष्णश्च वल्लभ: ।
रघुनाथो यदुपतिर्घनश्याम इति क्रमात् ॥ ९ ॥
रुक्मिण्यां षट्सुता जाता: पद्मावत्यां तु सप्तम: ।
यत् सन्ततिरिहाद्यापि राजते श्रेयसे नृणाम् ॥ १० ॥
तान्नौमि श्रीमदाचार्य्यान् श्रीवल्लभविभावसून् ।
विधूंश्च श्रीविट्ठलेशान् यान् प्रपन्ना हरिं गता: ॥ ११ ॥

चतुरशीतिकलक्षवियोनित:
समनुष्कृष्य तान् हरिरात्मनि ।
समनुगृह्य यथा स वशे सतां
तदनुवृत्तमथेह तथोच्यते ॥ १२ ॥

श्रीमदाचार्य्यगोस्वामिसेवकानां हरिं जुषाम् ।
वर्णनामिह लिख्यन्ते वार्त्ता: स्त्रीणां तथा नृणाम् ॥ १३ ॥

गोकुले गोविन्दघट्टे वैद्यामाचार्य्यसूरय: ।
आसीना विश्रमन्तस्ते कचिदित्थं व्यचिन्तयन् ॥ १४ ॥
महाप्रभोरिति ह्याज्ञावचनं यदिह त्वया ।
जीवानां ब्रह्मसंबन्ध: कार्य्य[:] स च कथं भवेत् ॥ १५ ॥
जीवा: स्वभावतो दुष्टा: कलिकाले विशेषत: ।
इति चिन्तातुरेष्वाराच्छ्रीगोपीजनवल्लभ: ॥ १६ ॥
आविर्भूयार्यानपृच्छत् कुतश्चिन्तातुरा: स्थ भो: ।
श्रुत्वेत्यार्य्या: प्रोचुरहो जीवा दुष्टा इति स्वयम् ॥ १७ ॥
भवान् वेद स संबन्धो ब्रह्मणस्ते कथं घटेत् ।
इत्याकर्ण्याथ विभुनाचार्य्यान् प्रत्युक्तमादरात् ॥ १८ ॥
जीवानां ब्रह्मसंबन्धबोधनं कार्य्यमार्य्यका: ।
तानहं स्वीकरिष्यामि भवन्नामोपदेशत: ॥ १९ ॥
निवृत्तसर्व्वात्मदोषानिति श्रावणशुक्लके
एकादश्यामर्द्धरात्रे पवित्राद्वादशीयुजि ॥ २० ॥
साक्षात् भगवता प्रोक्तं पवित्रं श्रीप्रभोर्गले ।
तस्मिन् कालेऽर्पितं चार्य्यै: सिता खण्डीकृतापि च ॥ २१ ॥
तदक्षरश आचार्य्यै: स्वानुभूतं निरूपितम् ।
स्वसिद्धान्तरहस्यार्थे ग्रंथे समवधार्य्यताम् ॥ २२ ॥
अथ कस्मिंश्चन पुरे श्रीमदाचार्य्यसेवक: ।
श्रीदामोदरदासाख्यो हरसानीति विश्रुत: ॥
ज्ञात्वा समर्पितस्वात्मा श्रीवल्लभपदानुग: ।
दमलेति च संबोध्य वल्लभाचार्य्यदाक्षिता: ॥
प्रीत्या यस्यार्थ इत्याहुरेष पुष्टिपथस्तव ।
हितार्थं वै प्रकटितस्तथा भागवतीं कथाम् ॥
रसभावभृतां नित्यं कथयन्ति स्म ते रह: ।
किञ्च वार्त्ता भगवतो न भवेद् वा यदा क्वचित् ॥
तदेति कथयन्ति स्म दमलाजनि भीश्चिरम् ।
• प्रभोर्वार्त्ता न हि कृता क्रियतामधुनेति यत् ॥

स तादृगन्तरङ्गोऽभूत् येन गोपीपतिः श्रुतम् ॥
श्रीवल्लभाचार्य्यवर्य्यां ब्रह्मसंबन्धबोधनम् ॥
तदनु श्रीमदाचार्य्यैर्दामोदर किमु श्रुतम् ॥
त्वया भगवतः प्रोक्तमिति पृष्टो जगाद सः ।
श्रुतं भगवतः प्रोक्तं न तु बुद्धं मयेति किम् ॥
तदा श्रीवल्लभाचार्य्यैः सूचितं भोः प्रभोर्मयि ।
ब्रह्मसंबन्धवचनं प्रोक्तं जीवहिताय हि ॥
तद्द्वाराङ्गीकृतिर्विष्णोः सर्व्वदोषनिवृत्तितः ।
तदाज्ञाय स तुष्टोभूदात्मानं मतः मुदा ॥
कृतार्थं भुवि मन्वानः कृपयाचार्य्यपादयोः ।
जात्वन्तिके भगवतः स्वाचार्य्यैः प्रार्थितं हृदा ।
मा दामोदरदासस्य संस्था भूत् पुरतो मम ।
भगवन् गोत्वमार्गञ्च प्राप्नोत्विति विषादतः ।
तदोमिति प्रदायैव ह्याय्येष्वन्तर्हितो हरिः ॥
एकदा श्रीविट्ठलेशस्तत्पुत्राः स्वसभास्थितं ।
श्रीदामोदरदासाख्यं पृष्टवन्तः स्वसेवकम् ॥
भो दामोदरदास त्वं श्रीमदाचार्य्यदीक्षितान् ।
किंस्वरूपान् विजानासि वदेति सततोऽवदत् ॥
योह्यत्र जगदीशोऽस्ति सर्व्वंगीतो महान् प्रभुः ।
ततोऽपि ह्यधिकान् जाने स्वाचार्य्यान् वल्लभाभिधान् ॥
इत्याकर्ण्यैव गोस्वामिश्रीविठ्ठलमहाशयाः ।
उक्तवन्तः कथमिदमीश्वरादपि तेऽधिकाः ॥
ततो दामोदरः प्राह भोः श्रीश्रीविठ्ठलेश्वराः ।
देयं गुर्व्वथवा दातेत्येतदेव विचिन्त्यताम् ॥
पार्श्वेऽधिकं धनं यस्य यदि राति न कर्हिचित् ।
तर्हि स्वित् तस्य किं कोर्थो यो ददाति स वै गुरुः ॥
श्रीशाख्यं यद्धनं सर्व्वं स्वमाचार्य्या ददुर्यदि ।
अस्मादृशेषु जीवेषु ततस्तेऽभ्यधिका मताः ॥

इत्याकर्ण्य वचस्तस्य श्रीविट्ठलमहाशयाः ।
सन्तुष्टहृदयाः स्वीयमनुग्टह्णन्ति ते स्म तम् ॥
किञ्चैकदा श्रीगोस्वामिश्रीमदाचार्य्यसूनवः ।
स्वैरं स्थिता रमन्ते स्म पार्श्वं कुम्भनदासकः ॥
गोविन्दस्वामिनामन्ये तथा द्वित्राश्च सेवकाः ।
उपविष्टा रहस्यग्रे हसन्तो हासयन्ति च ॥
तदैव दामोदराख्यमालोक्यागतमन्तिकं ।
उत्थिताः श्रीविट्ठलेशाः श्रीगोस्वामिमहौजसः ।
तत्रोपवेशयामासुश्चान्तिके तं महादरात् ।
तदा दामोदरेणोक्तं श्रीगोस्वामि पुरः स्वतः ॥
महाराजा न मार्गोऽयं सुनिश्चिततया मतः ।
किन्तु कृच्छ्रेणोपगते हरौ चिन्तात्मभावतः ॥
तदा गोस्वामिभिः प्रोक्तं सत्यमुक्तं त्वयानघ ।
परन्तु श्रीमदाचार्य्यकृपा यत्र यदा तदा ॥ इत्यादि

It ends—

इति हि वल्लभदेवमहौजसां
चतुरशीतिमिताः कथिताः कथाः ।
तदनु तत्सुतविट्ठलशर्म्मणा-
मिह चतुर्युतविंशतिमम्मिताः ॥
चतुरशीतिकभक्तिरमश्रुते-
श्चतुरशीतिकभक्तिकथा श्रुतेः ।
चतुरशीतिगणो भुवि मच्यते
चतुरशीतिकलक्षवियोनितः ॥

महित्वमूलतत्त्वस्वरूपिणां विट्ठलेशचरणानां शरणमितानां श्रुत्वा तत्त्व-कथाः स्यादतत्त्वनिर्म्मुक्तः ॥

इति श्रीशाचार्य्यवर्य्यपदभक्तिमता मया ।
कृतया वैष्णवकथामालयात्मा प्रमोदतु ॥ २५ ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुस्वामिमतानुवर्त्ति-श्रीवल्लभपादपद्मपरा-गानुरागि-महाशयमठेश-विप्रश्रीनाथदेवशर्मसंस्कृतायां वैष्णववार्त्तामालायां चतुरशीतिवार्त्तामणिकोत्तरं मसुमेरुपञ्चविंशतिमो मणि: । सम्पूर्णेयं वैष्णव-वार्त्तामाला पूर्व्वार्द्धे श्रीमत्तो उत्तरार्द्धे सौमा ।

Anecdotes of Vallabhāchārya and his son Viṭṭhaladeva in connection with their religious careers; those of the father number 84 and end in leaf 65, and those of the son 24; an additional chapter with a meru covers the concluding portion of the work. The work being a garland it requires a *meru* or an extra flower at the joint.

The word Vārtā is a Sanscritised form of the word वात in Rajasthāna which means historical anecdote of less authenticity than Khyāta, which means history.

3125

11031. नामावतार: Nāmāvatāraḥ.

Substance, country-made paper 8½ × 4 inches. Folia 5. Lines, 5 on page. Character, modern Kāśmīrī. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

An interlocation between Janaka and Brahmā on Nānaka who is described as an incarnation of Viṣṇu.

Beginning : श्रों

श्रों ब्रह्माणं जनको भूप: स्थितं तत्र ददर्श ह ।
ब्रह्माणं जनक: प्राह सन्देहो मे महानभूत् ॥
कलौ लोका भविष्यन्ति दुराचारा[:] सपापिन: ।
निष्कृतिश्च कथं तेषां नरकाच्चे वद प्रभो ॥
जनकस्य वच: श्रुत्वा ब्रह्मा प्रोवाच सादरम् ।
शृणु राजन् कथां दिव्यां कलिपापप्रणाशनीम् ॥
पूर्वं दृष्टं विष्णुलोकं वैकुण्ठाख्यं गतं मया ।
विष्णो: सकाशादाश्चर्य्यं राजन्नेतन्मया श्रुतम् ॥
विष्णुलोके महाप्राज्ञो राजा तत्र स्थिते मयि ।
श्रुत्वाम्बरीष: पप्रच्छ विष्णुसान्निध्यग: प्रभुम् ॥

विष्णो ते महदाख्यानं श्रुतं भूलोकवासिना ।
तत्रावतारो बहुशो (सो) मायिनस्तेऽवधारितः ॥
नामावतारश्च श्रुतः कदा यास्यति तद्वद ।
इति पृष्टो महाविष्णुः विहस्या[हा]म्बरीषकम् ॥
राजर्षे त्वं प्रियतमो मम भक्तिपरायणः ।
अतः शृणु कथां दिव्यां कथयामि तव प्रियाम् ॥
गते चतुःसहस्राब्दे(ब्द) राजन् पञ्चशते तथा ।
कलौ सप्ततिके (४५७०) चापि दुराचारः प्रवर्त्तते ॥
तदा नामावतारो मे पञ्चाले यास्यति ध्रुवम् ।
कलिदोषहतज्ञानलोकस्योद्धारहेतवे ॥
क्षत्रियस्य कुले भूत्वा नानकेति च नामतः ।
शेषानन्तगुरुं कृत्वा वक्ष्ये सिद्धिपथं नृणाम् ॥
शिष्याः प्राप्स्यन्ति पदवीं मम ध्यानपरायणाः ।
इमं नामावतारं मे विद्धि विष्णुपरायण ॥
अवतीर्य च भूर्लोके नाममाहात्म्यमद्भुतं ।
परस्परं वदिष्यन्ति तत्तुल्या मत्परायणाः ॥

... .

4B. इति नामावतारस्य कथिता ते कथा शुभा ॥ ४० ॥
अन्या कापि च राजंस्ते शुश्रूषा तां वदस्व मे ।
नामावतारमाहात्म्यमेवं श्रुत्वा महामतिः ॥ ४१ ॥
नत्वा च परया भक्त्या प्रीत्या नोवाच किञ्चन ।
तस्मिन् काले कलिस्तत्र विष्णुं द्रष्टुं समागमत् ॥ ४२ ॥
विष्णुं नत्वाञ्जलिं बद्ध्वा दूरदेशे स्थितोऽभवत् ।
विष्णुं कलि[:] प्रणनाम प्रहृष्टोत्वोवाच कलि[?] शृणु ॥४३॥

Here ends the ms.

3126

10944. **नानकचन्द्रोदयः** Nānakacandrodayaḥ.

Substance, country made paper. 12 × 5 inches. Folia, 221. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas 5700. Character, modern Kāśmīrī. Appearance, fresh. Complete.

Post Col. संवत् ८८५ ।

The last verse

मूलाज्ञानतमिस्रं तापवितये निराकुर्व्वन् ।
सेव्यः सुजनचकोरै नानकचन्द्रोदयो जयति ॥

A historical poem recounting the achievements of Nānaka, the founder of the Sikh religion, in 21 cantos.

For a description of the work see I. O. catal. 3965. It appears from the following śloka that there was a Prākṛta version of the life-story of Nānaka as related by Bāla to Añgada and that Gañgārāma, a recluse at Benares, rendered it into Sanskrit in the present work, at the instance of Rājā Bhāgamalla.

बालाख्येन पुराङ्गदं प्रति कथा प्रोक्ता निज प्राकृत-
व्राह्मया नानकसंगितात्मविशदज्ञानाम्बुधेः श्रीगुरोः ।
गङ्गाराम मुदाद्य सव भवता गीर्व्वाणवाणीकृता
श्राव्या मे क्रियतेत्युवाच नृपतिः श्रीभागमल्लाभिधः ॥ ८ ॥
श्रीशब्दाम्बुधिसम्भवद्भ्रमतमोहृज्ज्ञानचन्द्रोदयो
विद्वद्वृन्दविवेकवैभवभवप्रोत्कर्षहर्षप्रदः ।
सच्चिद्ब्रह्मविलासिविश्वविजयप्रोद्दामिराशिप्रभुः
गङ्गारामउदासिवर्य्यविदितः काशीप्सितस्थानकृत् ॥ ९ ॥
सोयं सुधीः सकलशास्त्रसमृद्धविद्या
+ + विवेकनिपुणो मुदमादधानः ।
स्वाभीष्टदेवमभिवाञ्छित + + भुक्तिं
साम्राज्यदं विजयते प्रणमत् प्रवीणः ॥ १० ॥
श्रुत्वा वचस्तदखिलप्रियमेव गङ्गा-
रामैः स्वकीयजनसौख्यदनानकीया ।

सा श्राव्यतेऽङ्गदकथा नृपभागमल्लं
प्रत्यद्य संस्कृतपदावृतपद्यवृन्दा: ॥ ११ ॥
आदौ प्रणम्य सदयं गुरुधर्म्मदासं
ख्यातप्रभावहरिदासमदिगम्बरं च ।
श्रीचन्द्रसूनुसहितं गुरुनानकं च
सत्सङ्गतं सुरतराममुदारबुद्धिं ॥ १२ ॥

This ms. contains two more cantos than the I.O. ms. Their colophons :—

208B. इति श्रीगंगदादिक—यां विंश: प्र—व: २० ॥ इति श्रीनानकचन्द्रोदये अङ्गदादिकथायां एकविंश प्रस्ताव: ।

इति श्रीदेवराजरचितो नानकचन्द्रोदय: समा[प्त:] सा ।

The last two chapters were added by Devarāja. They are concerned with the disciples of Nānaka, down to Govinda Sinha.

200A. (Canto XX.)

जेतारोगां निर्ज्जितारातिषट्कं
दाता ब्रह्मज्ञानदातारमेतत् ।
भू[f](ो) मभर्त्ता भागमल्लाभिधानो
गङ्गारामं तापसं पृच्छति स्म ॥ २ ॥
आकर्णिता यतिवरस्य कथा समग्रा
बालेन या निगदिता गुरवेऽङ्गदाय ।
शुश्रूषुरस्मथ कथं गुरवोऽङ्गदाद्या:
सिंहासनं समगमन् गुरुनानकस्य ॥ ३ ॥

गङ्गारामस्तमूचे गुरुशरणयतेर्द्वारिकादासनाम्नो
वैश्यानामीश्वरस्य प्रथममक[थ]यं तां कथां प्रश्नतोऽहं ।
तत्रासीद्देवराज: परमकवयिता धारणाशक्तिशाली
स त्वां वच्यत्यशेषं यतिपतिरचितं चारु संस्कृत्य वक्ता ॥ ४ ॥

अथ देवराजकविना कथितं
कथिताङ्गदस्य पदलाभकथा।
अधुना शृणु क्षितिपतेऽवहितः
षडुरस्य सौ [?] स्थितिमधत्त कृतौ॥

Canto XXI. ends with the death of Govinda Siṅha, who on his death-bed declares the *Grantha* alone to be henceforward the Guru of the sect.

3127

10957. The same.

Substance, country-made paper. 15×5 inches. Folia, 233 of which foll. 2–98 are missing. Lines, 9-10 in a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh.

Last Col महोज्ज्वलशाण्डिल्यवंशावतंस-त्रिपाठिरघुपतिशर्म्मतनूज-श्रीदेवराजशर्म्मनिर्म्मिते श्रीनानकचन्द्रोदये अङ्गदादिकथायां एकविंश-प्रस्तावः॥

समाप्तश्चायं ग्रन्थः। शुभं भूयात्॥

3128

10977. The same.

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 2—98. Lines, 8, 9, 10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A mere fragment.

92A. इति श्रीजगद्गुरुनानककथायां नानकचन्द्रोदयसमाख्यायां सुवर्णपुरगमनं नाम नवमः प्रस्तावः।

3129

10481. गुरुसिद्धान्तपारिजातः Guru-siddhānta-pārijātaḥ.

By Hara Siṅha Sādhu.

Substance, county-made paper. 11×5 inches. Folia, 75 of which the 7th, 47th—55th are missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas 1350. Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured.

On the lives and teachings of Guru Nānaka and his successors.

Beginning : श्रीगणेशाय नमः

गणाधीशं गुणाधीशं नगाधीशं सरस्वतीं ।
नराधीशं भजे रामं तत्परं गुरुनानकं ॥

The place and date of Nānaka's birth :

मद्रदेशे महापुण्ये तलवंडीतिनामिका ।
नगरी नागरैर्युक्ता पुण्यारण्यसमावृता ॥
तत्र क्षत्रकुले पुण्ये जातः कल्याणसंज्ञिकः ।
तस्य भार्य्या महापुण्या सती तृप्तेति नामिका ॥
तत्र जातो महाविष्णुः कलेर्दोषविभञ्जकः ।
शास्त्राक्षिवाणराकेशैः (१५२६) संख्याते शुभवत्सरे ॥
रवौ मेषे तृतीयायां सिते पक्षे शुभे दिने ।
पादे रात्रेर्यदा शिष्टस्तदा जातो महाशयः ॥

34B. इति श्रीमन्निर्म्मलवंशोत्पन्न-श्रीहरसिंह-साधुकृते श्रीगुरुसिद्धान्तपारिजातग्रन्थे उत्तरदिग्विजयशाखा नाम विश्रामः ।

39B. ० पश्चिमदिग्विजयशाखा नाम विश्रामः ।

46B. ० स्वयंज्योतिःशाखा नाम विश्रामः ।

56A. इति श्रीमन्निर्म्मलाश्रमाश्रितश्रीहरसिंहसाधुनिर्म्मिते श्रीगुरुसिद्धान्तपारिजातग्रन्थे गुरुरामदासशाखा नाम विश्रामः ।

61A. ० गुर्व्वर्ज्जुनशाखा नाम विश्रामः ॥

Last Col. in the Ms. इति श्री० गुरुहरिगोविन्दशाखा नाम विश्रामः ॥

3130

3742. चैतन्यचरितामृतम् Caitanya-caritāmṛtam.

A Sanskrit biography of Caitanya by Kavi Karṇapūra.

Substance, country-made paper. 13 × 4½ inches. Folia, 28 of which 10 and 12 are missing. Lines, 10 on a page. Character, Bengali of the 18th century. Appearance fresh.

It contains the Madhya Khanda only which is complete in 25 chapters.

इति मध्ये पञ्चविंशति परिच्छेदः ।

The work has been printed at Berhampura.

Beginning—

यस्य प्रसादादज्ञोऽपि सद्यः सर्व्वज्ञतां व्रजेत् ।
स श्रीचैतन्यदेवो मे भगवान् सम्प्रसीदतु ॥

मालतीमाधवे काचिन्ना[यि]कावचनम् ।

यः कौमार हरः स एव हि वरः etc., etc.

This is in Sanskrit but there is a more famous work of the same name and on the same subject by Kṛṣṇadāsa Kavirāja. in Bengali.

3131

5638. श्रीनिवासशाखागणनिरूपणम् Srīnivāsa-śākhā-gaṇa-nirūpaṇam.

Substance, country-made paper. 13½ × 4½ inches. Folium, 1. Character, Bengali of the 19th century. Appearance, old and discoloured.

There are 19 verses giving the names of the disciples of Śrīnivāsācārya, who is regarded as an incarnation of Caitanya in the next generation after him.

श्रीश्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः ।

श्रीरूपप्रमुखैकशक्तिकतमैनाविष्करोति प्रभुः
ग्रन्थोऽयं वितनोति शक्तिपरया श्रीश्रीनिवासाख्यया ।
द्वे शक्ती प्रकटीकृतौ(?)करुणया चौणीतले येन सः
श्रीचैतन्यदयानिधिर्मम कदा द्रग्गोचरं [दृग्गोचरं]यास्यति ॥१॥
श्रीश्रीनिवासवरकल्पतरुं मनोज्ञं
श्रीकृष्णभक्ति(ी) फलकं करशाख्यपुष्ट(ष्ठ)म् ।
श्रीरामचन्द्रकविराजमु[ख](ख्य)प्रधानैः
शाखागणैः परिवृतं शरणं गतोऽस्मि ॥ २ ॥

श्रीलश्रीबलरामादिप्रशाखाकोपशोभितम् ;
श्रीनिवासं कल्पतरुं मत्प्राणं सततं भजे ॥ ३ ॥
श्रीश्रीनिवासकल्पद्रो[:] किञ्चित् शाखात्र वर्णिता ।
शाखाप्रशाखानन्तत्वात् तत्पादाज्ञानुकम्पया ॥ ४ ॥

श्रीरामचन्द्रं कविभूपतिं प्रभोः
शाखागणं यत् कृपया सुवर्णितम् ।
श्रीराधिकाकृष्णविलासवर्णना-
मृतं सुनी[ि]तं प्रणमामि तं विभुम् ॥ ५ ॥

सस्त्रीको रामचन्द्रश्चागोविन्दकविपार्थिवौ ।
तत् पुत्रो दिव्यसिंहाख्य[:] कविराज[:]स्त्रिया युतः ॥ ६ ॥
कर्णपूरो नृसिंहः श्रीभगवान् कविनृपतिः ।
वल्लविदासकविराजौ श्रीगोपीरमणगोकुलौ ॥ ७ ॥
कविराजौ वासुदेवश्रीवृन्दावनदासकौ ।
वनमालिकविनृपः श्रीदुर्गादासश्रीरूपकौ ॥ ८ ॥
सोदरौ रूपकविराज श्रीनिमाइकविभुमिगौ ।
तयोर्विमातृजश्यामदासः कविमहिपतिः ॥ ९ ॥
नारायण कविच्छमाभुक् श्रीनृसिंहसहोदरः ।
अष्टादश इमे ख्याताः कविराजा महीतले ॥ १० ॥
सस्त्रीकश्रीलगोविन्दचक्रवर्त्तिमहाशयः ।
तत्पुत्रो माधवेन्द्रश्च वंसिगोपालठक्कुरः ॥ ११ ॥
घटकत्वेन विख्यातौ श्रीरूपरघुनन्दनौ ।
श्रीरूपदासगोपालदासाख्यौ ठक्कुरावुभौ ॥ १२ ॥
ठक्कुरौ रघुनाथश्रीरामदासौ प्रभोः प्रियौ ।
श्रीराधावल्लभश्रीलमो[मु]कुन्दाख्यौ सहोदरौ ॥ १३ ॥
सोदरौ राधिकाकृष्णमथुरादासकावुभौ ।
श्रीलमोहनदासश्रीरामदासौ सहोदरौ ॥ १४ ॥
श्रीव्यासचक्रवर्त्ति [र्] तु राज्ञः पौराणक[:] सुधी ।
पुराणश्रावकादाख्याचार्य्योपाधिं ददौ नृपः ॥ १५ ॥

तेनाख्यातान्नाम्येक्रोसौ सर्व्वेषां परिमाणित: ।
तत्पत्नी श्रीमती इन्दुमुखी भक्तिपरायण ॥ १६ ॥
तत्पुत्रश्रीश्यामदासचक्रवर्त्तिमहामति ।
श्रीलश्रीवीरहम्बीरा महान् मल्लमहीपति: ।
श्रीजीवगोपाल[कान्त]दासाख्यो भक्तिलम्पट: ॥ १७ ॥
तत्पुत्रौ धाड़िहाम्बीरो [यु]वराज: श्रिया युत: ।
प्रभु स्व[श्व]सुरकौ श्रीगोपालरघुनन्दनौ ॥ १८ ॥
श्यालकौ श्रीस्यामदास श्रीरामचरणौ तथा ।
द्वौ चक्रवर्त्तिनौ ख्यातौ श्रीआत्मा[त्मा]रामटक्कुर[:] ॥ १९ ॥

Here ends the leaf.

3132.

8161.

Substance, country-made paper. 8 × 4 inches. Folia, 124. Lines, 7 on a page. Character, modern Nāgarī. Appearance, fresh. Foll. 56—58 are missing. Date, S. 1915.

This number contains two works by Priyādāsa.

I. हितकथामृततरङ्गिणी Hitakathāmṛta-taraṅgiṇī.

An interesting work. It gives the life story of Hita Harivaṅśa or Harivaṅśa, the founder of a school (Sampradāya) of Vaiṣṇavism. His father was brought to Delhi and made to settle there by the then reigning emperor. Hita Harivaṅśa was born there and the date of his birth is given as S. 1530=1474; At that time Behlol Lodi was reigning at Delhi and he, if the date given be correct, must have been the patron of his father.

Two of the works of Harivaṅśa are registered in the Cat. vol. 1.

It begins :—

श्रीराधावल्लभाय नम: ॥

श्रीमद्धिताचार्य्यप्रभुं प्रणम्य
प्रदर्श्यते तच्चरितामृतौघा ।
तरंगिणी तापनिवारिणीयं
सद्भक्तिभाजामवगाहनाय ॥

The great teacher of Vaiṣnavism is described here as an incarnation of Śrīhari.

8B. इति श्रीमद्धितहरिवंशचंद्रचरणारविंद-चंचरीक-प्रियादास-प्रदर्शितायां श्रीमद्धितकथामृततरंगिण्यां अवतारोपक्रमो नाम प्रथमस्तरंगः।

अथ वंशावलीं वच्मे व्यासमिश्रद्विजन्मनः।
यत्र पुत्रत्वमापन्नः श्रीमद्धितमहाप्रभुः॥
श्रीराधावल्लभस्यैव वपुर्नारायणाभिधः।
तन्नाभिकञ्जतो जातो वेदगर्भः प्रजापतिः।

The genealogy begins with Kāśyapa and we have the following names :—Caleśvara, Acyuteśvara, Haladhara, Śrīdhara, Pāṇidhara, Gaṅgādhara, Vijaya, Kulajit, Vidyādhara, Jālaya, Prabhākara, Himakara, (1) Keśavadāsa (2) Nṛsiṅhāśramā (the last two are brothers), Vyāsa Miśra (Son of Nṛsiṅha and the father of Hita Harivaṅśa).

14A. तस्यानुजो व्यासमिश्रः साक्षाद्रामो महामुनिः।
सर्व्वाम्नायरहस्यज्ञः पूजनीयोऽखिलद्विजैः॥
पत्न्या श्रीतारया भेजे अरुन्धत्या वशिष्ठवत्।
स्थितो देववनस्थाने पूर्व्वेषां यत्र संस्थितिः॥

... ...

सभा सभाजितैः सद्भिर्वर्णिता तस्य सद्गुणान्।
आकर्ण्य पृथिवीपालः प्रार्थनातः समाह्वयत्॥
नरेन्द्रं दययन् यातः शक्रप्रस्थाह्विकां पुरीं।
सुराधिपपुरीं रम्यां यथा वाचामधीश्वरः॥
विज्ञायान्तिकमायातं समुत्थाय निजासनात्।
सादरं स्थापयामास श्रीमिश्रं पृथिवीपतिः॥

... ...

15B. नरेन्द्रः प्राह सन्तुष्टः किं मया सुकृतं कृतं।
यदद्य दर्शनं प्राप्तं भवतामतिदुर्लभं॥
क्वाहं म्लेच्छकुलोत्पन्नो भवतां सङ्गमः क्व च।
क्व पापः क्व हरेर्भावः क्व कालः क्वापवर्णकः॥

... ...

16A. इत्थं संप्रार्थ्य रत्नानि राज्ञानर्घ्याण्यनेकशः ।
सोपस्कराणि यानानि रथादीनि शुभानि च ॥
बहवो वाजिभः श्रेष्ठाः नागाश्चापि नगोपमाः ।
पदातिभ्यो युतास्तेन श्रीव्यासाय निवेदिताः ॥

16B. इति श्रीमद्धितवंशावलीवर्णनं नाम द्वितीयः तरंगः, 20B. इति व्यासमनोऽभि+[मोहनं]नाम तृतीयस्तरंगः ।

Hitavaṃśa is born in the 4th Taraṅga. The date of his birth.

वर्षे पुष्कररामशम्भुवदनक्षौणीमिते वैक्रमे
राधाकृष्णदले सदा सुकृतिभिः संसेव्यमाने तदा ।
सोमे विश्वतिथौ रवेररुणतासंकाशिताकाशके
दिष्टे दृष्टिपथं गतो हितप्रभुर्दृष्टं रहस्यं परम् ॥

Another chronogram, giving the date of his birth is quoted in a later hand :—

श्रीकृष्णदासगोस्वामिचरणैरप्युक्तं ।
वियद्गुणेषु शुभ्रांशुसंख्ये संवत्सरे शुभे ।

24A. ० श्रीमदाचार्यप्रादुर्भावो नाम चतुर्थस्तरंगः ।

In the 5th Taraṅga, he settles at Vṛndāvana.
It ends in 29B.

प्रतन्यादानन्दं कृतसुकृतपुञ्जेषु सततं
तरंगिण्येषा श्रीहितचरितपीयूषनिवहा ।
विसंवादैः पङ्कैर्विरहितरसा भक्तितटिनी
सदा राधाकृष्णाभिधकनककृष्णाञ्जलसिता ॥

30A Last Col.

लीलावर्णनं नाम पञ्चमस्तरंगः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

II. सुश्लोकमणिमाला Suślokamaṇimālā.

The second work begins in 30A and concerns itself with the disciples of Hitaharivaṃśa, among whom are found Sanātana, Jīva Gosvamī and Haridāsa the well-known disciples of Śrī Caitanya, who came under the influence of Priyādāsa later at Vṛndāvana.

Beg. नत्वा श्रीमद्धिताचार्य्यं प्रियादासेन रच्यते ।
सुश्लोकमणिमालेयं श्रीमद्धितगुणाश्रया ॥

The object of the work :—

31A. अथ तच्छिष्यवर्गाणां प्रख्यातयशसां भुवि ।
साफल्याय गिरामत्र यथामति कथोच्यते ॥

38A. इति श्रीसुश्लोकमणिमालायां श्रीनरवाहनचरितप्रकाशो नाम प्रथमः स्तोकः ।

45A. ० श्रीव्यासचरितप्रकाशो नाम द्वितीयः स्तोकः ;

47A. ० गोपचरितं नाम तृतीयः स्तोकः ;

49B. ० श्रीवीलदासचरितवर्णनं नाम चतुर्थः स्तोकः ;

53B. ० विरागिचरिते पञ्चमः स्तोकः ।

61B. ० विठ्ठलदासचरितप्रकाशो नाम सप्तमः स्तोकः ;

62B. नृप-श्रीमोहनदासचरितप्रकाशो नामाष्टमः स्तोकः ;

65A. ० श्रील-बलदासचरितप्रकाशो नाम नवमः स्तोकः ;

71B. ० श्रीहरिदासतुलाधरचरितप्रकाशो नाम दशमः स्तोकः ;

73A. ० श्रीपरमानन्दचरितप्रकाशो नामैकादशः स्तोकः ;

80B. ० श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीचरितप्रकाशो नाम द्वादशः स्तोकः ;

82B. श्रीसनातनगोस्वामिचरित्रप्रकाशो नाम त्रयोदशः स्तोकः ;

85A. श्रीहरिदास[गो]स्वामिप्रकाशो नाम चतुर्दशः स्तोकः ;

89A. श्रीकर्म्मठीचरितप्रकाशो नाम पञ्चदशः स्तोकः ;

91B. ० श्रीगङ्गायमुनाचरितप्रकाशो नाम षोड़शः स्तोकः ;

94B. ० श्रीसेवकचरितप्रकाशो नाम सप्तदशः स्तोकः ;

95B. ० श्रीखड्गसेनचरितप्रकाशो नामाष्टादशः स्तोकः ;

96B. ० श्रीहरिवंशदासचरितप्रकाशो नामोनविंशः स्तोकः ;

99B. ० श्रीजयमल्लचरितप्रकाशो नाम विंशतितमः स्तोकः ;

102A. इति श्रीसुश्लोक० २१ स्तोकः ।
श्रीहिताचार्य्यशिष्याणां विख्यातयशसां भुवि ।
स्वसामर्थ्यानुसारेण चरितं किंचिदीरितं ॥

यद्यप्यन्येऽपि तच्छिष्या निकुञ्जा गणचारिणः ।
सन्ति तेषां तु गुप्तत्वात् नास्माभिर्व[illegible]नं कृतं ॥
अथ श्रीवनचन्द्रादिशिष्याणां चरितं ब्रुवे ।
राधाकृष्णरमाम्भोधिमज्जनानन्दितात्मनां ॥
तत्र यो हि पुरैवोक्तो विद्वद्वृन्दशिरोमणिः ।
चतुर्भुजस्वामिनामा सम्प्रतस्थापकोत्तमः ॥
सोऽगाद् दिग्विजयं कुर्व्वन् गौड़देशेषु कर्हिचित् ।
सहस्रशस्तत्र प्रेताः कृपया तेन तारिताः ॥
प्रभोर्नीराजनं दृष्ट्वा पीत्वा च चरणामृतं ।
गच्छन्तो भगवद्धाम प्रेताश्चक्रुः स्तुतिं परां ॥

104B. श्रीचतुर्भुजस्वामिचरितप्रकाशो नाम द्वाविंशः स्तोकः ;

106A. ० २३ स्तोकः ;

108B. चतुर्विंशः स्तोकः ;

110B. ० श्रीभुवनचौहानचरितप्रकाशो नाम पञ्चविंशः स्तोकः ;

111B. ० इति हरिदासतोमरचरितप्रकाशो नाम षड्विंशः स्तोकः

112B. ० श्रीगोविन्ददासचरितप्रकाशो नाम सप्तविंशः स्तोकः ।

113A. २८ ;

114A. श्यामसाहतोमरचरितप्रकाशो नाम २९ स्तोकः ;

115A. मोहनमाधुरीदासचरितप्रकाशो नाम त्रिंशः स्तोकः ;

117A. ० सुन्दरदासचरितप्रकाशो नामैकत्रिंशः स्तोकः ;

119A. ० श्रीलालस्वामिचरितप्रकाशो नाम ३२ स्तोकः ;

121B. ० श्रीध्रुवदासचरितप्रकाशो नाम ३३ स्तोकः ;

Last Col. इति श्रीमदाचार्य्यश्रीमद्धितहरिवंशचन्द्रचरणारविन्द-चञ्चरीकप्रियादासगुम्फिता सुश्लोकमणिमाला सम्पूर्णा ।

Post Col. संवत् १९१५ पौषे कृष्णे नवम्यां भौमवासरे ।

INDEX.